

รายงานฉบับสมบูรณ์

ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชน

ต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้

[PEACE SURVEY]

ครั้งที่ 3

เมษายน - พฤษภาคม 2560

ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้
[PEACE SURVEY] ครั้งที่ 3 เมษายน-พฤษภาคม 2560

พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2561

คณะที่ปรึกษาโครงการ	พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ
คณะทำงานวิชาการ	ผศ.ดร.กุสุมา ภูใหญ่, ดร.ชายนัย ช. บุญพันธ์, จุฬารัตน์ ดำรงวิจิตรธรรม, ดร.ตายุติน อุษมาน, ดร.นิวัติ สาหิม, ผศ.ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, ดร.พัทธธีรา นาคอุไรรัตน์, ดร.มะนะพียะ เมาคี, มุฮัมหมัดนาเซอร์ หะบาแย, มุฮัมมัดอายุบ ปาทาน, ผศ.ดร.เมตตา ภูนิง, เมธัส อนุวัตรอุดม, รอบีเยะ เจ๊ะเลาะ, รอมฎอน ปันจอร์, ผศ.ดร.वलัษณ์กมล จ้างกมล, รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ, ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, สุวรา แก้วนุ้ย, สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร, อับดุลการิม อัสมะแอ
หัวหน้าทีมภาคสนาม	คณิงิจ มากชูชิต, หมอซาลี อาแว, ดร.มะนะพียะ เมาคี, รอบีเยะ เจ๊ะเลาะ, ศุภสิทธิ์ สามะ, สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร, สุวรา แก้วนุ้ย, อับดุลการิม อัสมะแอ
ผู้ประสานงานการเก็บข้อมูล	สุวรา แก้วนุ้ย
คณะผู้กร่างรายงาน	จุฬารัตน์ ดำรงวิจิตรธรรม, ดร.นิวัติ สาหิม, ดร.พัทธธีรา นาคอุไรรัตน์, เมธัส อนุวัตรอุดม, รอบีเยะ เจ๊ะเลาะ, สุวรา แก้วนุ้ย
ทีมสนับสนุนการบริหารจัดการ	ดวงฤดี มหัทธนาภรณ์, ศุภมาส วิริยะสกุลพันธ์, นิภาพรณ แก้วทอง, ประภาพร วัฒนพงษ์, อาวุธ ยี่สมัน

หมายเหตุ: รายชื่อบุคคลเรียงตามลำดับอักษร

ปกและรูปเล่ม:	สถิติย์ แหลมกล้า
ประสานงานการผลิต:	สำนักพิมพ์ของเรา (protestista) โทร. 085-990-0559
พิมพ์ที่:	โรงพิมพ์ภาพพิมพ์ โทร. 02-879-9154

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ [Peace Survey] ครั้งที่ 3
เมษายน-พฤษภาคม 2560. -- กรุงเทพฯ: สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า, 2561.

104 หน้า.

1. การสร้างสันติภาพ. 2. ไทย -- ปัญหาชายแดน. I. ชื่อเรื่อง.

303.66

ISBN 978-616-476-005-9

องค์กรเครือข่าย

- สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ศูนย์ความเป็นเลิศด้านคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สถาบันอิสลาม มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
- ศูนย์ความร่วมมือทรัพยากรสันติภาพ
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้
- สภาประชาสังคมชายแดนใต้
- มูลนิธิเอเซีย
- สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

สนับสนุนงบประมาณโดย สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

ขอขอบคุณ

ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา นักกิจกรรมทางสังคม แกนนำองค์กรภาคประชาสังคม

ครูอาจารย์ นักวิชาการ นักธุรกิจ สื่อมวลชน และเจ้าหน้าที่รัฐ

ที่เข้าร่วมให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ

อันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กระบวนการสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้เกิดขึ้นได้

ขอขอบคุณองค์กรภาครัฐและภาคประชาชนที่สนับสนุนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ขอขอบคุณทีมงานเก็บข้อมูลภาคสนามที่ทุ่มเทในการเข้าถึงและรับฟังเสียงในชุมชนอย่างแท้จริง

และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณ “ประชาชน” ทุกๆ คนจากทุกกลุ่มวัฒนธรรม

ซึ่งเป็นเจ้าของเสียงนี้ในการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการสันติภาพร่วมกัน

คำนำ

การสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ กุมภาพันธ์ 2559 จนมาถึงเดือนพฤษภาคม 2560 นี้ ถือเป็นครั้งที่ 3 แล้ว โดยครั้งนี้ ในส่วนของกลุ่มผู้นำความคิดจะเน้นไปที่ผู้นำที่อยู่ในชุมชนเดียวกับกลุ่มประชาชนที่ถูกสู้รบ ซึ่งจะต่างไปจากสองครั้งที่ผ่านมาที่เป็นการสุ่มผู้นำความคิดเห็นในภาพใหญ่ของทั้งจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับชุดคำถามหลัก จะเป็นชุดเดียวกันกับที่ผ่านมา ซึ่งนอกจากจะทำให้ได้รับทราบความคิดเห็นที่ต่อเนื่องของประชาชนต่อประเด็นหลักๆ เช่น มุมมองต่อเหตุการณ์และกระบวนการสันติภาพแล้วนั้น ยังเป็นการวัดด้วยว่าความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

คณะทำงานของเครือข่าย 15 องค์กรได้ส่งผลสำรวจครั้งที่ผ่านมาให้กับคณะพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขของทั้งปาร์ตี้เอและปาร์ตี้บี ผู้อำนวยการความสะดวก ผู้เกี่ยวข้องในฝ่ายต่างๆ ตลอดจนมีการเผยแพร่ต่อสาธารณะซึ่งผลของครั้งที่สามนี้ก็ส่งถึงมือของผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเช่นเดียวกัน ด้วยความหวังว่าทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะให้ความสำคัญกับเสียงของประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจัง ในฐานะที่เขาเหล่านั้นต่างเป็นทั้งผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง และเป็นผู้ที่จะอยู่กับแนวทางแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เครือข่าย Peace Survey

สารบัญ

คำนำ	5
บทสรุปผู้บริหาร	11
1. บทนำ	24
1.1 ความเป็นมา	24
1.2 วัตถุประสงค์	25
1.3 ระยะเวลาและงบประมาณการดำเนินงาน	25
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	26
1.5 ระเบียบวิธีวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	27
2. บริบทสถานการณ์	28
3. ความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป	30
3.1 มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่	30
3.1.1 ประสพการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์	30
3.1.2 ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	31
3.1.3 ความรู้สึกปลอดภัย	31
3.1.4 การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม	33
3.2 มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล	34
3.2.1 คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่	34
3.2.2 ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ	35
3.2.3 เป้าหมายหลักของขบวนการ	35
3.2.4 ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง	36
3.2.5 คะแนนของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36
3.3 มุมมองต่อความรุนแรง	37
3.3.1 สาเหตุของความรุนแรง	37
3.3.2 ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	37
3.3.3 การเรียกขานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่	38
3.3.4 ความรุนแรง	38
3.4 มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย	39
3.4.1 สันติภาพ/สันติสุข	39
3.4.2 การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย	40
3.4.3 ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย	41
3.4.4 ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่	42
3.4.5 ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย	42
3.4.6 ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่	43
3.4.7 ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า	44

3.5	ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย	44
3.5.1	การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่างๆ	44
3.5.2	เรื่องที่ต้องทำ หากต้องการแก้ปัญหาระยะยาว	46
3.5.3	การบริหารปกครอง	47
3.5.4	แนวทาง/มาตรการที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน	49
3.6	ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม	50
3.6.1	เพศ ศาสนา อายุ	50
3.6.2	ภูมิลำเนา	51
3.6.3	การศึกษา	51
3.6.4	รายได้	52
3.6.5	อาชีพ	53
3.6.6	พฤติกรรมติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ	54
3.6.7	การนิยามตัวตน	54
3.6.8	พฤติกรรมในการใช้ภาษา	55
4.	ความคิดเห็นของผู้นำความคิด	56
4.1	มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่	56
4.1.1	ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์	56
4.1.2	ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	57
4.1.3	ความรู้สึกปลอดภัย	58
4.1.4	การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม	59
4.2	มุมมองต่อกระบวนการและรัฐบาล	60
4.2.1	คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่	60
4.2.2	ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ	61
4.2.3	เป้าหมายหลักของขบวนการ	61
4.2.4	ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง	62
4.2.5	คะแนนของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	62
4.3	มุมมองต่อความรุนแรง	63
4.3.1	สาเหตุของความรุนแรง	63
4.3.2	กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	64
4.3.3	การเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่	64
4.3.4	ความรุนแรง	65
4.4	มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย	65
4.4.1	สันติภาพ/สันติสุข	65
4.4.2	การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย	67
4.4.3	ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย	68
4.4.4	ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่	68
4.4.5	ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย	69
4.4.6	ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่	70
4.4.7	ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า	70

4.5 ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย	71
4.5.1 การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่างๆ	71
4.5.2 เรื่องที่จำเป็นต้องทำ หากต้องการแก้ปัญหาระยะยาว	73
4.5.3 การบริหารปกครอง	73
4.5.4 แนวทาง/มาตรการที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน	75
4.6 ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม	76
4.6.1 เพศ ศาสนา อายุ	76
5. ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด	82
ภาคผนวก ก: ระเบียบวิธีวิจัย	89

สารบัญแผนภาพและตาราง

แผนภาพที่ 1: เคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่	30
แผนภาพที่ 2: ประสบการณ์ตรงที่เคยมีเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ	31
แผนภาพที่ 3: ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	31
แผนภาพที่ 4: ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน	32
แผนภาพที่ 5: การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม	33
แผนภาพที่ 6: การทำหน้าที่ด้านต่างๆ ระหว่างหญิงและชาย	33
แผนภาพที่ 7: คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่	34
แผนภาพที่ 8: เคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวดังต่อไปนี้หรือไม่	34
แผนภาพที่ 9: ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ	35
แผนภาพที่ 10: เป้าหมายหลักของขบวนการ	36
แผนภาพที่ 11: ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36
แผนภาพที่ 12: คะแนนการทำงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36
แผนภาพที่ 13: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่	37
แผนภาพที่ 14: บุคคล/กลุ่มบุคคล/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่	37
แผนภาพที่ 15: การเรียกขานสถานการณ์ในพื้นที่	38
แผนภาพที่ 16: มุมมองต่อความรุนแรง	38
แผนภาพที่ 17: นิยามคำว่า “สันติภาพ”	39
แผนภาพที่ 18: นิยามคำว่า “สันติสุข”	39
แผนภาพที่ 19: เคยได้ยินข่าวกระบวนการพูดคุยหรือไม่	40
แผนภาพที่ 20: สนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยหรือไม่	40
แผนภาพที่ 21: ทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร	41
แผนภาพที่ 22: สนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือไม่	41

แผนภาพที่ 23:	กระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด	42
แผนภาพที่ 24:	ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย	42
แผนภาพที่ 25:	เชื่อมั่นหรือไม่ว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ	43
แผนภาพที่ 26:	พอใจหรือไม่กับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้	43
แผนภาพที่ 27:	มีความหวังหรือไม่ว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า	44
แผนภาพที่ 28:	การมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด	45
แผนภาพที่ 29:	หากมีการทำประชาคมเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้	45
แผนภาพที่ 30:	สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่คิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง	46
แผนภาพที่ 31:	เรื่องที่จะต้องทำ หากต้องการแก้ปัญหาความรุนแรงให้ได้จริงๆ ในระยะยาว	47
แผนภาพที่ 32:	คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด	47
แผนภาพที่ 33:	ความเห็นต่อแนวทางการปกครองรูปแบบต่างๆ	48
แผนภาพที่ 34:	คำเรียกขานพื้นที่	49
แผนภาพที่ 35:	แนวทางหรือมาตรการเร่งด่วนที่ควรทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่	49
แผนภาพที่ 36:	ประเด็นสำคัญในการทำพื้นที่ปลอดภัย	50
แผนภาพที่ 37:	เพศ	51
แผนภาพที่ 38:	ศาสนา	51
แผนภาพที่ 39:	การศึกษาสายสามัญ	52
แผนภาพที่ 40:	การศึกษาสายศาสนา	52
แผนภาพที่ 41:	รายได้	53
แผนภาพที่ 42:	อาชีพ	53
แผนภาพที่ 43:	พฤติกรรมตามติดตามข่าวสาร	54
แผนภาพที่ 44:	การนิยามตัวตน	55
แผนภาพที่ 45:	พฤติกรรมการใช้ภาษา	55
แผนภาพที่ 46:	เคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่	56
แผนภาพที่ 47:	ประสบการณ์ตรงที่เคยมีเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ	57
แผนภาพที่ 48:	ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	57
แผนภาพที่ 49:	ความรู้สึกละเลยในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน	58
แผนภาพที่ 50:	การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม	59
แผนภาพที่ 51:	การทำหน้าที่ด้านต่างๆ ระหว่างหญิงและชาย	59
แผนภาพที่ 52:	คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่	60
แผนภาพที่ 53:	เคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวดังต่อไปนี้หรือไม่	60
แผนภาพที่ 54:	ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ	61
แผนภาพที่ 55:	เป้าหมายหลักของขบวนการ	62
แผนภาพที่ 56:	ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	62
แผนภาพที่ 57:	คะแนนการทำงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	63
แผนภาพที่ 58:	สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่	63
แผนภาพที่ 59:	บุคคล/กลุ่มบุคคล/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่	64
แผนภาพที่ 60:	การเรียกขานสถานการณ์ในพื้นที่	64

แผนภาพที่ 61:	มุมมองต่อความรุนแรง	65
แผนภาพที่ 62:	นิยามคำว่า “สันติภาพ”	66
แผนภาพที่ 63:	นิยามคำว่า “สันติสุข”	66
แผนภาพที่ 64:	เคยได้ยินข่าวกระบวนการพูดคุยหรือไม่	67
แผนภาพที่ 65:	สนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยหรือไม่	67
แผนภาพที่ 66:	ทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร	68
แผนภาพที่ 67:	สนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือไม่	68
แผนภาพที่ 68:	กระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด	69
แผนภาพที่ 69:	ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย	69
แผนภาพที่ 70:	เชื่อมั่นหรือไม่ว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ	70
แผนภาพที่ 71:	พอใจหรือไม่กับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้	70
แผนภาพที่ 72:	มีความหวังหรือไม่ว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า	71
แผนภาพที่ 73:	การมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด	71
แผนภาพที่ 74:	หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้	72
แผนภาพที่ 75:	สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่คิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง	72
แผนภาพที่ 76:	เรื่องที่จำเป็นต้องทำ หากต้องการแก้ปัญหาความรุนแรงให้ได้จริงๆ ในระยะยาว	73
แผนภาพที่ 77:	คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด	73
แผนภาพที่ 78:	ความเห็นต่อแนวทางการปกครองรูปแบบต่างๆ	74
แผนภาพที่ 79:	คำเรียกขานพื้นที่	74
แผนภาพที่ 80:	แนวทางหรือมาตรการเร่งด่วนที่ควรทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่	75
แผนภาพที่ 81:	ประเด็นสำคัญในการทำพื้นที่ปลอดภัย	76
แผนภาพที่ 82:	เพศ	77
แผนภาพที่ 83:	ศาสนา	77
แผนภาพที่ 84:	การศึกษาสายสามัญ	78
แผนภาพที่ 85:	การศึกษาสายศาสนา	78
แผนภาพที่ 86:	รายได้	79
แผนภาพที่ 87:	อาชีพ	79
แผนภาพที่ 88:	พฤติกรรมติดตามข่าวสาร	80
แผนภาพที่ 89:	การนิยมตัวตน	81
แผนภาพที่ 90:	พฤติกรรมการใช้ภาษา	81
ตารางที่ 1:	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด	82
ตารางที่ 1:	จำนวนตำบลเป้าหมาย	90
ตารางที่ 2:	จำนวนหมู่บ้านเป้าหมาย	90
แผนภาพที่ 1:	โครงสร้างทีมสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่	98
แผนภาพที่ 2:	ทีมสัมภาษณ์ผู้นำความคิด	102

บทสรุปผู้บริหาร

บทนำ

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Peace Survey) เป็นการดำเนินงานที่มาจากความร่วมมือจากสถาบันทางวิชาการและภาคประชาสังคม จำนวน 15 องค์กร ทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีแนวคิดที่จะสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้กระบวนการสันติภาพดำเนินไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนที่เกี่ยวข้องและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง อันเป็นการใช้ข้อมูลความรู้มิใช่อารมณ์ความรู้สึกเป็นฐานในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ทั้งนี้ทั้งนั้น การสำรวจครั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันในรูปของเครือข่ายที่ครอบคลุมกลุ่มมีส่วนได้เสียทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชนทุกกลุ่มวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่ายและสามารถนำผลที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ เป็นการสำรวจครั้งที่ 3 ในการสำรวจความคิดเห็นครั้งแรก ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2559 และการสำรวจครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคมถึง 22 สิงหาคม 2559 ซึ่งผลการสำรวจทั้งสองครั้งได้นำเสนอรายงานฉบับสมบูรณ์เผยแพร่ต่อสาธารณะไปแล้ว ในส่วนของการสำรวจครั้งที่ 3 นี้ เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10 เมษายน ถึงวันที่ 22 พฤษภาคม 2560 โดยการศึกษาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่มเช่นเดียวกับการสำรวจครั้งที่ 1 และ 2 คือ กลุ่มประชาชนทั่วไป และกลุ่มผู้นำความคิด

ในการสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้กระบวนการสันติภาพดำเนินไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนที่เกี่ยวข้องและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง อันเป็นการใช้ข้อมูลความรู้มิใช่อารมณ์ความรู้สึกเป็นฐานในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง โดยทางองค์กรเครือข่ายหวังว่า การทำให้เสียงประชาชนที่ถูกสุมโดยปราศจากอคติบนพื้นฐานของหลักวิชาทางสถิติดังกล่าวเป็นที่ปรากฏรับรู้ต่อสังคมวงกว้าง จะเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมให้ประชาชนมีพลังในการกำหนดทิศทางของกระบวนการสันติภาพมากขึ้น ตามที่ทุกฝ่ายต่างเน้นย้ำอยู่เสมอว่าคำตอบอยู่ที่ประชาชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรับทราบข้อคิดเห็นและพัฒนาการทางความคิดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั้งไทยพุทธและมลายูมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาในอำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย ที่มีต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

2. เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพได้มีข้อมูลทางวิชาการที่สะท้อนเสียงความต้องการของประชาชนในการประกอบการตัดสินใจ
3. เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้สะท้อนมุมมองและความต้องการต่อผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพ

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,608 คน ทั้งไทยพุทธ ไทยจีน มลายู และมุสลิม ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาในอำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย ตลอดจนผู้นำทางความคิดจำนวน 260 คน

ระเบียบวิธีวิจัย

1) พื้นที่ในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ก) การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา อันประกอบด้วยอำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) คือการใช้หลักความน่าจะเป็นในทางสถิติ เพื่อประกันว่าทุกคนทุกหน่วยในประชากรที่ศึกษา มีโอกาสเท่ากันในการถูกเลือก (the same probability of selection) มีความน่าเชื่อถือของความเป็นตัวแทน (representation) ของกลุ่มตัวอย่าง จะทำให้ผลการสำรวจมีความคลาดเคลื่อนทางสถิติในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีขั้นตอนในการสุ่ม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มระดับตำบล จะทำการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) จากตำบลทั้งหมดที่มีอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา โดยได้ตำบลตัวอย่างจำนวน 125 ตำบล

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มระดับหมู่บ้าน จะทำการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) จากหมู่บ้านที่มีในตำบลที่ถูกสุ่มไว้ โดยได้หมู่บ้านตัวอย่างจำนวน 134 หมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มเลือกครัวเรือนด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) โดยสุ่มหมู่บ้านหรือชุมชนละ 12 ครัวเรือน และทำการสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,608 ตัวอย่าง

ข) การสำรวจความคิดเห็นของผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่

การสำรวจความคิดเห็นของผู้นำความคิด ในการศึกษาครั้งที่ 3 นี้ เป็นการศึกษาจากกลุ่มผู้นำที่ทำงานในระดับพื้นที่ จากพื้นที่หมู่บ้านตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลของกลุ่มประชาชนทั่วไปจำนวน 65 หมู่บ้าน (ครึ่งหนึ่งของหมู่บ้านตัวอย่างที่ทำการสุ่มได้) โดยขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มผู้นำความคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากกลุ่มผู้นำ 4 กลุ่มในพื้นที่ ดังนี้

- 1) ผู้นำศาสนา มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้นำศาสนาที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ คือ ต้องเป็นอิหม่ามจากมัสยิดที่จดทะเบียนก่อน ถ้าไม่ได้ เลือกเป็นคอเต็บ หรือบิหล่านตาม

ลำดับ และหากหมู่บ้านใดมีวัดอยู่ ให้สัมภาษณ์เจ้าอาวาสหรือรองเจ้าอาวาสด้วย

- 2) ผู้นำท้องที่ มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้นำท้องที่ คือ กรณีที่พื้นที่ตัวอย่างมีบ้านของกำนันอยู่ในพื้นที่ให้เลือก **กำนัน** เป็นผู้ให้ข้อมูล ถ้าไม่มี หรือไม่สะดวกให้ข้อมูลให้เลือก **ผู้ใหญ่บ้าน หรือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน** ตามลำดับ
- 3) ผู้นำท้องถิ่น หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้นำท้องถิ่น คือ กรณีที่พื้นที่ตัวอย่างมีบ้านของ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือ นายกเทศมนตรี อยู่ในพื้นที่ให้เลือก **นายก อบต. หรือ นายกเทศมนตรี** ถ้าไม่มี หรือไม่สะดวกให้ข้อมูล เลือกเป็น **รองนายก อบต. สมาชิก อบต. หรือ สมาชิกเทศบาล** ตามลำดับ
- 4) ผู้นำสตรี หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้นำสตรี คือ เป็นสตรีที่มีบทบาทในการทำงานในพื้นที่ และได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่ โดยกรณีที่หมู่บ้านตัวอย่างมีมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ ให้พิจารณาจาก **ครูสอนอัลกุรอาน (ที่เป็นผู้หญิง)** ถ้าไม่มี หรือไม่สะดวกให้ข้อมูล เลือกเป็น **อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) (ที่เป็นผู้หญิง)** แต่ในกรณีที่หมู่บ้านตัวอย่างมีพุทธเป็นส่วนใหญ่ ให้ถาม อสม. (ที่เป็นผู้หญิง) เหตุผลที่ใช้เกณฑ์จำนวนประชากรในการเลือกตำแหน่งนั้น เพราะเป็นเกณฑ์ที่สะท้อนลักษณะของสังคม

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบบสอบถามดังกล่าวมาจากการรวบรวมการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาสังคมและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ / สันติสุข
- ส่วนที่ 3 ทศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ / สันติสุข
- ส่วนที่ 4 ทศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-face interview) โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมเก็บข้อมูลภาคสนามที่ผ่านการอบรมการสัมภาษณ์มาแล้ว ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2560 ขั้นตอนในการทำงานภาคสนามมีดังนี้

- 1) ก่อนที่พนักงานสัมภาษณ์จะเดินทางเข้าไปในหมู่บ้าน ได้ประสานงานอย่างเป็นทางการกับผู้นำในพื้นที่ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือผู้นำศาสนา เพื่อแนะนำตัวรวมทั้งโครงการฯ และเพื่อให้ทราบที่อยู่ของผู้ที่จะถูกสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
- 2) พนักงานสัมภาษณ์เตรียมเอกสารและสิ่งของดังต่อไปนี้ 1) รายละเอียดโครงการ 2) แบบสอบถาม 3) รายชื่อสำรวจ 4) หนังสือชี้แจงโครงการฯ (ทั่วไป) 5) ของที่ระลึก
- 3) เมื่อเดินทางไปถึงหมู่บ้าน พนักงานสัมภาษณ์จะเข้าไปพบกับผู้ประสานงานในพื้นที่ เช่น

ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือบัณฑิตอาสา เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

- 4) ผู้ประสานงานในพื้นที่จะพาพนักงานสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์ครัวเรือนและบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 5) ติดต่อบุคคลในครัวเรือนเพื่อขอสัมภาษณ์ โดยแนะนำตัวและแสดงบัตรประจำตัวในการเก็บข้อมูลภาคสนาม และอธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ของโครงการฯ ตามแบบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์ และเมื่อได้รับความยินยอมแล้วจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 60-90 นาที เมื่อสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ให้ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์อย่างจริงใจ พร้อมกับมอบของที่ระลึกแก่ผู้ให้สัมภาษณ์

4) การอบรมพนักงานสัมภาษณ์และการควบคุมคุณภาพข้อมูล

เมื่อจัดทำคู่มือการสัมภาษณ์และการทำงานภาคสนามเสร็จแล้ว จะทำการอบรมหัวหน้าทีมและพนักงานสัมภาษณ์ทั้งในเชิงทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติในพื้นที่ทดลอง เนื้อหาในการอบรมครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการสำรวจ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการสำรวจและการเข้าหากกลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาของแบบสอบถาม เทคนิคการสัมภาษณ์ ข้อพิจารณาเชิงจริยธรรมการวิจัยในคน การทดสอบความเข้าใจเนื้อหาและขั้นตอนการสำรวจ และการนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขที่พบขณะฝึกปฏิบัติ

การสำรวจในครั้งนี้มีการควบคุมคุณภาพข้อมูลหลายวิธีเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้ ประการแรก มีผู้ควบคุมงานภาคสนามโดยหัวหน้าทีมในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้จะทำการติดต่อประสานงานกับพื้นที่เพื่อเตรียมแผนงานภาคสนามแล้ว ยังมีหน้าที่คอยดูแล กำกับ และให้คำแนะนำพนักงานสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่อง ประการที่สอง มีคนในพื้นที่พาเข้าไปพบกลุ่มตัวอย่างและแนะนำทีมงานภาคสนามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เกิดความไว้วางใจที่จะให้ข้อมูล

5) ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในคน

ในการศึกษานี้ได้พิจารณาประเด็นจริยธรรมการวิจัยในคนทั้งการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตลอดจนการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ และใช้เพื่อการวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น หากกลุ่มตัวอย่างต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพิ่มเติม ทางคณะผู้วิจัยได้แจ้งชื่อหน่วยงานและบุคคลที่สามารถติดต่อได้ไว้ด้วย

ประเด็นการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างเป็นความลับ คณะผู้วิจัยเน้นย้ำกับพนักงานสัมภาษณ์ให้เก็บรักษาข้อมูลของผู้ตอบเป็นความลับอย่างเคร่งครัด และให้ใช้รหัสแทนตัวบุคคล ซึ่งผู้อื่นไม่สามารถตรวจสอบย้อนกลับไปได้ และจะไม่มีการเปิดเผยตัวตนหรือชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อสาธารณะ ข้อมูลจะถูกนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยจะถูกนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม และนำเสนอเป็นรายงานการวิจัย

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดย *สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics)* ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1) เพศ - ศาสนา - ภูมิลำเนา

ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 1,583 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 53.4 และ 46.6 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 79.2) รองลงมานับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 20.2) มีอายุเฉลี่ยที่ 44.7 ปี โดยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนราธิวาสมากที่สุด (ร้อยละ 33.3) รองลงมาคือ ปัตตานี ยะลา และสงขลา (ร้อยละ 32.5, 17.8, และ 11.4 ตามลำดับ)

ในขณะที่ผู้นำความคิด มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 257 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 72.0 และ 28.0 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 83.3) รองลงมานับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 16.7) มีอายุเฉลี่ยที่ 48.6 ปี โดยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานีมากที่สุด (ร้อยละ 32.7) รองลงมาคือ นราธิวาส ยะลา และสงขลา (ร้อยละ 31.1, 16.0, และ 10.9 ตามลำดับ)

1.2) อัตลักษณ์ - ภาษา

เมื่อถามว่าผู้ตอบแบบสอบถามนิยามตัวเองว่าเป็นคนอะไร พบว่าประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่นิยามว่าตนเป็นคนมุสลิม (ร้อยละ 48.2) ซึ่งสะท้อนการนิยามที่อยู่บนฐานศาสนาเป็นหลัก รองลงมาคือนิยามว่าตนเป็นคนมลายู คนไทย คนพุทธ คนปาตานี และอื่นๆ (ร้อยละ 21.8, 16.8, 8.6, 2.6 และ 0.7 ตามลำดับ) ในส่วนของผู้ผู้นำความคิดนั้น ส่วนใหญ่นิยามว่าตนเป็นคนมุสลิม (ร้อยละ 47.9) รองลงมา คือนิยามว่าเป็นคนไทย คนมลายู คนพุทธ คนปาตานี และอื่นๆ (ร้อยละ 21.8, 18.3, 6.2, 4.7 และ 0.8 ตามลำดับ)

สำหรับภาษาที่ประชาชนทั่วไปมีทักษะในการใช้ได้มากที่สุด คือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 61.7) รองลงมาคือ ภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นภาษาใต้หรือไทยกลาง (ร้อยละ 23.7) และภาษามลายูปนไทย (ร้อยละ 12.7) เช่นเดียวกับผู้นำความคิดก็มีทักษะในการใช้ภาษามลายูถิ่นมากที่สุด (ร้อยละ 57.9) รองลงมาเป็นภาษามลายูปนไทย (ร้อยละ 21.0) และภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นภาษาใต้หรือภาษากลาง (ร้อยละ 19.8)

1.3) การศึกษา - อาชีพ - รายได้

สำหรับข้อมูลด้านการศึกษาสายสามัญ ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่อจบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 39.6) ซึ่งต่างจากผู้ผู้นำความคิดที่ส่วนใหญ่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 35.0) ส่วนสายศาสนา ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่จะไม่ได้ศึกษา (ร้อยละ 33.5) แต่สำหรับผู้ที่ได้ศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะจบตาดีกาเป็นหลัก (ร้อยละ 26.2) ในขณะที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับกลาง (มูตาวัตซิด) และระดับปลาย (ชานาวีรีย) (ร้อยละ 19.5)

อาชีพของประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ คือ เกษตรกร ประมง ปศุสัตว์ (ร้อยละ 40.7) รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป แรงงาน บริการ (ร้อยละ 20.2) โดยคนจำนวนมากมีรายได้ประมาณ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 43.7) เช่นเดียวกับผู้นำความคิดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกร ประมง ปศุสัตว์ (ร้อยละ 28.0) รองลงมาเป็นผู้นำศาสนา (ร้อยละ 11.3) ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ (10.9) รับจ้างทั่วไป แรงงาน บริการ (ร้อยละ 8.9) และแม่บ้าน พ่อบ้าน เกษียณ (ร้อยละ 7.8) โดยคนจำนวนมากมีรายได้ประมาณ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 52.5)

1.4) ช่องทางติดตามข่าวสาร

ประชาชนทั่วไปจะติดตามข่าวสารจากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน และคนในชุมชนมากที่สุด (ร้อยละ 75.4) สถานที่ที่ประชาชนจะติดตามข่าวสารมากที่สุด คือ มัสยิด (ร้อยละ 60.6) และช่องทางต่างๆ ที่ใช้ในการติดตามข่าวสาร ประชาชนส่วนใหญ่จะดูจากโทรทัศน์ทั่วไปมากที่สุด (ร้อยละ 85.3) เช่นเดียวกับผู้นำความคิดส่วนใหญ่ก็จะติดตามข่าวสารจากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน และคนในชุมชนมากที่สุด (ร้อยละ 87.5) สถานที่ที่จะติดตามข่าวสารมากที่สุด คือ มัสยิด (ร้อยละ 76.7) และช่องทางต่างๆ ที่ใช้ในการติดตามข่าวสาร ประชาชนส่วนใหญ่จะดูจากโทรทัศน์ทั่วไปมากที่สุด (ร้อยละ 90.3)

2. มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่

2.1) ประสบการณ์ตรงจากเหตุการณ์

ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของประชาชนทั่วไปที่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ในพื้นที่ จำนวนร้อยละ 18.3 โดยมีประสบการณ์ที่คนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตจากเหตุการณ์สูงสุด รองลงมา คือ เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทได้รับบาดเจ็บ และเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่

ในขณะที่ส่วนของผู้นำความคิดนั้นจะมีสัดส่วนที่สูงกว่าคือ 1 ใน 4 ของผู้นำความคิดเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ในพื้นที่ (ร้อยละ 25.3) โดยมีรูปแบบประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับประชาชนทั่วไป คือ คนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตจากเหตุการณ์ และเคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทได้รับบาดเจ็บและทรัพย์สินเสียหาย

2.2) ผลกระทบจากสถานการณ์และความรู้สึกปลอดภัย

สำหรับผลกระทบจากสถานการณ์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันนั้นพบว่า ประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิดในระดับพื้นที่ ได้รับผลกระทบใน 3 ประเด็นที่ใกล้เคียงกัน คือ เรื่องเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ (ผลกระทบสูงสุดในกลุ่มประชาชนทั่วไป) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ผลกระทบสูงสุดในกลุ่มผู้นำความคิด) และสุขภาพกายและจิต

สำหรับประเด็นความรู้สึกปลอดภัยในการดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิด พบว่ามีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือจะรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่อต้องเดินทางออกจากบ้านในเวลากลางคืน ต้องพบปะพูดคุยกับคนที่เราไม่รู้จัก ต้องอยู่ใกล้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ เมื่ออยู่ในงานมหกรรมการแสดงสินค้าประจำปี เช่น งานกาชาด งานตลาดน้ำ งานศาลเจ้าแม่ งานหลักเมือง งานคอนเสิร์ต เป็นต้น และเมื่อคนที่ถูกคดีความมั่นคงมาเยี่ยมที่บ้าน

2.3) การติดต่อสัมพันธ์ของผู้นคนในสังคม

เมื่อถามถึงมุมมองต่อความสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชน ในประเด็นการย้ายที่อยู่ การเปลี่ยนสถานที่ทำงาน และการส่งลูกไปโรงเรียน พบว่า ทั้งในกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิด หากต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ คนส่วนใหญ่อยากจะอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีศาสนาและวัฒนธรรมเดียวกัน (ร้อยละ 53.4 ในส่วนของประชาชนทั่วไป และร้อยละ 51.8 ในกลุ่มผู้นำความคิด) แต่หากเป็นเรื่องการส่งลูกไปโรงเรียนและ

สถานที่ทำงาน คนจำนวนมากเห็นว่าวัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา (กรณีโรงเรียน ร้อยละ 42.5 ในส่วนของประชาชนทั่วไป และร้อยละ 46.3 ในกลุ่มผู้นำความคิด และกรณีสถานที่ทำงานร้อยละ 42.2 ในส่วนของประชาชนทั่วไป และร้อยละ 49.8 ในกลุ่มผู้นำความคิด)

สำหรับมุมมองด้านหญิงชายนั้น ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าผู้หญิงในทุกด้าน ทั้งในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง การสร้างสันติภาพ และเศรษฐกิจ ตามลำดับ แต่หากมองเฉพาะลงไปว่าผู้หญิงทำหน้าที่ในด้านใดดีกว่าผู้ชาย คำตอบจะเป็นด้านเศรษฐกิจ และประมาณ 1 ใน 3 ของทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดมองว่าผู้ชายและผู้หญิงทำหน้าที่ด้านสันติภาพได้ดีพอ ๆ กัน

3. มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล

3.1) ขบวนการ

ในมุมมองของประชาชนทั่วไป และผู้นำความคิดส่วนใหญ่ มองกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าเป็น “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 40) รองลงมาของกลุ่มประชาชนทั่วไปคือตอบว่าไม่รู้ (ร้อยละ 14.5) และ ผู้ก่อเหตุรุนแรง (ร้อยละ 11.8) แต่ในกลุ่มผู้นำความคิด รองลงมาจะเรียกกลุ่มนี้ว่า ผู้ก่อเหตุรุนแรง (ร้อยละ 14.4) และ กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (ร้อยละ 11.7) โดยเป็นที่น่าสนใจพบว่า แม้สื่อกระแสหลักบางส่วนในกรุงเทพฯ จะเรียกกลุ่มขบวนการดังกล่าวว่า “โจรใต้” แต่คนส่วนใหญ่ในพื้นที่กว่าร้อยละ 95 กลับไม่มองอย่างนั้น

ทั้งนี้ เมื่อถามว่าเคยได้ยินชื่อขบวนการใดบ้างนั้น คำตอบของทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเหมือนกันคือ เคยได้ยินชื่อของกลุ่มบีอาร์เอ็น (BRN) มากที่สุด ตามมาด้วย พูล (PULO) เบอ์ซาตู (BERSATU) มารา ปาตานี (MARA PATANI) จีเอ็มไอพี (GMIP) และบีไอพีพี (BIPP) ตามลำดับ

3.2) ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ

จากผลสำรวจสะท้อนว่า กลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิดจะมองเหตุผลของการเข้าร่วมขบวนการในแง่ของปัจจัยทางสังคมและปัจจัยส่วนบุคคลเป็นหลัก คือ การติดยาเสพติด การขาดการศึกษา และหลงผิด แต่เมื่อพิจารณาในแง่ของปัจจัยทางการเมือง พบว่า ประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิดมีจำนวนผู้ตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันสูงที่สุดในปัจจัยเหล่านี้ คือ การต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ การปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี การปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม และรู้สึกว่าการใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล

3.3) เป้าหมายหลักของขบวนการ

ประชาชนทั่วไป และกลุ่มผู้นำความคิดในระดับพื้นที่ ประมาณ 1 ใน 3 ตอบว่าไม่รู้ว่ามีเป้าหมายหลักของขบวนการคืออะไร (ร้อยละ 36.3 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 28.4 ในส่วนผู้นำความคิด) ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะการดำเนินงานของขบวนการ ซึ่งมีลักษณะปิดลับทั้งในแง่ของตัวบุคคลและแนวทางขององค์กร ทำให้คนในสังคมไม่มีโอกาสได้รับข้อมูลจากกลุ่มขบวนการโดยตรง หรืออาจจะรู้แต่ไม่กล้าที่จะตอบก็เป็นได้

คำตอบถัดมาของประชาชนทั่วไป และกลุ่มผู้นำความคิดในระดับพื้นที่ คือ คิดว่าขบวนการต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 20.9 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 26.5 ในส่วนผู้นำความคิด) รองลงไปเป็นคำตอบ คือ “ขอไม่ตอบ” “ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย)” และ “ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตัวเอง”

3.4) ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดส่วนใหญ่ต่างรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้นเหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกหรือลบ (ร้อยละ 46.2 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 46.7 ในส่วนผู้นำความคิด) โดยประชาชนทั่วไปให้คะแนนรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ในการแก้ไขสถานการณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 5.31 จากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันกับคะแนนเฉลี่ยที่ผู้นำความคิดให้คือ 5.7

3.5) บทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา

จากการสอบถามในประเด็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดต่างเห็นสอดคล้องกันว่า ทราบถึงบทบาทของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มากที่สุด (ร้อยละ 59 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 83.7 ในส่วนผู้นำความคิด) และทราบบทบาทของผู้แทนพิเศษรัฐบาลฯ น้อยที่สุด

โดยหน่วยงานที่ได้คะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนช่วยแก้ปัญหามากที่สุดของกลุ่มประชาชนทั่วไปคือ ศอ.บต. คือ 3.03 จากคะแนนเต็ม 5 แต่ในกลุ่มผู้นำความคิดพบว่า มีหน่วยงานที่ได้คะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนช่วยแก้ปัญหา มากที่สุดในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ศอ.บต. และผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง คือ 3.3 คะแนน

4. มุมมองต่อความรุนแรง

4.1) สาเหตุของความรุนแรง

ในส่วนของการตอบคำถามเรื่องมุมมองต่อสาเหตุของ “ความรุนแรง” ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น ประชาชนทั่วไป มองว่าความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากหลายสาเหตุปะปนกัน โดยในข้อที่ระบุเกินร้อยละ 50 ว่าเป็นสาเหตุของความรุนแรง จะมีดังนี้คือ ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง (ร้อยละ 52.4) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 52.0) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 51.6) โดยที่มีจำนวนผู้ตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันสูงที่สุดในข้อที่ว่า ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการแข่งขันกันทางการเมือง (ท้องถิ่น/ระดับชาติ) (ร้อยละ 47.1)

สำหรับผู้นำความคิดก็มีมุมมองต่อสาเหตุความรุนแรงที่หลากหลายเช่นกัน โดยในข้อที่ระบุเกินร้อยละ 50 ว่าเป็นสาเหตุของความรุนแรง จะมีดังนี้คือ ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 61.5) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง (ร้อยละ 59.6) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็น

ธรรม (ร้อยละ 59.6) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่รัฐเล็งใช้เพื่อเอาเปรียบ (ร้อยละ 54.9) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มก่อการร้ายสากล (ร้อยละ 51.7) ในขณะที่มุมมองต่อความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มก่อการร้ายสากลเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบจากการสำรวจครั้งที่ 1 และ 2

4.2) กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

ประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิดที่ตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบว่าใครเกี่ยวข้องกับความรุนแรงบ้างนั้น คิดรวมกันมาเป็นลำดับที่หนึ่ง [ร้อยละ 29.3 ในส่วนประชาชนทั่วไป (ไม่รู้ ร้อยละ 19.6 และขอไม่ตอบ ร้อยละ 9.7) และร้อยละ 20.3 ในส่วนผู้นำความคิด (ไม่รู้ ร้อยละ 10.7 และขอไม่ตอบ ร้อยละ 9.6)]

สำหรับประชาชนทั่วไป ผู้ที่ตอบ มองว่ากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงสามลำดับแรกคือ ทหารพราน (ร้อยละ 8.9) ขบวนการ (ร้อยละ 8.7) และรัฐบาล (ร้อยละ 7.8) ในความเห็นของผู้นำความคิด มองว่า กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงสามลำดับแรกคือ ขบวนการ (ร้อยละ 10.9) รัฐบาล (ร้อยละ 9.6) และ กลุ่มผู้มีอิทธิพล/อำนาจมืด (ร้อยละ 8.0)

4.3) การเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดต่างเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้เหมือนกันว่าเป็น “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 51.1 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 54.5 ในส่วนผู้นำความคิด) ส่วนข้อที่มีผู้ตอบรองลงมานั้น ในส่วนของประชาชนทั่วไปคือ “ไม่รู้” (ร้อยละ 12.9) ในขณะที่ผู้นำความคิดจะเป็นข้อ “การก่อเหตุรุนแรง” ที่มีสัดส่วนเท่ากับ “การขอไม่ตอบ” (ร้อยละ 17.1)

4.4) ความรุนแรง

ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดต่างเห็นตรงกันว่า “ถ้าความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ปัญหาพร้อมกันมากขึ้น” (ร้อยละ 57 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 69.2 ในส่วนผู้นำความคิด) และ “ไม่ควรใช้ความรุนแรงไม่ว่ากรณีใด ๆ” (ร้อยละ 55.4 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 69.2 ในส่วนผู้นำความคิด)

5. มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย

5.1) สันติภาพ/สันติสุข

ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลใช้คำว่า “สันติสุข” แทนคำว่า “สันติภาพ” ในแนวทงนโยบายการพูดคุยซึ่งได้ก่อให้เกิดการถกเถียงถึงความหมายและนัยที่แตกต่างกันของสองคำนี้ขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่สนใจติดตามประเด็นการสร้างสันติภาพอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าคนในพื้นที่คิดอย่างไรต่อสองคำดังกล่าว

ผลการสำรวจพบว่า ในมุมมองของประชาชนทั่วไป คำว่า “สันติภาพ” และ “สันติสุข” มีความหมายโดยรวมไม่แตกต่างกันมากนัก คือ คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคีกัน มีอิสรภาพและเสรีภาพ และไม่มี ความรุนแรง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงการให้น้ำหนักความสำคัญของความหมายในแต่ละคำจากการจัดลำดับแล้ว ในมุมมองของผู้นำความคิดจะสอดคล้องกันกับของประชาชนทั่วไป คือมีนัยที่แตกต่างกันว่า “สันติสุข” มุ่งงานทำ มีเงินใช้ ส่วน “สันติภาพ” นั้น มีความยุติธรรมและความเป็นธรรม

5.2) การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย

โดยเปรียบเทียบแล้ว ผู้นำความคิดจะทราบข่าวและสนใจติดตามกระบวนการพูดคุยมากกว่าประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วน of ประชาชนทั่วไปนั้น พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ทราบข่าว (ร้อยละ 57.1) และอีกร้อยละ 38 นั้นไม่เคยได้ยินข่าว สำหรับความสนใจในการติดตามข่าวนั้นมีสัดส่วนใกล้เคียงกันระหว่างกลุ่มที่ติดตามบ้างและติดตามอย่างใกล้ชิด (ร้อยละ 40.9) กับที่ไม่ค่อยได้ติดตามข่าวหรือไม่ได้ติดตามเลย (ร้อยละ 53.3) สาเหตุส่วนหนึ่งที่ประชาชนทั่วไปมีการรับรู้ข่าวสารที่ค่อนข้างจำกัด อาจจะเป็นเพราะแนวทางการพูดคุยที่ยังไม่มีการสื่อสารต่อสาธารณะมากนัก หรือการสื่อสารถูกจำกัดเฉพาะกลุ่ม

แต่สำหรับกลุ่มผู้นำความคิดแล้ว มีจำนวนมาก (ร้อยละ 80.4) ที่ทราบข่าวว่ามีการพูดคุยกันระหว่างรัฐบาลกับขบวนการ และให้ความสนใจติดตาม (ร้อยละ 63.4)

5.3) การสนับสนุนกระบวนการพูดคุย

ไม่ว่าจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใดก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่สนับสนุนที่จะใช้การพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 56.9) ในส่วนของผู้นำความคิดก็ให้การสนับสนุนเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 72.7)

อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจสะท้อนว่ามีกลุ่มคนที่ไม่แน่ใจว่าการพูดคุยเจรจาจะเป็นแนวทางแก้ปัญหาได้หรือไม่อยู่จำนวนหนึ่งด้วย (ร้อยละ 27.5 ในส่วนของประชาชนทั่วไป และร้อยละ 17.6 ในส่วนของผู้นำความคิด) ซึ่งคนกลุ่มนี้อาจจะกำลังรอดูท่าทีของทั้งสองฝ่ายในการพูดคุยว่าจะเป็นไปในทิศทางใด ก่อนที่จะตัดสินใจว่าสนับสนุนหรือไม่ก็เป็นได้

5.5) ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่

คำถามในประเด็นความรู้สึกเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จนั้น พบว่าประชาชนทั่วไปประมาณ 1 ใน 3 ที่รู้สึก “เฉยๆ” (ร้อยละ 36.3) และหากเปรียบเทียบความ “เชื่อมั่น” กับ “ไม่เชื่อมั่น” พบว่ามีสัดส่วนความเชื่อมั่นสูงกว่า (ร้อยละ 26.5 และ 19.4 ตามลำดับ) ในขณะที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่ร้อยละ 39.3 รู้สึกเชื่อมั่น

5.6) ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย

ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยในมุมมองของประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิดมีความสอดคล้องกันว่า การพูดคุยจะไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 65.1) และฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน (ร้อยละ 61.9) รวมถึงจะมีฝ่ายที่ไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง (ร้อยละ 55.8) และประเด็นที่ผู้นำความคิดกังวลมากอีกข้อคือ การพูดคุยจะนำไปสู่สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม (ร้อยละ 66.9)

5.7) ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า

แม้ประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดจะมีข้อกังวลและความรู้สึกไม่เชื่อมั่นอยู่บ้าง แต่ทั้งสองกลุ่มยังมีความหวังว่า ทั้งสองฝ่ายจะสามารถบรรลุข้อตกลงสันติภาพกันได้ภายในอีก 5 ปีข้างหน้า (ร้อยละ 52.1 และ 61.1 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตามก็มีผู้ที่รู้สึกไม่มีความหวังอยู่ด้วยจำนวนหนึ่งเช่นกัน (ร้อยละ 28.9 ในส่วนของประชาชนทั่วไป และร้อยละ 23.3 ในส่วนของผู้นำความคิด)

6. ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย

6.1) การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่าง ๆ

ในมุมมองของประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยนั้น ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นตรงกันว่า การจะให้การพูดคุยประสบความสำเร็จได้นั้น นอกจากการทำงานร่วมกันของรัฐบาลและขบวนการแล้ว ควรเปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนาอิสลาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น-ท้องถิ่น อุตสาหกรรม องค์กรภาคประชาสังคม และนักวิชาการ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย (จากการจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มต่าง ๆ 5 ลำดับแรก)

6.2) การบริหารปกครอง

คำถามใหญ่ข้อหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารปกครองพื้นที่ และเป็นที่ถกเถียงของหลายฝ่ายมาเป็นเวลานาน คือ หากต้องการจะให้ปัญหาความไม่สงบยุติลง ทางออกคือต้องให้พื้นที่นี้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริง ๆ (ร้อยละ 49.5 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 58.8 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น) แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่ตอบอย่างชัดเจนว่าต้องเป็นรัฐอิสระ (เอกราช) เท่านั้นอยู่จำนวนหนึ่งด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 10.9 ในส่วนประชาชนทั่วไปและร้อยละ 15.2 ในส่วนผู้นำความคิดเห็นตามลำดับ)

อีกคำถามสำคัญที่ตามมา คือ รูปแบบการบริหารปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นส่วนใหญ่ต่างเห็นตรงกันว่า รูปแบบที่อยากเห็นที่สุด คือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ภายใต้กฎหมายของประเทศไทย (ร้อยละ 25.2 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 28 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น)

ทั้งนี้ เมื่อถามว่าควรเรียกชื่อย่อของพื้นที่นี้ว่าอย่างไร ตัวเลือกอันดับหนึ่งที่ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นว่าเป็นชื่อเรียกที่เหมาะสมที่สุด คือ เรียกแยกเป็นรายจังหวัดไป (ร้อยละ 44.7 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 41.7 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น) อันดับสองคือ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ร้อยละ 32.8 ในส่วนประชาชนทั่วไป และร้อยละ 35.8 ในส่วนผู้นำความคิดเห็น) และอันดับสามในกลุ่มประชาชนทั่วไป คือ ปาตานี (ร้อยละ 6.6) และกลุ่มผู้นำความคิดเห็น คือ ฟาฏอนี (ร้อยละ 7)

6.3) แนวทาง/มาตรการที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน

คำถามส่วนนี้จะมีทั้งหมด 14 ประเด็นให้ประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นได้พิจารณาว่า แนวทาง/มาตรการใดที่คณะพูดคุยของทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงในทางบวก ซึ่งได้คำตอบที่เรียงลำดับความเร่งด่วนตามตารางดังต่อไปนี้

	ความเห็นของประชาชนทั่วไป	ความเห็นของผู้นำความคิด
1	การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 74.7)	การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 84.1)
2	การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุความรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน (ร้อยละ 64)	การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุความรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน (ร้อยละ 67.7)
3	การตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง (ร้อยละ 49.8)	การตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง (ร้อยละ 62.6)
4	การลดกำลังทหาร (ร้อยละ 49.6)	การมีหลักประกันความปลอดภัยให้กับผู้เข้าร่วมกระบวนการพูดคุย (ร้อยละ 59.5)
5	การให้ผู้แทนขบวนการที่อยู่ในคณะพูดคุยเข้ามาในพื้นที่ได้ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยตรง (ร้อยละ 45.8)	การให้ผู้แทนขบวนการที่อยู่ในคณะพูดคุยเข้ามาในพื้นที่ได้ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยตรง (ร้อยละ 57.6)
6	การใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคง (มาตรา 21) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 45.3)	การใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคง (มาตรา 21) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 57.2)
7	การมีหลักประกันความปลอดภัยให้กับผู้เข้าร่วมกระบวนการพูดคุย (ร้อยละ 43.4)	การกำหนดให้กระบวนการพูดคุยเป็นวาระแห่งชาติเพื่อเป็นหลักประกันความต่อเนื่องแม้จะเปลี่ยนรัฐบาล (ร้อยละ 53.3)
8	การยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉิน (ร้อยละ 42.3)	การลดกำลังทหาร (ร้อยละ 49.8)
9	การกำหนดให้กระบวนการพูดคุยเป็นวาระแห่งชาติเพื่อเป็นหลักประกันความต่อเนื่องแม้จะเปลี่ยนรัฐบาล (ร้อยละ 40.9)	การยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉิน (ร้อยละ 46.7)
10	การพักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย (ร้อยละ 35.3)	การนิรโทษกรรม คดีความมั่นคงในบางกรณี (ร้อยละ 45.5)
11	การนิรโทษกรรม คดีความมั่นคงในบางกรณี (ร้อยละ 32.6)	การพักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย (ร้อยละ 44.7)
12	การพูดคุยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมลายูปาตานี (ร้อยละ 31.7)	การพูดคุยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมลายูปาตานี (ร้อยละ 39.3)
13	การยอมรับว่ามาราปาตานีคือผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย (ร้อยละ 23.8)	การยอมรับว่ามาราปาตานีคือผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย (ร้อยละ 28.4)
14	การยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมากขึ้น (ร้อยละ 20)	การยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมากขึ้น (ร้อยละ 26.5)

6.4) ประเด็นสำคัญในการทำพื้นที่ปลอดภัย

จากข้อเสนอแนวทาง/มาตรการที่คณะพูดคุยของทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงในทางบวก ประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นตรงกันว่า การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชนเป็นเรื่องเร่งด่วนที่สุด ซึ่งเมื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มจัดลำดับประเด็นสำคัญใน 3 ลำดับแรกของการทำพื้นที่ปลอดภัย คือ ประชาชนต้องมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ต้องปลอดภัยจากความรุนแรง และไม่มี ความรุนแรงตามพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ

6.5) ประเด็นที่รัฐบาลและขบวนการจำเป็นต้องทำหากจะแก้ปัญหาความรุนแรงระยะยาว

เมื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มจัดลำดับความสำคัญใน 5 ประเด็นแรกที่เห็นว่ารัฐบาลและขบวนการจำเป็นต้องทำหากจะแก้ปัญหาความรุนแรงระยะยาว พบว่า ประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นพ้องกันใน 5 อันดับแรก คือ 1) การส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ 2) แก้ปัญหายาเสพติด 3) บังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียม การตัดสินอย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรม 4) การปรับระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่มากขึ้น และ 5) การส่งเสริม สนับสนุนอัตลักษณ์ ภาษาวรรณกรรม

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมา

กระบวนการพูดคุยสันติสุขระหว่างคณะพูดคุยสันติสุขของรัฐบาลกับกลุ่มผู้มีความเห็นแตกต่างจากรัฐที่รัฐบาลได้ดำเนินการมาโดยถือเป็นวาระแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นถือเป็นมิติใหม่ของการแก้ไขปัญหาที่มุ่งใช้สันติวิธีอย่างเป็นรูปธรรม โดยตั้งอยู่บนฐานคิดที่จะทำความเข้าใจถึงมุมมองและความต้องการของกันและกันเพื่อปูทางสู่การแสวงหาทางออกที่พอยอมรับกันได้ ซึ่งการที่กระบวนการพูดคุยจะสามารถดำเนินไปจนนำไปสู่ทางออกดังกล่าวได้นั้น นอกเหนือจากการทำงานร่วมกันของคู่ขัดแย้งหลักแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหายังจำเป็นต้องรับฟังเสียงของประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่เป็นสำคัญ ซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่จะทำให้ “กระบวนการ” และ “สาระสำคัญ” ที่ตกลงกันมีความชอบธรรมและยั่งยืน

ตลอดระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมาของความขัดแย้งที่ยืดเยื้อนี้ ทั้งรัฐบาลและกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ รวมถึงองค์กรภาคประชาสังคม ต่างก็ทำงานเพื่อสะท้อนเสียงของประชาชน โดยยึดถือความต้องการของประชาชนเป็นหลักในการขับเคลื่อนสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่คำถามสำคัญที่ตามมาคือ แท้จริงแล้ว ประชาชนที่ถูกกล่าวถึงนั้น คิดอย่างไรต่อกระบวนการสันติภาพที่เกิดขึ้น ด้วยความเชื่ออย่างแน่วแน่เช่นเดียวกับรัฐบาลและองค์กรภาคประชาสังคมต่างๆ ว่า เสียงของประชาชนจะเป็นปัจจัยที่กำหนดว่ากระบวนการสันติภาพจะดำเนินไปในทิศทางใด มีความต่อเนื่องหรือไม่ และข้อตกลงที่จะได้จะมีความยั่งยืนหรือไม่อย่างไร

สถาบันพระปกเกล้าโดยสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล ร่วมกับ มูลนิธิเอเชีย สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ คณะวิทยาการสื่อสาร สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และศูนย์ความเป็นเลิศด้านคณิตศาสตร์ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สำนักพัฒนาบัณฑิตศึกษาและวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และศูนย์ความร่วมมือทรัพยากรสันติภาพ จึงได้มีแนวคิดที่จะสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้กระบวนการสันติภาพดำเนินไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนที่เกี่ยวข้องและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง อันเป็นการใช้ข้อมูลความรู้มีใช้อารมณ์ความรู้สึกเป็นฐานในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ทั้งนี้ทั้งนั้น การสำรวจครั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันในรูปของเครือข่ายที่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชนทุกกลุ่มวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่ายและสามารถ

นำผลที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหามาในแต่ละห้วงเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ในการสำรวจความคิดเห็นครั้งแรก ได้ดำเนินการไประหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2559 ซึ่งได้มีการแถลงข่าวผลการสำรวจ และนำเสนอรายงานฉบับสมบูรณ์เผยแพร่ต่อสาธารณะไปแล้ว ในส่วนของรายงานฉบับนี้ จะเป็นผลการสำรวจครั้งที่ 2 ซึ่งเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคมถึง 22 สิงหาคม 2559 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มเช่นเดียวกับครั้งที่ 1 คือ กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 1,570 คน และกลุ่มผู้นำความคิด จำนวน 110 คน

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทั้งสองครั้งที่ผ่านมานี้ ในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้นจะใช้กระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic sampling) ตามหลักความน่าจะเป็นลงถึงระดับครัวเรือน ซึ่งจะทำให้ประชาชนทุกคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา คือ เทพา นาหวี จะนะ และสะบ้าย้อย มีโอกาสถูกสุ่มเป็นตัวแทนอย่างเท่าเทียมกัน ในส่วนของกลุ่มผู้นำความคิดนั้นจะใช้กระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) และการเสนอชื่อต่อยุติวิธี สโนว์บอล (snowball)

องค์กรเครือข่ายหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การทำให้เสียงประชาชนที่ถูกสุ่มโดยปราศจากอคติบนพื้นฐานของหลักวิชาทางสถิติดังกล่าวเป็นที่ปรากฏรับรู้ต่อสังคมวงกว้าง จะเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมให้ประชาชนมีพลังในการกำหนดทิศทางของกระบวนการสันติภาพมากขึ้น ตามที่ทุกฝ่ายต่างเห็นว่าย่อมว่าคำตอบอยู่ที่ประชาชน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อรับทราบข้อคิดเห็นและพัฒนาการทางความคิดของประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาในส่วนของอำเภอจะนะ เทพา นาหวี และสะบ้าย้อย ที่มีต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปัตตานี

1.2.1 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพได้มีข้อมูลทางวิชาการที่สะท้อนเสียงความต้องการของประชาชนประกอบการตัดสินใจ

1.2.3 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างและขยายพื้นที่ทางการเมือง (political space) ให้ประชาชนได้สะท้อนมุมมองและความต้องการต่อผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพ

1.3 ระยะเวลาและงบประมาณการดำเนินงาน

กระบวนการทำงานตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการจนกระทั่งถึงการนำเสนอผลการสำรวจนั้น ครอบคลุมตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนสิงหาคม 2560 โดยการลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลนั้นอยู่ในช่วงระหว่างวันที่ 10 เมษายน ถึงวันที่ 22 พฤษภาคม 2560

การดำเนินงานดังกล่าวใช้งบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 1,800,000 บาท ซึ่งสนับสนุนโดยสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงาน	กำหนดเวลา
การเตรียมการก่อนเก็บข้อมูล	ก.พ.- เม.ย. 60
1. การประชุมทีมวิชาการกลางเพื่อวางแผน การสำรวจ Peace Poll/Peace Survey ครั้งที่ 3	6 ก.พ. 60
2. การประชุมพิจารณาแบบสอบถามและทดสอบแบบสอบถาม และปรับแก้แบบสอบถาม	20 ก.พ. 60
3. การสุ่มพื้นที่ตัวอย่าง	20 มี.ค. 60
4. การอบรมทีมภาคสนาม	
- การจัดทำคู่มือภาคสนาม	26 มี.ค. 60
- ฝึกอบรมทำความเข้าใจผู้เก็บข้อมูลภาคสนามและสัมภาษณ์ผู้นำความคิด	29 มี.ค. 60
- วางแผนการทำงานภาคสนามกลุ่มประชาชนทั่วไป/ การประสานพื้นที่ และการกำหนดพื้นที่รับผิดชอบของทีมภาคสนาม	29 มี.ค. 60
5. วางแผนการทำงานภาคสนามกลุ่มผู้นำความคิด การกำหนดและประสานตัวบุคคลที่จะสัมภาษณ์ผู้นำความคิด / การรวบรวมรายชื่อและข้อมูลติดต่อกลุ่มผู้นำความคิด/ การติดต่อกลุ่มผู้นำความคิด	29 มี.ค. 60
6. การสุ่มรายชื่อตัวอย่างของกลุ่มประชาชนทั่วไป	
- การเตรียม template การสุ่มตัวอย่าง	2 เม.ย. 60
- การสุ่มรายชื่อตัวอย่าง และจัดทำรายชื่อในแบบฟอร์มเพื่อใช้ในการประสานงานพื้นที่	10 เม.ย. 60
7. ประสานงาน/ ออกจดหมายแจ้งหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบกระบวนการทำงาน	2 เม.ย. 60
8. การปรับคู่มือเก็บข้อมูลภาคสนามและจัดส่งให้หัวหน้าทีมภาคสนาม	10 เม.ย. 60
9. การเตรียมเอกสารทั้งหมด และจัดส่งเอกสาร (แบบสอบถาม/ จดหมายปะหน้า/ โครงการ/ อื่นๆ) เพื่อใช้ในการลงพื้นที่ ทั้งกลุ่มประชาชนทั่วไป และกลุ่มผู้นำความคิด	10 เม.ย. 60
การลงพื้นที่เก็บข้อมูล	เม.ย.- พ.ค. 60
10. กำกับติดตามการเก็บข้อมูลกลุ่มประชาชนทั่วไปและรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการ	10 เม.ย. - 22 พ.ค. 60
11. กำกับติดตามการเก็บข้อมูลกลุ่มผู้นำความคิดและรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการ	10 เม.ย. - 22 พ.ค. 60
12. สัมภาษณ์ผู้นำความคิด	10 เม.ย. - 22 พ.ค. 60
13. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามกลุ่มประชาชนทั่วไป	10 เม.ย. - 22 พ.ค. 60
14. การประชุมติดตามและประเมินสถานการณ์การเก็บข้อมูล	1 พ.ค. 60
การบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการสำรวจ	มิ.ย.-ก.ค. 60
15. การออกแบบโปรแกรมการบันทึกข้อมูล และทดสอบระบบ	20 พ.ค. 59
16. การบันทึกข้อมูลแบบสอบถาม	มิ.ย. 60
17. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (clean ข้อมูล)	1 ก.ค. 60
การนำเสนอผลการสำรวจและจัดส่งรายงาน	ก.ค.- ส.ค. 60
18. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ผลการสำรวจเบื้องต้น	25 ก.ค. 60
19. การจัดทำบทสรุปผู้บริหาร	10 ส.ค. 60
20. ส่งรายงานฉบับสมบูรณ์	15 ส.ค. 60

1.5 ระเบียบวิธีวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้เป็นการสำรวจครั้งที่ 3 ซึ่งเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 10 เมษายน ถึง 22 พฤษภาคม 2560 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มเช่นเดียวกับครั้งที่ 1 คือ กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 1,608 คน และกลุ่มผู้นำความคิด จำนวน 260 คน

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ก็เป็นวิธีเดียวกันกับครั้งที่ 1 และ 2 คือ ในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้น จะใช้กระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic sampling) จากระดับตำบล หมู่บ้าน จนถึงระดับครัวเรือน โดยใช้หลักความน่าจะเป็นในทางสถิติ เพื่อประกันว่าทุกคนทุกหน่วยในประชากรที่ศึกษา คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา คือ เทพา นาทวี จะนะ และสะบ้าย้อย มีโอกาสถูกสุ่มเป็นตัวแทนอย่างเท่าเทียมกัน

ในส่วนของกลุ่มผู้นำความคิดในการสำรวจรอบนี้นั้น จะคัดเลือกผู้นำที่ทำงานในระดับพื้นที่ จากพื้นที่หมู่บ้านตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลของกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 65 หมู่บ้าน (ครึ่งหนึ่งของหมู่บ้านตัวอย่างที่ทำการสุ่มได้) โดยขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มผู้นำความคิดในการศึกษาค้างนี้ จะใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากกลุ่มผู้นำ 4 กลุ่มในพื้นที่ ได้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำสตรี

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมเก็บข้อมูลภาคสนามที่ผ่านการอบรมการสัมภาษณ์มาแล้ว ซึ่งมีผู้ควบคุมงานภาคสนามคอยประสานงานกับพนักงานสัมภาษณ์

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่พัฒนาจากการรวบรวมการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาสังคมและผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ส่วนที่ 3 ทศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ/สันติสุข และส่วนที่ 4 ทศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. บริบทสถานการณ์

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามครั้งนี้อยู่ในช่วงระยะเวลาดังแต่วันที่ 10 เมษายน ถึง 22 พฤษภาคม 2560 ซึ่งบริบทสถานการณ์ในช่วงของการเก็บข้อมูลอาจส่งผลต่อความคิดเห็นและความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างไม่มากนักน้อย ทางคณะผู้วิจัยจึงขอล่าวถึงบริบทสถานการณ์ของพื้นที่ในช่วงเวลาดังกล่าวโดยย่อเพื่อให้เห็นสภาพบริบททั่วทั้งกลุ่มตัวอย่างและทีมภาคสนามที่ลงพื้นที่ต่างอยู่ภายใต้บรรยากาศสภาพแวดล้อมอย่างไร

ในแง่ของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป ภาวะเศรษฐกิจภาคใต้ในเดือนเมษายน ปี 2560¹ ขยายตัวดี จากผลผลิตเกษตรทั้งยางและปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับราคาที่อยู่ในเกณฑ์ดี ทำให้รายได้เกษตรกรขยายตัว ทางด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อชะลอลงจากเดือนก่อนตามราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและอาหารสด ขณะที่อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น จากการจ้างงานนอกภาคเกษตรที่ลดลง และภาวะเศรษฐกิจภาคใต้ในเดือนพฤษภาคม ปี 2560 ขยายตัวชะลอลงจากเดือนก่อน โดยผลผลิตปาล์มน้ำมันและกุ้งออกสู่ตลาดมากขึ้น ทำให้ราคาอ่อนตัวลง ส่งผลให้การอุปโภคบริโภคภาคเอกชนแผ่วลงเล็กน้อย ขณะเดียวกันจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง จากนักท่องเที่ยวหลักมาเลเซียซึ่งยังคงได้รับผลกระทบจากเงินริงกิตอ่อนค่า อัตราเงินเฟ้อชะลอลงจากเดือนก่อนตามราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและอาหารสดที่ลดลง ขณะที่อัตราการว่างงานลดลง จากการจ้างงานนอกภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้น²

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่นั้น ในเดือนเมษายนและพฤษภาคมได้เกิดเหตุการณ์ขึ้นทั้งหมด 168 เหตุการณ์³ ซึ่งปรากฏความเคลื่อนไหวสำคัญทั้งในด้านการทหารและการเมืองหลายประการ เริ่มต้นจากเดือนเมษายนที่มีเหตุโจมตีจุดตรวจของเจ้าหน้าที่กลางตัวอำเภอกรงปินัง ส่งผลให้มีเจ้าหน้าที่ได้รับบาดเจ็บ 12 ราย แต่ผลสะท้อนของเหตุการณ์นั้นยังไม่สูงเท่ากับเหตุการณ์ที่มีการประสานกันซึ่งเริ่มต้นในคืนวันที่ 6 ต่อเนื่องถึงเช้าวันที่ 7 เมษายน โดยพบว่ามีการก่อเหตุที่เข้าข่ายวินาศกรรม 58 เหตุการณ์ ด้วยการลอบวางระเบิดเสาไฟฟ้า (โดยมีบางจุดเจ้าหน้าที่สามารถเก็บกู้ไว้ได้) เผาयरถยนต์และหม้อแปลงไฟฟ้า เหตุการณ์กระจายอยู่ใน 19 อำเภอของ 4 จังหวัด ทั้งหมดนี้ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต แต่กลับส่งผลสะท้อนในทางการเมืองสูง ที่เป็นเช่นนั้นก็เนื่องจากว่าห้วงเวลาที่เกิดเหตุนี้ให้หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่อย่างเป็นทางการ มีความเป็นไปได้อย่างยิ่งว่าเครือข่ายของผู้ก่อเหตุมีการเตรียม

¹รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้ เดือนเมษายน 2560, ส่วนเศรษฐกิจภาค สำนักงานภาคใต้ ธนาคารแห่งประเทศไทย

²รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้ เดือนพฤษภาคม 2560, ส่วนเศรษฐกิจภาค สำนักงานภาคใต้ ธนาคารแห่งประเทศไทย

³ดูรายละเอียดที่ฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้ <http://www.deepsouthwatch.org/node/9724>

การอยู่ก่อนแล้วระยะหนึ่ง ควรต้องบันทึกไว้ด้วยว่าเมื่อครั้งลงคะแนนเสียงเพื่อรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้เป็นเขตที่มีเสียงไม่รับร่างในสัดส่วนที่สูงสวนทางกับผลการลงประชามติส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในเขตภาคใต้ นัยสำคัญของเหตุการณ์เหล่านี้จึงจะเป็นการส่งสัญญาณต่อต้านอำนาจรัฐอย่างชัดเจน⁴

ในวันที่ 10 เมษายน มีการออกแถลงการณ์ที่ระบุว่าจัดทำโดยแผนกข่าวสารของบีอาร์เอ็นเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนหลายสำนัก ยืนยันว่าการพูดคุยสันติภาพเป็นวิถีทางหนึ่งในการคลี่คลายความขัดแย้ง แต่ก็วิจารณ์กระบวนการพูดคุยที่ดำเนินอยู่พร้อมเสนอแนวทาง 3 ประการ ได้แก่ 1) การพูดคุยต้องเกิดจากความต้องการของทั้งสองฝ่ายที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้งและจะต้องเห็นพ้องอย่างสมัครใจที่จะหาทางออกร่วมกัน กระบวนการดังกล่าวจะต้องมีส่วนร่วมจากฝ่ายที่สาม หรือในที่นี้คือประชาคมระหว่างประเทศในฐานะที่เป็นผู้สังเกตการณ์หรือสักขีพยาน 2) คนกลางผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องมีความน่าเชื่อถือและมีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติของนานาชาติ กล่าวคือต้องเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และต้องอำนวยความสะดวกตามกระบวนการที่เห็นพ้องต้องกันของคู่ขัดแย้ง และ 3) กระบวนการเจรจาต้องออกแบบอย่างชัดเจนโดยคู่เจรจาซึ่งจะต้องเห็นพ้องกันก่อนที่จะเริ่มการเจรจา

พร้อมกันนี้ยังปรากฏข่าวการให้สัมภาษณ์ของนายอับดุลการิม คาลิบ ซึ่งระบุตนเองว่าเป็นสมาชิกบีอาร์เอ็นในแผนกข่าวสาร ในเว็บไซต์ของสำนักข่าวบีบีซีอินโดนีเซีย มีเนื้อหาที่สอดคล้องต้องกันกับแถลงการณ์ข้างต้น อย่างไรก็ตาม ปฏิกริยาจากคณะพูดคุยของทางการไทยมีท่าทีเชิงปฏิเสธโดยยืนยันว่าการพูดคุยที่ดำเนินอยู่มีความคืบหน้า ในขณะที่เดียวกันก็ไม่เห็นความจำเป็นของการเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นของประชาคมระหว่างประเทศอื่นใดนอกเหนือจากรัฐบาลมาเลเซีย นายอาบูฮาฟิซ อัล ฮากิม โฆษกมการาปาตานี เห็นว่าหากถ้อยแถลงข้างต้นเป็นเสียงที่เป็นทางการของบีอาร์เอ็นจริงก็ไม่ได้ถือว่าบีอาร์เอ็นปฏิเสธกระบวนการพูดคุยโดยรวมทั้งหมด พร้อมยืนยันว่าบนโต๊ะพูดคุยนั้นยังคงมีสมาชิกของบีอาร์เอ็นรวมอยู่ด้วย การแสวงหาความร่วมมือภายในเป็นหนทางของการสร้างการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงแก้ไขกระบวนการที่ดำเนินอยู่ในขณะที่ข้อตกลงต่างๆ นั้นยังไม่ได้มีการตกลงใจกันแต่อย่างใด จะมีก็เพียงแต่มาตรการต่างๆ ที่ทั้งสองฝ่ายอภิปรายกันในขั้นของการสร้างความไว้วางใจระหว่างกันเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายต่อกระบวนการทางการเมืองข้างต้นยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง เหตุการณ์ระเบิดห้างสรรพสินค้าบิกซีเมื่อต้นเดือนพฤษภาคมเป็นกรณีที่ทรงอิทธิพลอย่างมาก แม้จะไม่มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าวแต่มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก อีกทั้งยังส่งผลต่อการสร้างความกลัวอย่างกว้างขวาง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่สาธารณะกลางเมืองที่ผู้คนหลากหลายใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในทางสัญลักษณ์แล้วอาจมองได้ว่าผู้ก่อเหตุนั้นมุ่งทำลายข้อเสนอฟันที่ปลอดภัยโดยตรง แต่ก็คงมีข้อกังขาอยู่เช่นกัน ว่าที่สุดแล้วผลได้ในทางการเมืองของเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเช่นไร เพราะการตอบสนองขององค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่และองค์กรระหว่างประเทศหลายแห่งก็แสดงความเป็นกังวลและประณามการก่อเหตุในครั้งนี้อย่างโจ่งแจ้ง ผลสะท้อนจากความเคลื่อนไหวข้างต้นน่าจะส่งผลต่อการพูดคุยสันติภาพที่กัวลาลัมเปอร์อยู่ไม่น้อย แต่การพบปะคณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายยังเกิดขึ้น 2 ครั้งในเดือนเมษายน ก่อนที่จะมีการประชุมกันอีกครั้งในอีกหลายเดือนต่อจากนั้น

⁴ สถานการณ์ความขัดแย้งรุนแรงในชายแดนใต้ ไตรมาส 2/2560, คณะทำงานฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้ https://deep-southwatch.org/sites/default/files/blogs/attachment/dsid_update_2017_q2_0.pdf

3. ความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป⁵

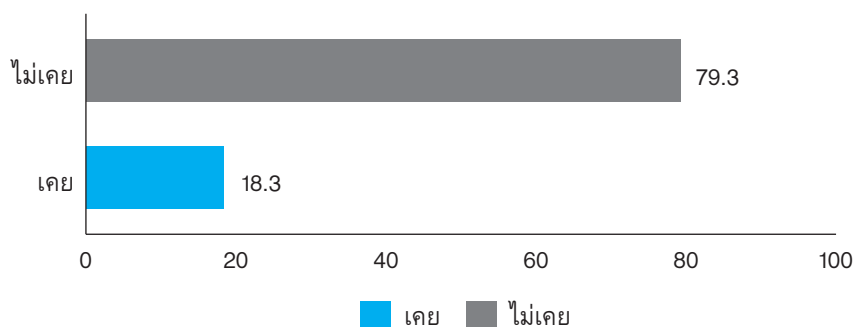
3.1 มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่

3.1.1 ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์

ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

คำถามเรื่องผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะประสบการณ์ตรงของผู้ตอบแบบสอบถามเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 79.3 ตอบว่าไม่เคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ

แผนภาพที่ 1: เคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่

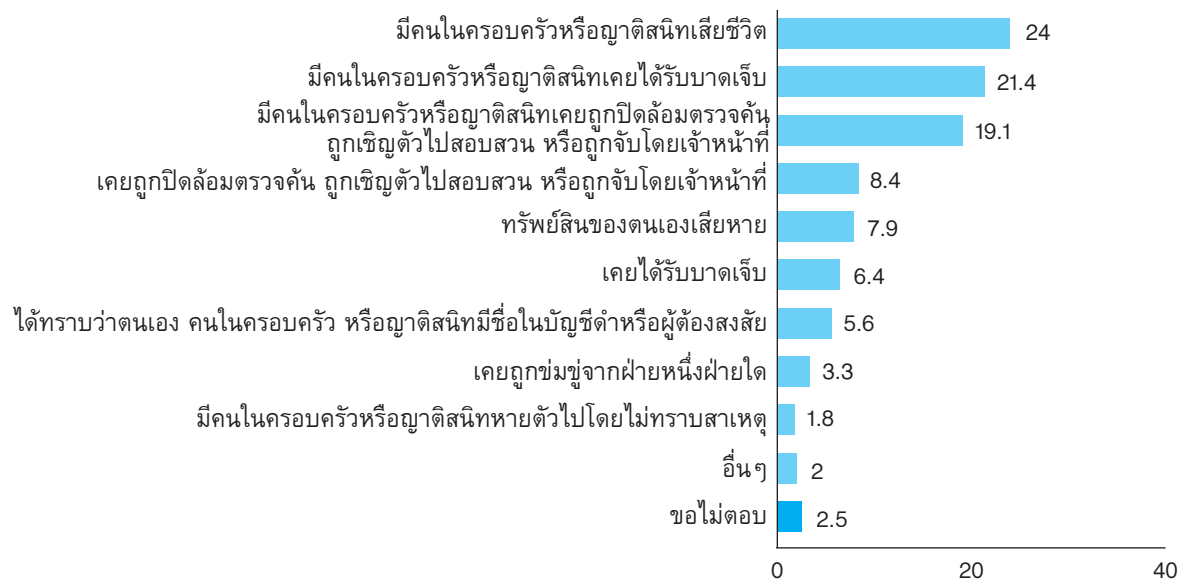

อย่างไรก็ดี ในส่วนของผู้ที่เคยหรือมีญาติหรือคนรู้จักใกล้ชิดเคยมีประสบการณ์ความรุนแรงร้อยละ 18.3 นั้น พบว่าเคยมีประสบการณ์ความรุนแรงหลายแบบ เรียงตามลำดับดังนี้ ร้อยละ 24 ระบุว่าเคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต รองลงมาคือ มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ ร้อยละ 21.4 และ ร้อยละ 19.1 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่

เป็นที่น่าสังเกตว่า ร้อยละ 2 ของผู้ตอบแบบสอบถามยังได้เพิ่มเติมประสบการณ์ความรุนแรงแบบอื่น ๆ ที่ประสบนอกเหนือจากที่ระบุในแบบสอบถาม คือ เคยถูกจับกรณีตากใบ ถูกเจ้าหน้าที่รัฐเลือกปฏิบัติ เคยอยู่ในเหตุการณ์ระเบิดแต่ระเบิดไม่ทำงาน

⁵ การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,608 ตัวอย่าง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วน จำนวน 1,583 ตัวอย่าง

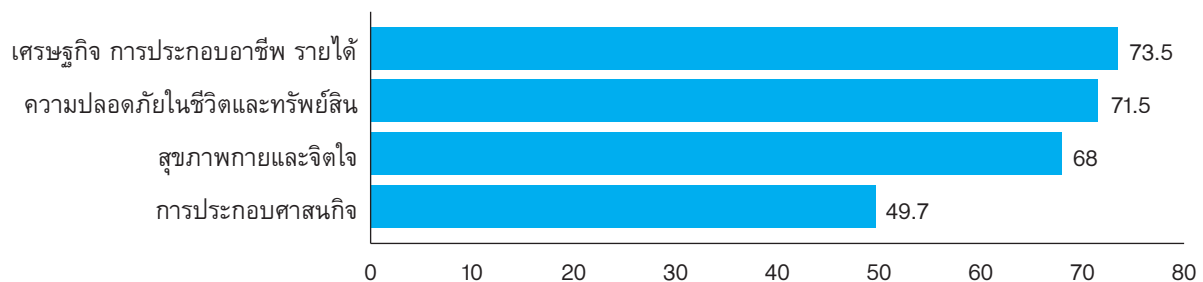
แผนภาพที่ 2: ประสบการณ์ตรงที่เคยมีเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ

3.1.2 ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

ในส่วนของการประเมินผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใดใน 4 ด้านนั้น ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่ามีผลกระทบ โดยให้น้ำหนักของผลกระทบดังนี้ คือ มีผลกระทบมากที่สุดในเรื่องเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ (ร้อยละ 73.5) รองลงมาเป็นผลกระทบเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ร้อยละ 71.5) และผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ (ร้อยละ 68) ในขณะที่ผลกระทบต่อการประกอบศาสนกิจได้รับผลกระทบน้อยที่สุด (ร้อยละ 49.7)

แผนภาพที่ 3: ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

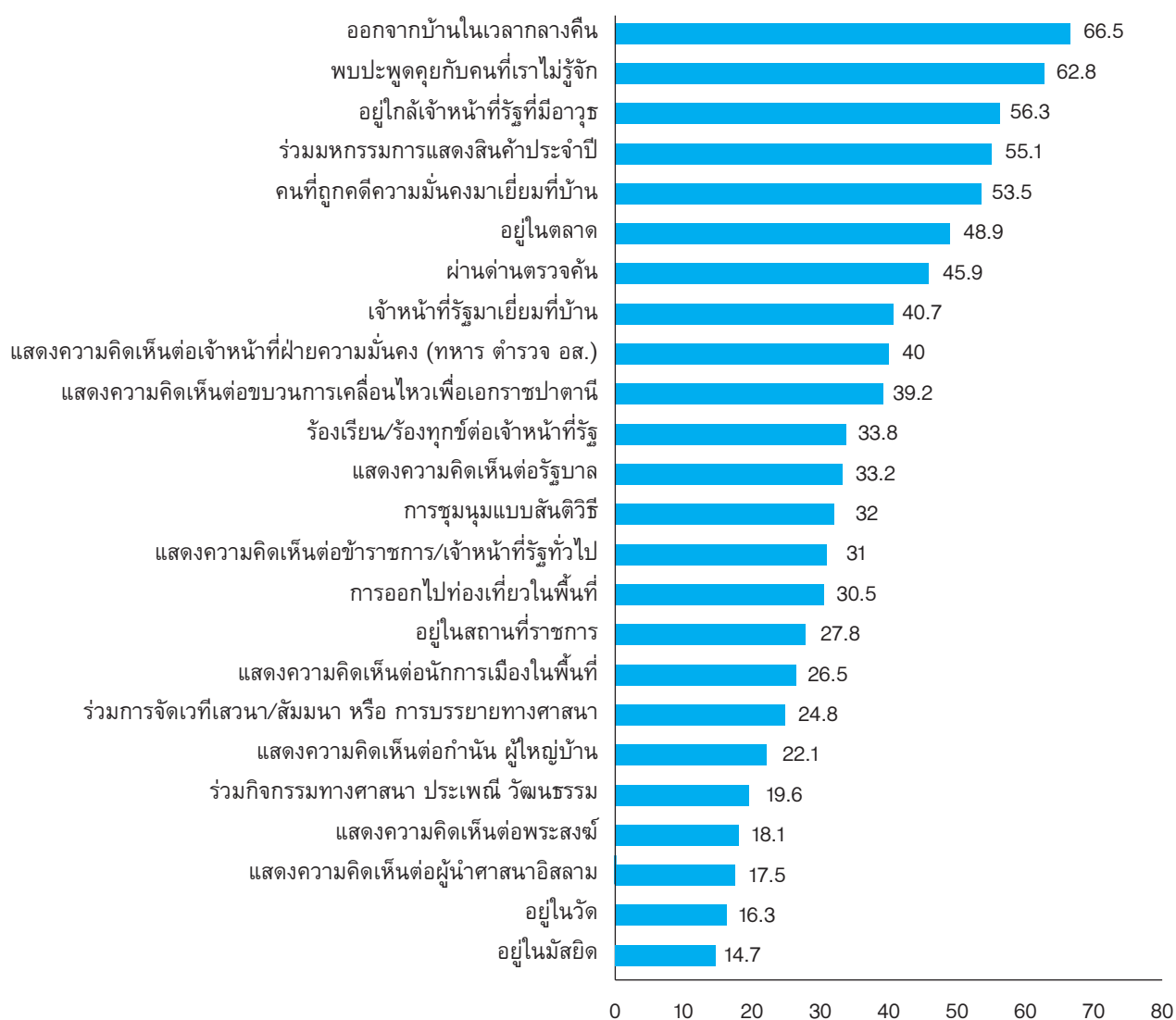
3.1.3 ความรู้สึกปลอดภัย

ความคิดเห็นของภาคประชาชนต่อคำถามเรื่องความรู้สึกปลอดภัยในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เรื่อง การเดินทาง ประชาชนส่วนใหญ่ตอบว่ารู้สึกไม่ปลอดภัยในการออกจากบ้านในเวลากลางคืน (ร้อยละ 66.5) แต่รู้สึกปลอดภัยเมื่อผ่านด่านตรวจค้น (ร้อยละ 47) การอยู่ในพื้นที่สาธารณะ พบว่าส่วนใหญ่รู้สึกปลอดภัยที่สุดเมื่ออยู่ในมัสยิด (ร้อยละ 66.9) รองลงมาคือสถานที่ราชการ (ร้อยละ 53.6) และเมื่ออยู่ในตลาด (ร้อยละ 42.9) และส่วนใหญ่ตอบว่า ปลอดภัยเมื่ออยู่ในวัด (ร้อยละ 28.5) ในขณะที่จำนวนผู้ตอบว่า “ไม่รู้” ในข้อที่ถามว่าอยู่ในวัดปลอดภัยหรือไม่สูงถึงร้อยละ 48 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผู้ตอบคำถามส่วนใหญ่เป็นมุสลิม

ความรู้สึกปลอดภัยในการพบปะผู้คน ส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่ารู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุดกรณีการพบปะพูดคุยกับคนที่เราไม่รู้จัก ร้อยละ 62.8 รองลงมาเป็นการอยู่ใกล้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ ร้อยละ 56.3 และไม่ปลอดภัยกรณีคนที่ถูกคดีความมั่นคงมาเยี่ยมที่บ้าน ร้อยละ 53.5 สำหรับกรณีเจ้าหน้าที่รัฐมาเยี่ยมที่บ้านคนส่วนใหญ่บอกว่าไม่ปลอดภัย ร้อยละ 40.7 ในขณะที่บอกว่าปลอดภัย ร้อยละ 40.5

ความรู้สึกปลอดภัยของประชาชนในการจัดกิจกรรมในที่สาธารณะ พบว่า ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการจัดกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม เช่น งานบุญ งานแต่งงาน คริสต์มาส งานเมาลิต งานศพ ปลอดภัยที่สุด (ร้อยละ 69.6) รองลงมาได้แก่การออกไปท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ ทะเล น้ำตก โบราณสถาน (ร้อยละ 55.2) และลำดับถัดมาที่ยังถือว่าปลอดภัยคือ การจัดเวทีเสวนา/สัมมนา หรือ การบรรยายทางศาสนา (ร้อยละ 55.1) และการชุมนุมแบบสันติวิธี ถือว่ามีความปลอดภัยน้อยที่สุด (ร้อยละ 41.7) น่าสนใจว่าประชาชนส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่าการจัดมหกรรมการแสดงสินค้าประจำปี เช่น งานกาชาด งานตลาดน้ำ งานศาลเจ้าแม่ งานหลักเมือง งานคอนเสิร์ต ในที่สาธารณะไม่มีความปลอดภัยมากที่สุดในบรรดาการจัดกิจกรรมในที่สาธารณะ (ร้อยละ 55.1)

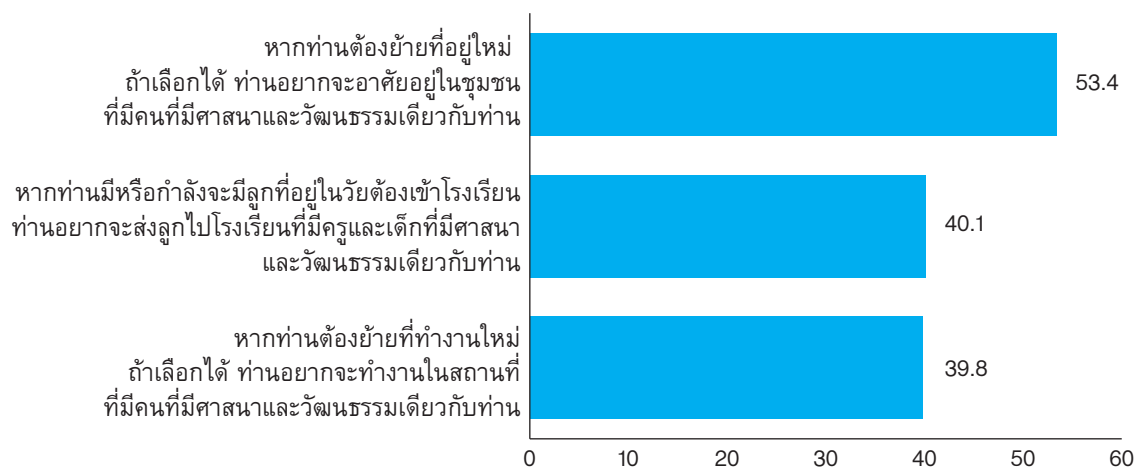
แผนภาพที่ 4: ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

3.1.4 การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม

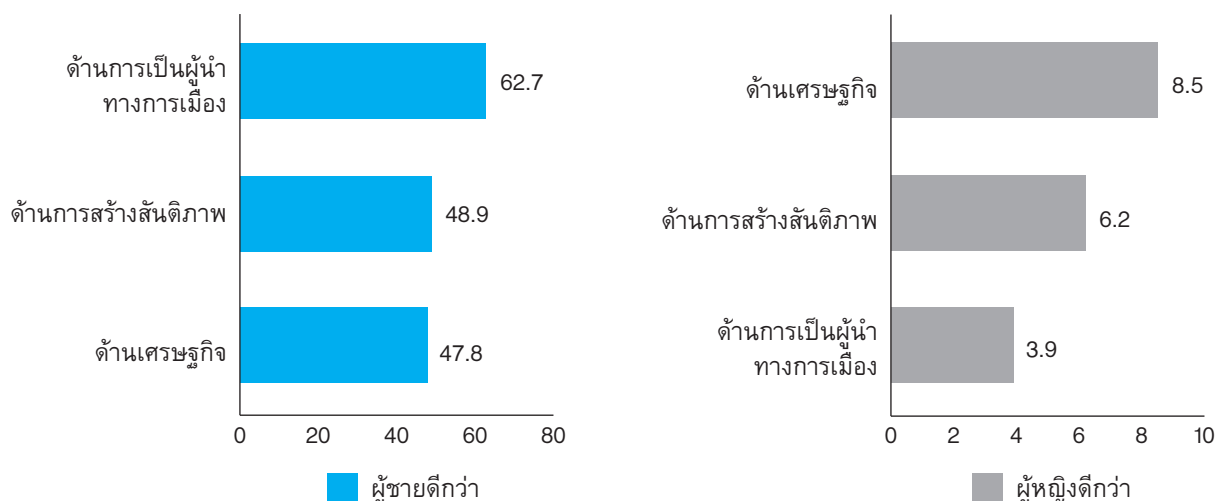
เมื่อถามถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในชุมชนว่าความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมมีผลต่อการเลือกโรงเรียนให้ลูกหลาน การเลือกชุมชนที่อยู่อาศัย และการเลือกสถานที่ทำงานหรือไม่อย่างไร พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพิจารณาเรื่องการเลือกอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามสูงเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 53.4) ในขณะที่ประเด็นทางวัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณาเลือกโรงเรียนให้ลูก (ร้อยละ 42.5) รวมถึงแนวโน้มว่าหากต้องเลือกที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ประเด็นทางวัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญ (ร้อยละ 42.2)

แผนภาพที่ 5: การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม

ความคิดเห็นในเรื่องการทำหน้าที่ในด้านต่างๆ ระหว่างหญิงและชาย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าผู้หญิงทั้งสามด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง (ร้อยละ 62.7) ด้านเศรษฐกิจ (ร้อยละ 47.8) และด้านการสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 48.9) โดยทำหน้าที่ด้านการเป็นผู้นำทางการเมืองได้ดีที่สุด ร้อยละ 62.7 ในขณะที่ความเห็นว่าผู้หญิงและผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีพอ ๆ กันสูงสุดอยู่ที่ด้านการสร้างสันติภาพที่ร้อยละ 34.6 เท่านั้น

แผนภาพที่ 6: การทำหน้าที่ด้านต่าง ๆ ระหว่างหญิงและชาย

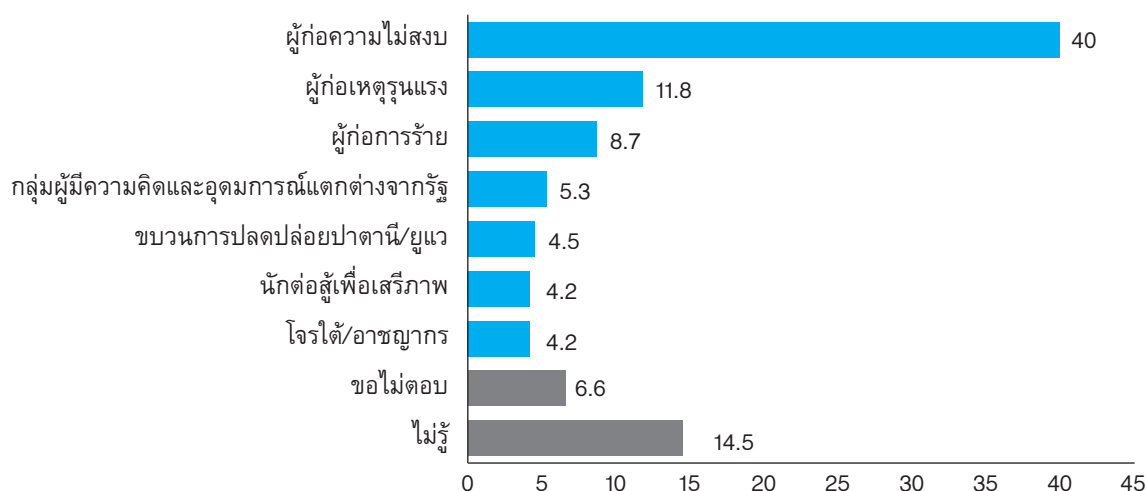

3.2 มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล

3.2.1 คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่

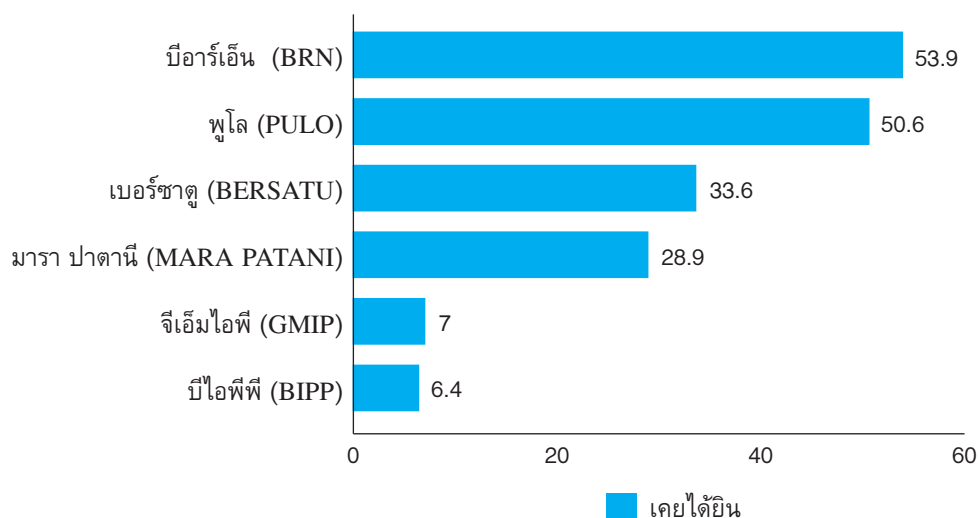
ในปัจจุบันมีคำที่ใช้เรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่อยู่หลายคำ แต่คำที่ประชาชนใช้มากที่สุด คือ “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 40) รองลงมาคือคำว่า “ผู้ก่อเหตุรุนแรง” ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าอันดับหนึ่งค่อนข้างมากคือ ร้อยละ 11.8 ส่วนอันดับสามมีสัดส่วนไม่แตกต่างจากอันดับสองมากนัก คือ คำว่า “ผู้ก่อการร้าย” (ร้อยละ 8.7) นอกจากนี้ยังมีอีกสี่คำที่ได้รับคะแนนใกล้เคียงกันได้แก่ กลุ่มผู้มีความคิดและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (ร้อยละ 5.3) ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแว (ร้อยละ 4.5) โจรใต้/อาชญากร และนักต่อสู้เพื่อเสรีภาพ มีคะแนนเท่ากันคือร้อยละ 4.2 เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่ตอบ “ไม่รู้” มีมากถึงร้อยละ 14.5 และ “ขอไม่ตอบ” มีจำนวนร้อยละ 6.6

แผนภาพที่ 7: คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่

ทั้งนี้เมื่อถามถึงชื่อขบวนการเคลื่อนไหวที่เคยได้ยิน พบว่า อันดับหนึ่งและสองมีจำนวนใกล้เคียงกัน ได้แก่ บีอาร์เอ็น (ร้อยละ 53.9) และ พูโล (ร้อยละ 50.6) ถัดมาคือ เบอ์ซาทู (ร้อยละ 33.6) และ มารา ปาตานี (ร้อยละ 28.9) ส่วนสองอันดับสุดท้ายซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ จีเอ็มไอพี (ร้อยละ 7.0) และ บีไอพีพี (ร้อยละ 6.4)

แผนภาพที่ 8: เคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวดังต่อไปนี้หรือไม่

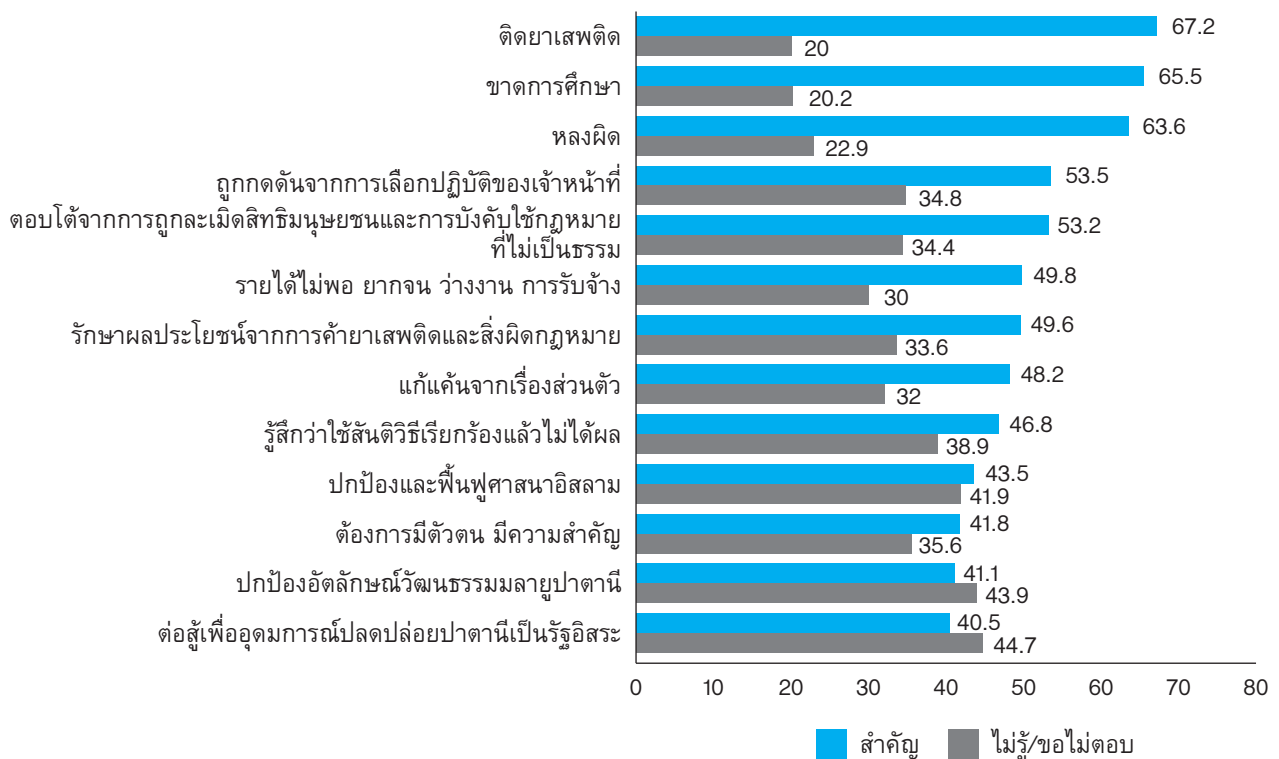

3.2.2 ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ

เมื่อถามประชาชนถึงปัจจัยที่คิดว่าทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธพบว่ามีหลากหลายปัจจัยและมีลำดับคะแนนค่อนข้างใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีจำนวน 3 ปัจจัยที่มีผู้ตอบเกินกว่าร้อยละ 60 ดังนี้ ติดยาเสพติด (ร้อยละ 67.2) ขาดการศึกษา (ร้อยละ 65.5) หลงผิด (ร้อยละ 63.6)

ส่วนปัจจัยที่เหลือมีจำนวนผู้ตอบไล่เลี่ยกันดังนี้ ถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 53.5) ตอบโต้จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 53.2) รายได้ไม่พอ ยากจน ว่างาน การรับจ้าง (ร้อยละ 49.8) รักษาผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย (ร้อยละ 49.6) แก่แค้นจากเรื่องส่วนตัว (ร้อยละ 48.2) รู้สึกว่าใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล (ร้อยละ 46.8) ปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 41.8) ปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี (ร้อยละ 41.1) และต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 40.5)

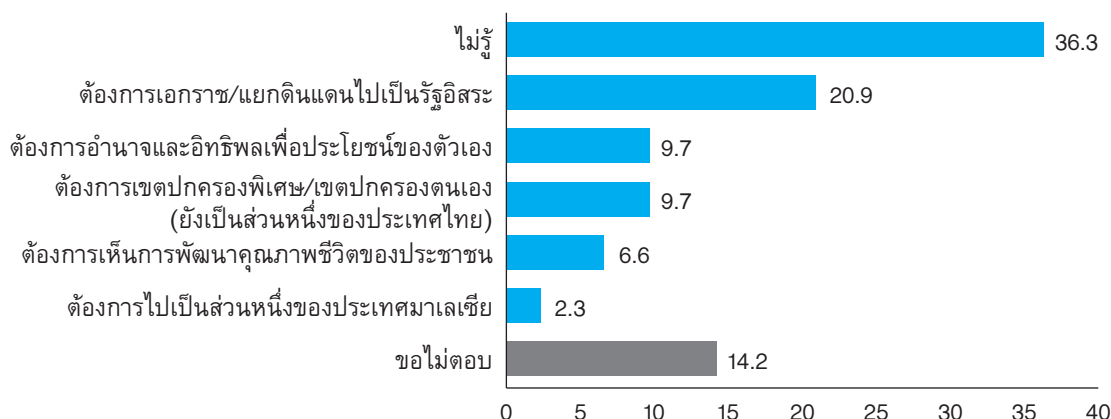
แผนภาพที่ 9: ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ

3.2.3 เป้าหมายหลักของขบวนการ

จากผลการสำรวจเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันพบว่า สัดส่วนประชาชนที่ตอบว่า “ไม่รู้” (ร้อยละ 36.3) มีจำนวนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับคำตอบข้ออื่นๆ และอีกไม่น้อยเลือก “ขอไม่ตอบ” (ร้อยละ 14.2) ส่วนผู้ที่เลือกตอบเป้าหมายหลักต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 20.9) มีจำนวนมากที่สุด นอกจากนั้นมีสัดส่วนค่อนข้างแตกต่างกันตามลำดับ ได้แก่ ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย) และต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตัวเอง มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 9.7) ต้องการเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (ร้อยละ 6.6) และต้องการไปเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ 2.3)

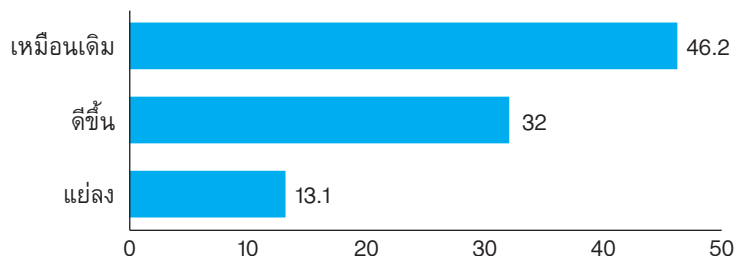
แผนภาพที่ 10: เป้าหมายหลักของขบวนการ

3.2.4 ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

เมื่อถามถึงความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา พบว่า ส่วนใหญ่รู้สึกเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 46.2) อย่างไรก็ตามร้อยละ 32 มีความรู้สึกว่าการสถานการณ์ในพื้นที่เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และร้อยละ 13.1 มองว่าสถานการณ์ในรัฐบาลชุดปัจจุบันแย่ลง

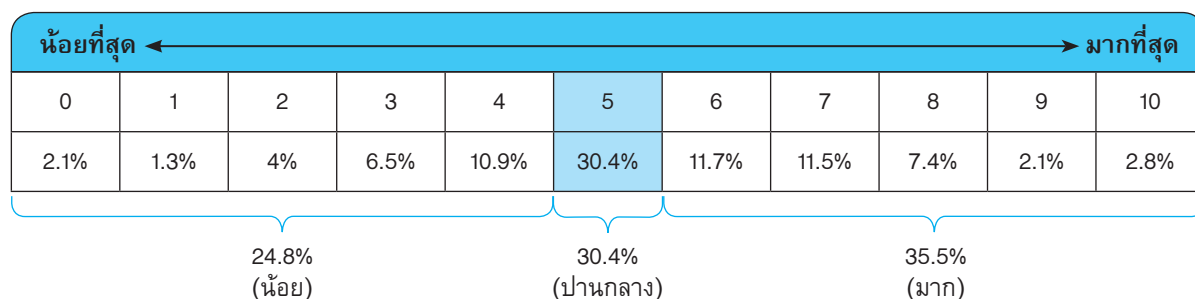
แผนภาพที่ 11: ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

3.2.5 คะแนนของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

คะแนนเฉลี่ยที่ประชาชนให้กับการทำงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา คือ 5.31 จากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์เล็กน้อย เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงคะแนน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 35.5) ให้คะแนน 6 ถึง 10 ในการทำงานของรัฐบาลชุดนี้ ซึ่งมีมากกว่าผู้ให้คะแนน 0 ถึง 4 (ร้อยละ 24.8) ส่วนผู้ที่ให้คะแนนตรงกลางมีจำนวนค่อนข้างมากเช่นกันคือ ร้อยละ 30.4

แผนภาพที่ 12: คะแนนการทำงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

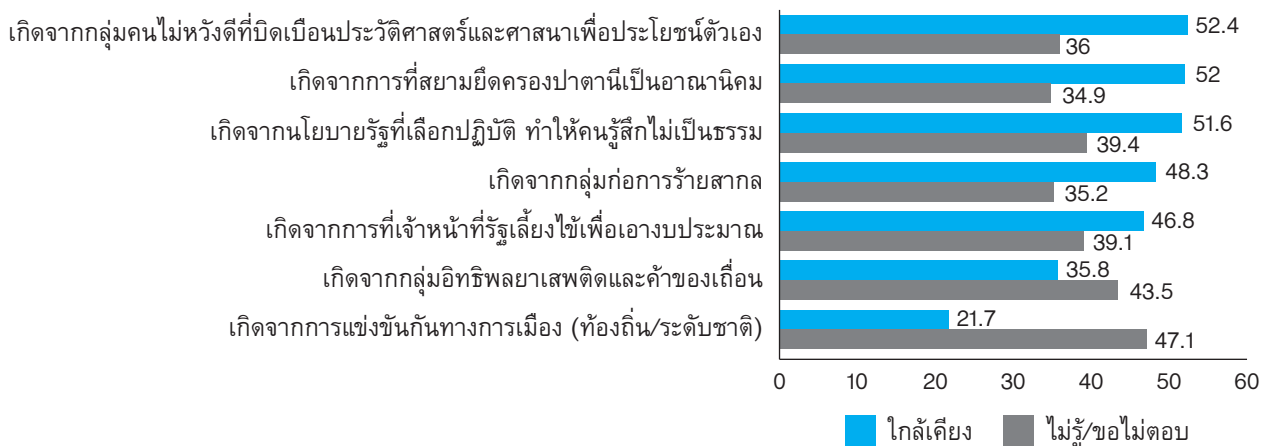

3.3 มุมมองต่อความรุนแรง

3.3.1 สาเหตุของความรุนแรง

ในส่วนของการสัมภาษณ์เรื่องมุมมองต่อสาเหตุของ “ความรุนแรง” ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งประชาชนทั่วไปมองว่าความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากหลายสาเหตุปะปนกัน โดยในข้อที่ระบุเกินร้อยละ 50 ว่าเป็นสาเหตุของความรุนแรง จะมีดังนี้คือ ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง (ร้อยละ 52.4) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 52.0) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 51.6) โดยที่มีจำนวนผู้ตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันสูงที่สุดในข้อที่ว่า ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากการแข่งขันกันทางการเมือง (ท้องถิ่น/ระดับชาติ) (ร้อยละ 47.1)

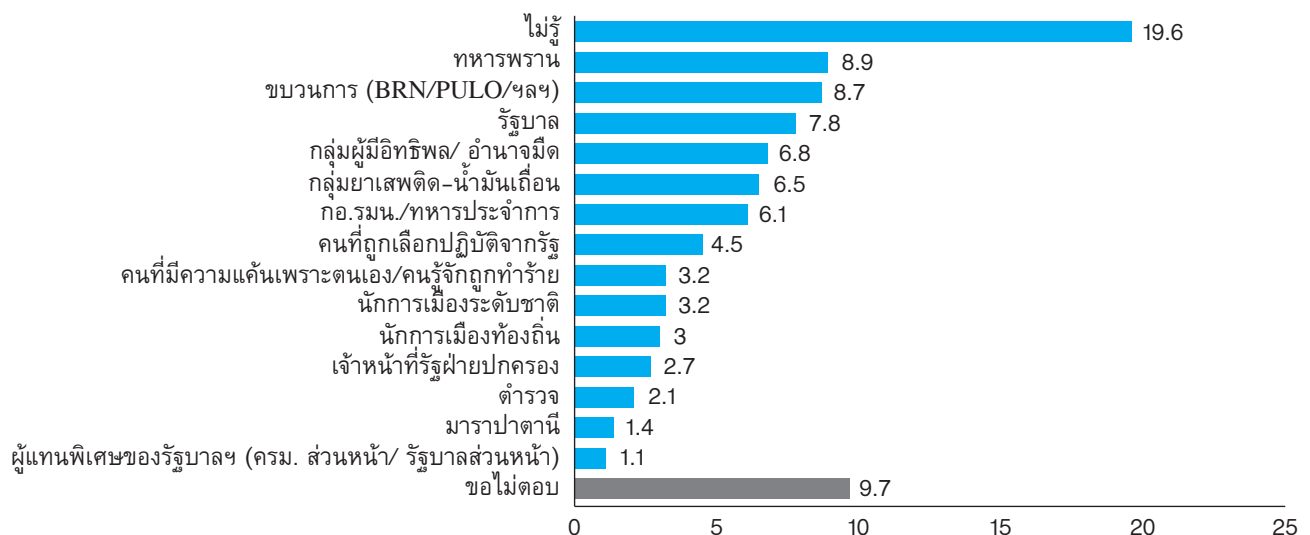
แผนภาพที่ 13: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่

3.3.2 ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

จำนวนประชาชนทั่วไปที่ตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบว่าใครเกี่ยวข้องกับความรุนแรงบ้างนั้น คิดรวมกันมาเป็นลำดับที่หนึ่ง (ร้อยละ 29.3) แต่สำหรับผู้ตอบ มองว่ากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงสามลำดับแรกคือ ทหารพราน (ร้อยละ 8.9) ขบวนการ (ร้อยละ 8.7) และรัฐบาล (ร้อยละ 7.8)

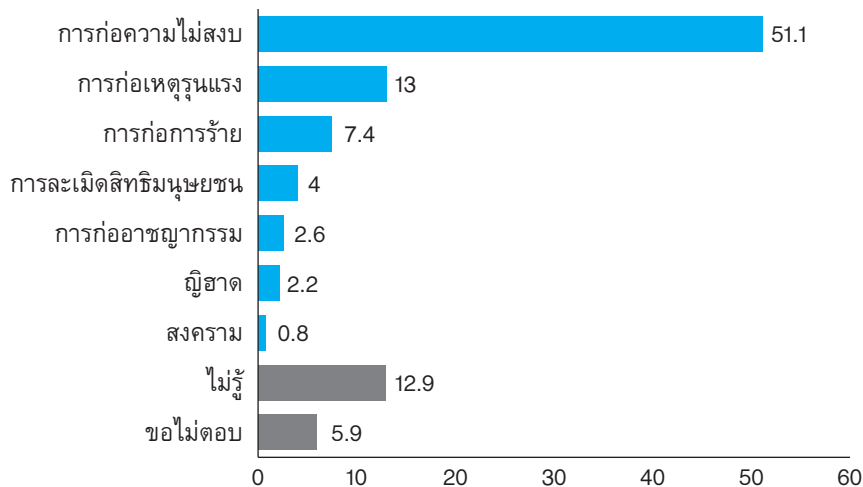
แผนภาพที่ 14: บุคคล/กลุ่มบุคคล/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่

3.3.3 การเรียกขานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ประชาชนทั่วไปเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าเป็น “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 51.1) ส่วนข้อที่มีผู้ตอบรองลงมาคือ การก่อเหตุรุนแรง (ร้อยละ 13) และการก่อการร้าย (ร้อยละ 7.4) ในขณะที่ไม่รู้และขอไม่ตอบคิดเป็นร้อยละ 18.8

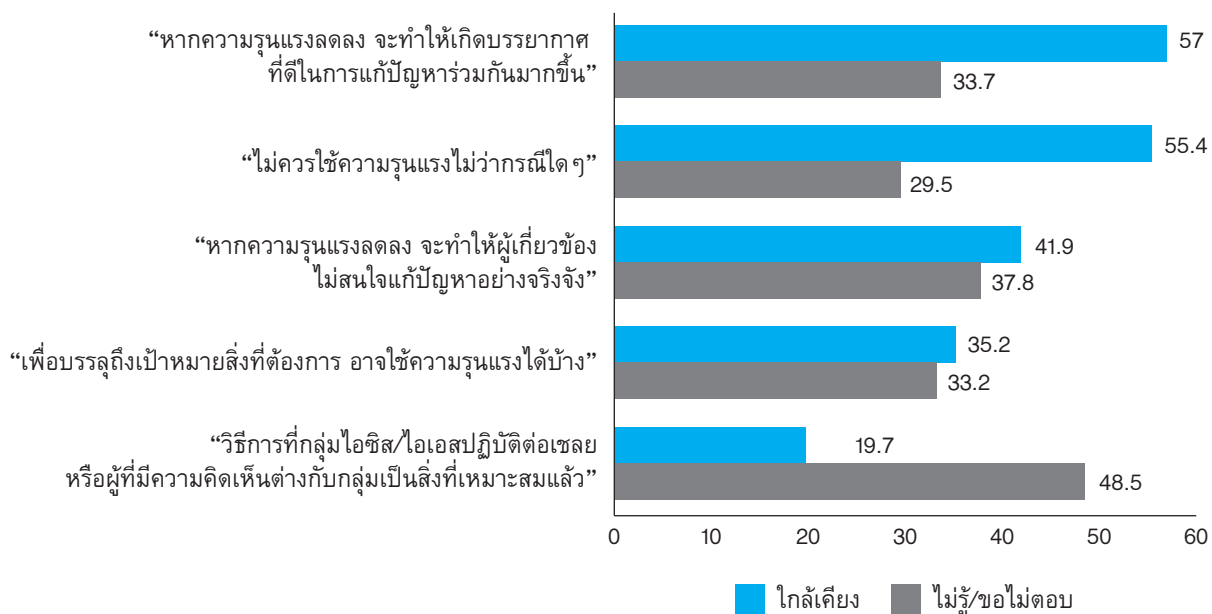
แผนภาพที่ 15: การเรียกขานสถานการณ์ในพื้นที่

3.3.4 ความรุนแรง

ประชาชนทั่วไปเห็นว่า “ถ้าความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ปัญหา ร่วมกันมากขึ้น” (ร้อยละ 57.0) ส่วนข้อที่มีผู้ตอบรองลงมาทั้งในส่วนของประชาชนทั่วไปและผู้นำทางความคิด คือ “ไม่ควรใช้ความรุนแรงไม่ว่ากรณีใดๆ” (ร้อยละ 55.4) ในขณะที่ผู้ที่ไม่รู้และไม่ขอตอบในหัวข้อ “วิธีการที่กลุ่มไอซิส/ไอเอสปฏิบัติต่อเชลยหรือผู้ที่มีความคิดเห็นต่างกับกลุ่มเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว” เพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 16: มุมมองต่อความรุนแรง

3.4 มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ / สันติสุขและการพูดคุย

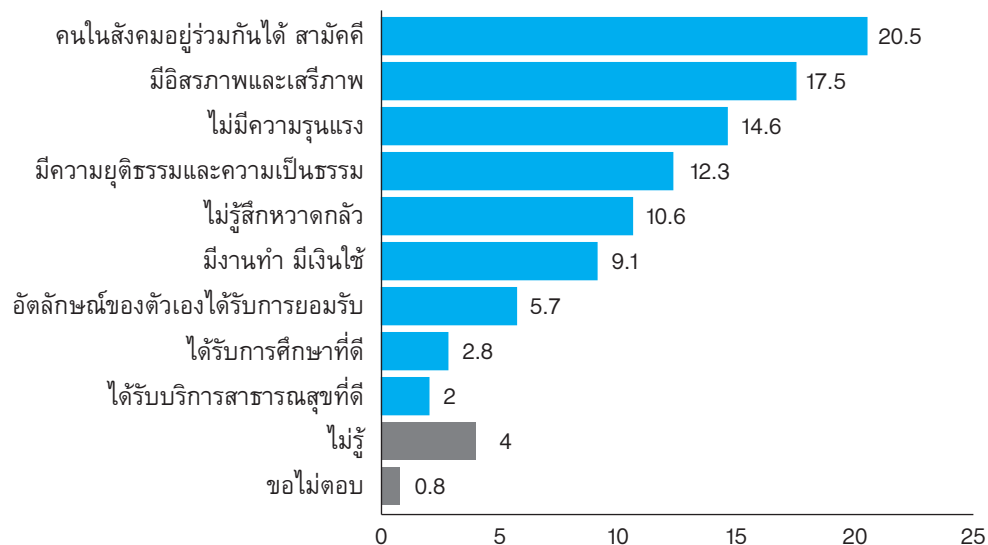
3.4.1 สันติภาพ / สันติสุข

คำว่า “สันติภาพ” และ “สันติสุข” ได้กลายเป็นคำที่คุ้นหูสำหรับคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้นตลอด 3 ปีที่ผ่านมา สำหรับคนที่สนใจประเด็นการสร้างสันติภาพและกระบวนการพูดคุย คำสองคำนี้มีนัยยะที่ต่างกัน แต่สำหรับประชาชนทั่วไปให้นิยามคำสองคำนี้อย่างไร

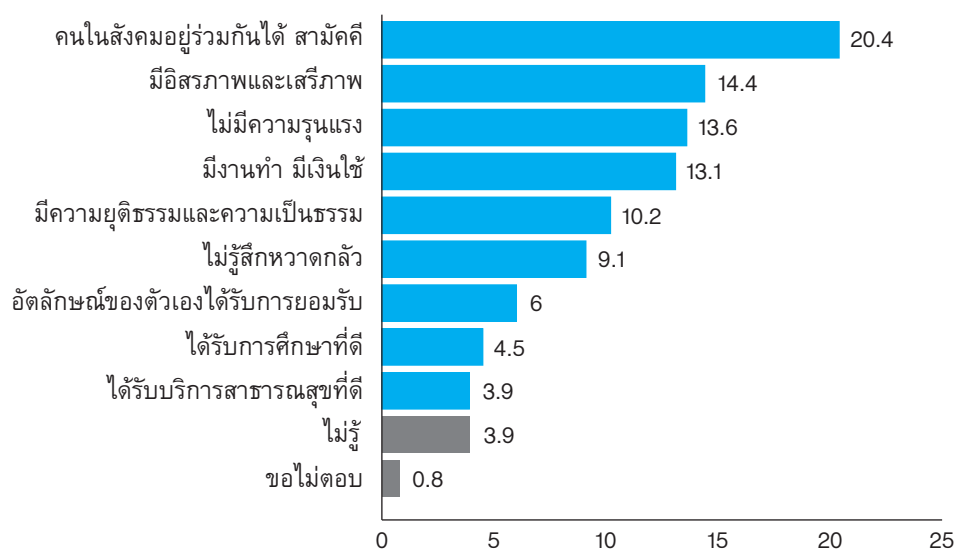
ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปในพื้นที่พบว่า คำว่า “สันติภาพ” และ “สันติสุข” มีความหมายโดยรวมเหมือนกัน คือ **คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคีกัน มีอิสรภาพและเสรีภาพ และไม่มีความรุนแรง** ซึ่งต่างจากการสำรวจครั้งที่ผ่านมา ที่ประชาชนให้น้ำหนักความสำคัญของความหมายสองคำนี้แตกต่างกัน

ที่น่าสนใจคือ ในการสำรวจครั้งนี้ประชาชนให้ความสำคัญกับการนิยาม “สันติสุข” ว่า มีงานทำ มีเงินใช้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับต้นๆ

แผนภาพที่ 17: นิยามคำว่า “สันติภาพ”

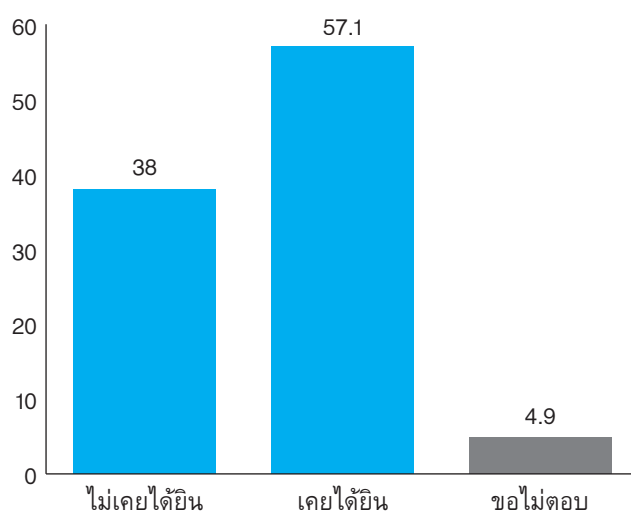
แผนภาพที่ 18: นิยามคำว่า “สันติสุข”

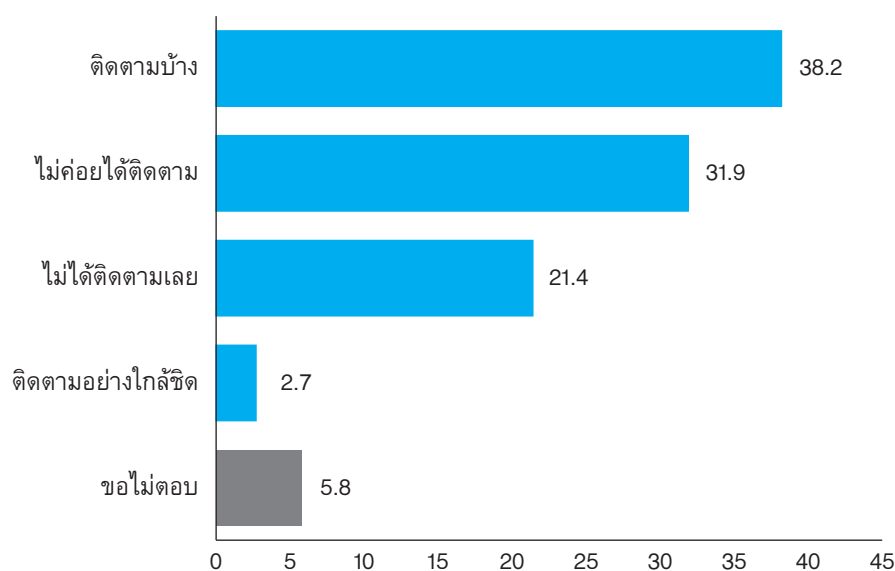
3.4.2 การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย

แม้การพูดคุยระหว่างรัฐบาลและมาราปาตานีจะเป็นการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการและเป็นการพูดคุยที่ไม่เปิดเผย รวมทั้งไม่ได้มีการสื่อสารสาธารณะมากนัก แต่จากการสำรวจความคิดเห็น **จำนวนคนที่เคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น** โดยมีมากกว่าร้อยละ 60 ที่บอกว่าเคยได้ยิน มีเพียง 35.2 เปอร์เซ็นต์ ที่ไม่เคยได้ยิน กระนั้นก็ตาม จำนวนคนที่ให้ความสนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขอย่างใกล้ชิด (ร้อยละ 3.3) และคนที่ติดตามข่าวบ้าง (ร้อยละ 40.8) กับ คนที่ไม่ได้ติดตามเลย (ร้อยละ 19.8) และ ผู้ที่ไม่ค่อยได้ติดตาม (ร้อยละ 30.5) มีจำนวนใกล้เคียงกัน ตัวเลขดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนรับรู้ว่ามีกระบวนการพูดคุยมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ การสำรวจความคิดเห็นครั้งก่อน แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอาจจำเป็นต้องสื่อสารความคืบหน้าและผลของการพูดคุยให้สาธารณชนได้รับทราบเป็นระยะๆ

แผนภาพที่ 19: เคยได้ยินข่าวกระบวนการพูดคุยหรือไม่

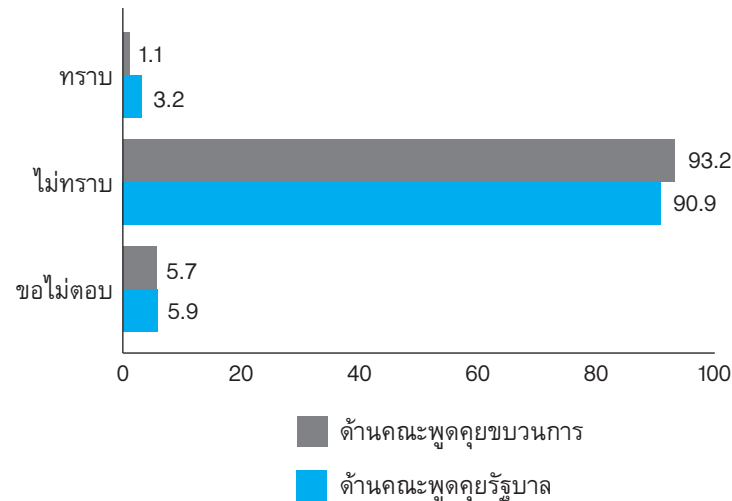

แผนภาพที่ 20: สนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยหรือไม่

เมื่อการพูดคุยยังคงเป็นแบบกึ่งเปิดกึ่งปิด อีกทั้งยังแทบไม่ค่อยได้มีการสื่อสารความคืบหน้า/เนื้อหาที่สำคัญต่อสาธารณชน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 90) ไม่ทราบว่า หัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุข จังหวัดชายแดนใต้ของทั้งสองฝ่ายคือใคร

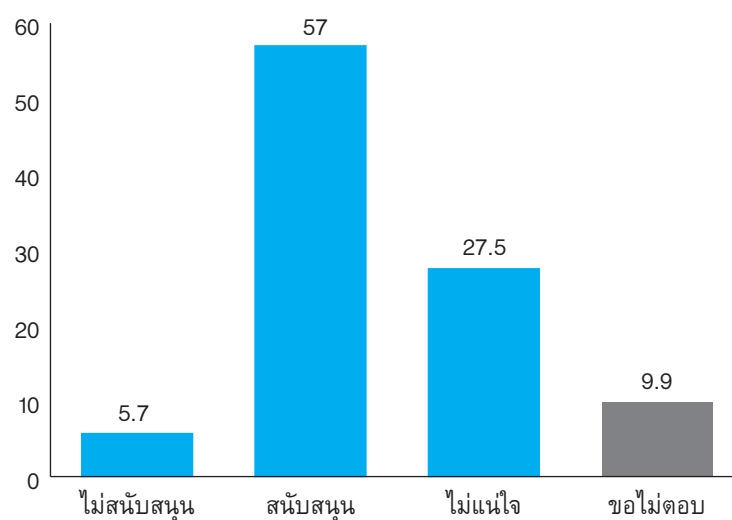
แผนภาพที่ 21: ทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร

3.4.3 ความเชื่อมั่นต่อการกระบวนการพูดคุย

แม้ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่ค่อยได้ติดตามข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข แต่ผู้ตอบแบบสอบถามกว่าร้อยละ 57 สนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจได้ชี้ให้เห็นว่ามีกลุ่มคนที่ไม่แน่ใจว่า การพูดคุย/เจรจาจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา (ร้อยละ 27.5) นั่นจะเป็นเพราะคนกลุ่มนี้กำลังเฝ้ามองว่า การพูดคุยที่ดำเนินอยู่จะมีผลออกไปในทิศทางใด ทำให้ไม่แน่ใจว่า การพูดคุยจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้หรือไม่ ดังนั้นหากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพูดคุยแสดงให้เห็นว่า การพูดคุยสามารถบรรเทาปัญหาความขัดแย้งได้ คนกลุ่มนี้จะช่วยเป็นพลังหนุนกระบวนการพูดคุยได้ นอกจากนี้ มีผู้ตอบว่า “ไม่สนับสนุน” ร้อยละ 5.7 และ “ขอไม่ตอบ” ร้อยละ 9.9

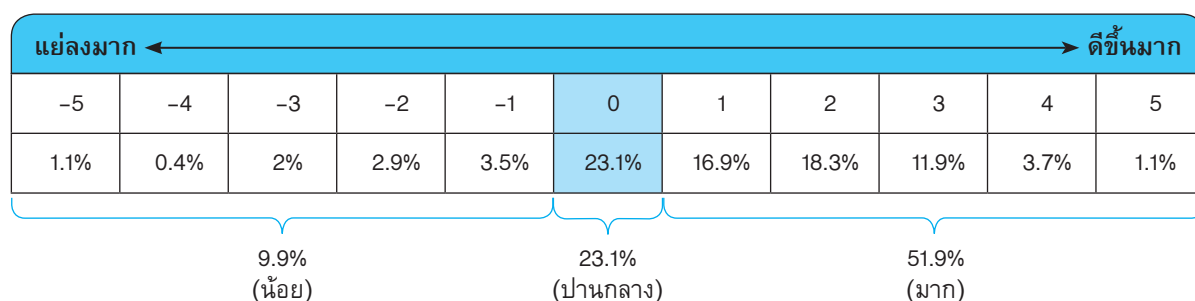
แผนภาพที่ 22: สนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือไม่

3.4.4 ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่

เมื่อถามถึงความรู้สึกต่อกระบวนการพูดคุย ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 51.9 รู้สึกว่ากระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้น ขณะที่ร้อยละ 9.9 รู้สึกว่ากระบวนการพูดคุยส่งผลให้บรรยากาศในพื้นที่แย่ลง และ ร้อยละ 23.1 รู้สึกว่าไม่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา

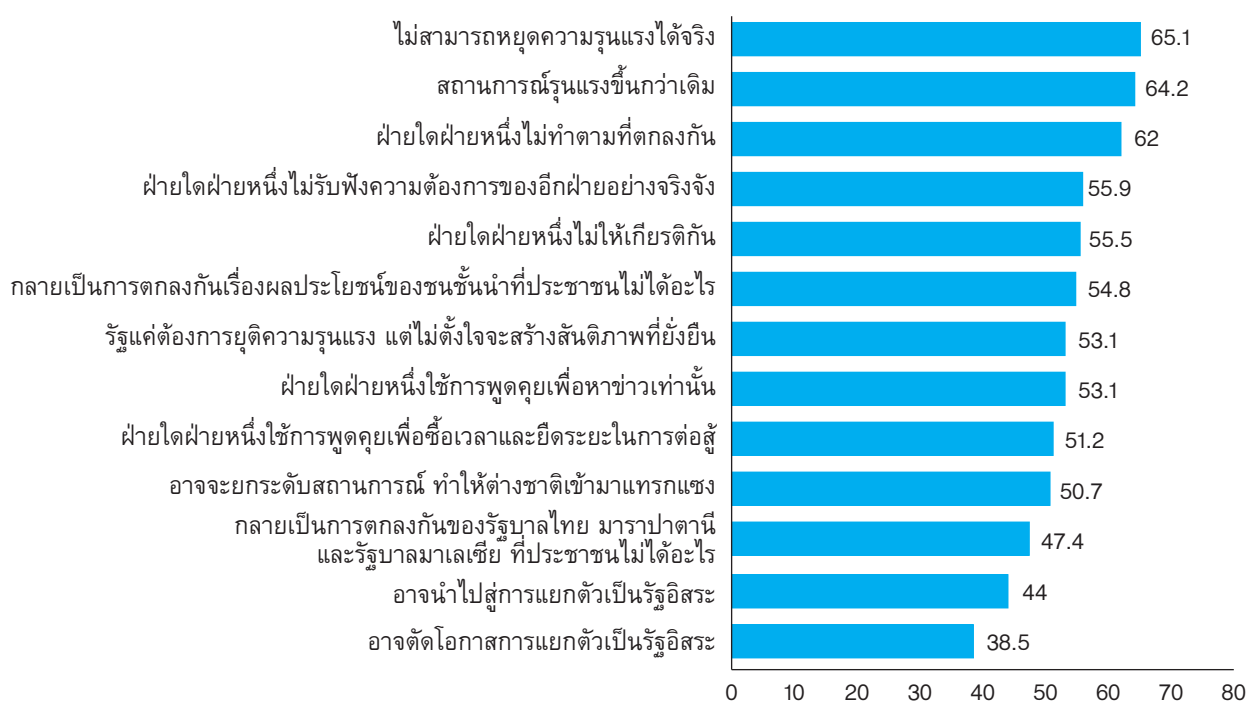
แผนภาพที่ 23: กระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด

3.4.5 ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย

จากความรู้สึกที่ว่ากระบวนการพูดคุยสันติภาพ/ สันติสุขส่งผลให้บรรยากาศในพื้นที่แย่ลงสูงขึ้น และมีผู้ที่ไม่แน่ใจ ไม่สนับสนุน และขอไม่ตอบ ว่าการพูดคุยจะแก้ปัญหาได้ เป็นเปอร์เซ็นต์ที่ค่อนข้างสูง อาจจะเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย จากการสำรวจพบว่า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามกังวลมากที่สุดคือ การพูดคุยไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 65.1) ทำให้สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม (ร้อยละ 64.2) และ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน (ร้อยละ 62)

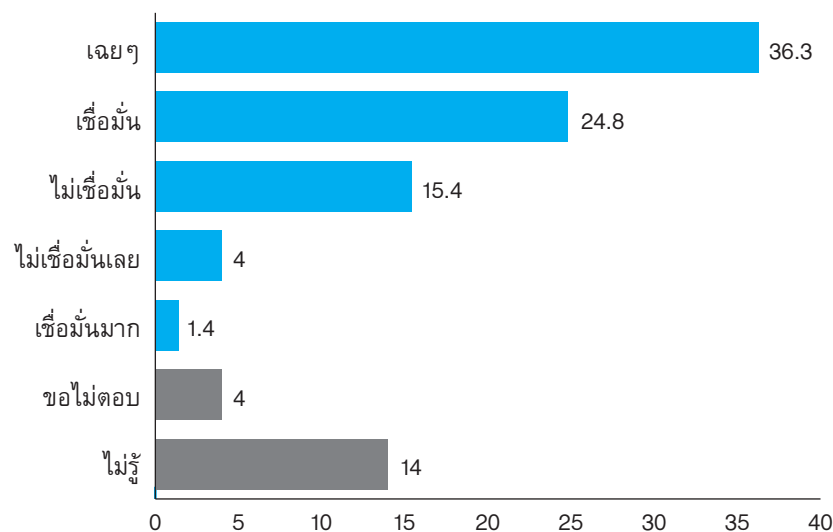
แผนภาพที่ 24: ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย

3.4.6 ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่

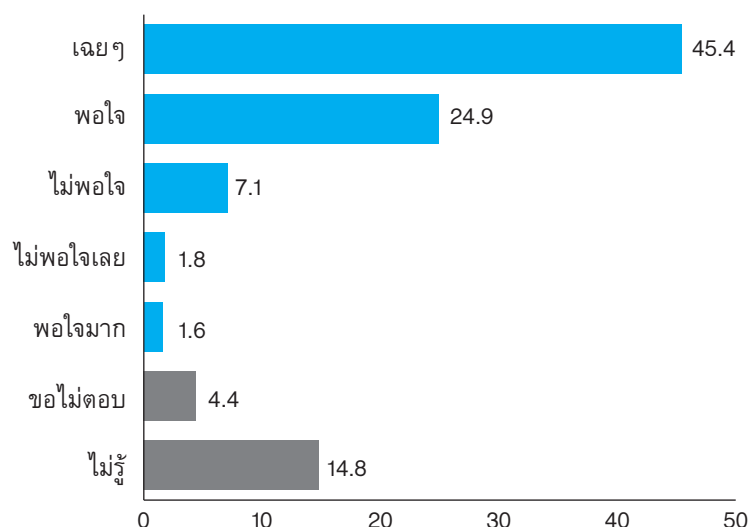
จากการสำรวจความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ ผลที่ได้ไม่แตกต่างจากการทำสำรวจครั้งแรกและครั้งที่สอง นั่นคือ ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ รู้สึก “เฉยๆ” (ร้อยละ 36.3) ความรู้สึก “เชื่อมั่น” และ “เชื่อมั่นมาก” (ร้อยละ 24.8 และ 1.4 ตามลำดับ) และ ความรู้สึก “ไม่เชื่อมั่นเลย” และ “ไม่เชื่อมั่น” (ร้อยละ 4 และ 15.4 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 25: เชื่อมั่นหรือไม่ว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้ จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ

ต่อคำถามว่า โดยภาพรวม คนทั่วไปพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย ผลที่ได้ใกล้เคียงกับคำถามข้างต้น คือ คนส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 45.4)

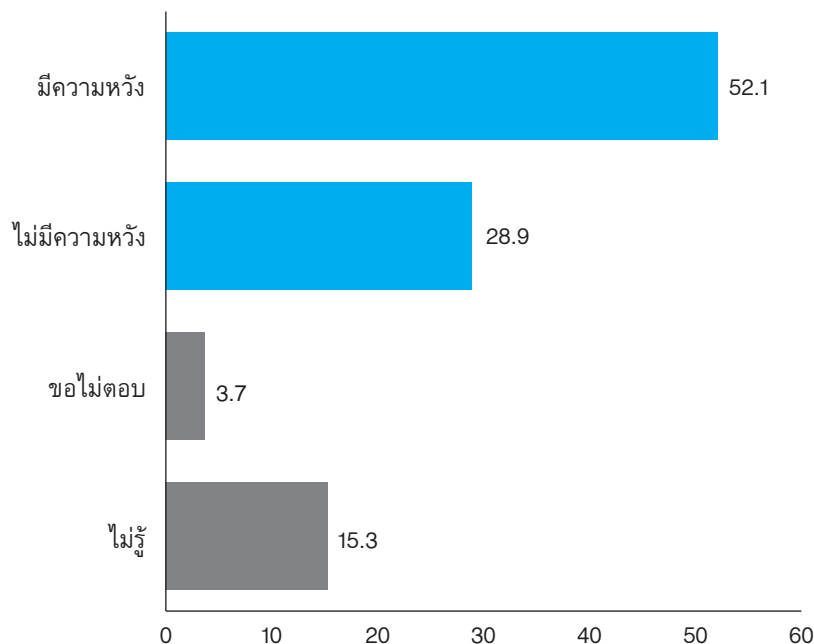
แผนภาพที่ 26: พอใจหรือไม่กับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้

3.4.7 ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า

แม้จะมีข้อกังวลและความรู้สึกที่ว่าสภาพแวดล้อมชีวิตความเป็นอยู่ไม่ได้ดีขึ้นอยู่บ้าง แต่ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจที่เพิ่มสูงขึ้นต่อกระบวนการที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึก “มีความหวัง” (ร้อยละ 52.1)ว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ตอบว่า “ไม่มีความหวัง” ก็มีไม่น้อย (ร้อยละ 28.9) ฉะนั้นความหวังของผู้คนในพื้นที่จึงมีหลากหลาย ทั้งยังเปราะบางด้วยเช่นกัน โจทย์ก็คือ ทำอย่างไรที่การพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขจะสามารถทำให้คนมีความหวังเพิ่มมากขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการของคนส่วนใหญ่ได้อย่างทั่วถึง เมื่อคนมีความหวังมากเท่าไร แรงสนับสนุนให้กระบวนการสันติภาพประสบความสำเร็จยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

แผนภาพที่ 27: มีความหวังหรือไม่ว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า

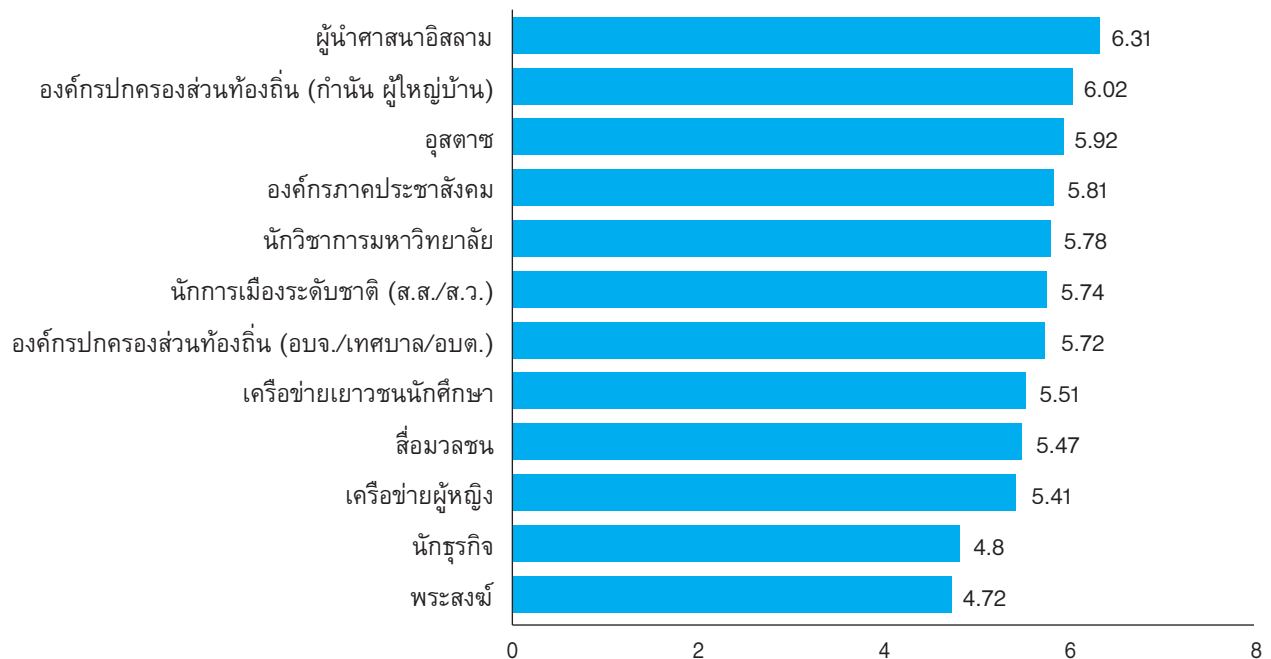

3.5 ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย

3.5.1 การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่าง ๆ

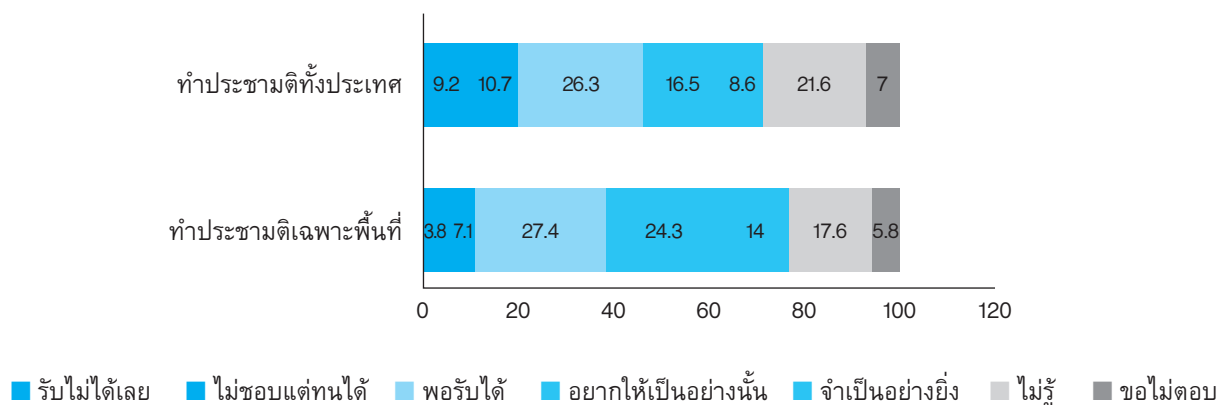
หากต้องการจะให้ข้อตกลงสันติภาพตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนและมีความยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในสังคมการเมืองได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ซึ่งกลุ่มคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ ผู้นำศาสนาอิสลาม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน้การเมืองท้องถิ่น อูstadaz องค์การภาคประชาสังคม และนักวิชาการมหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 28: การมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด

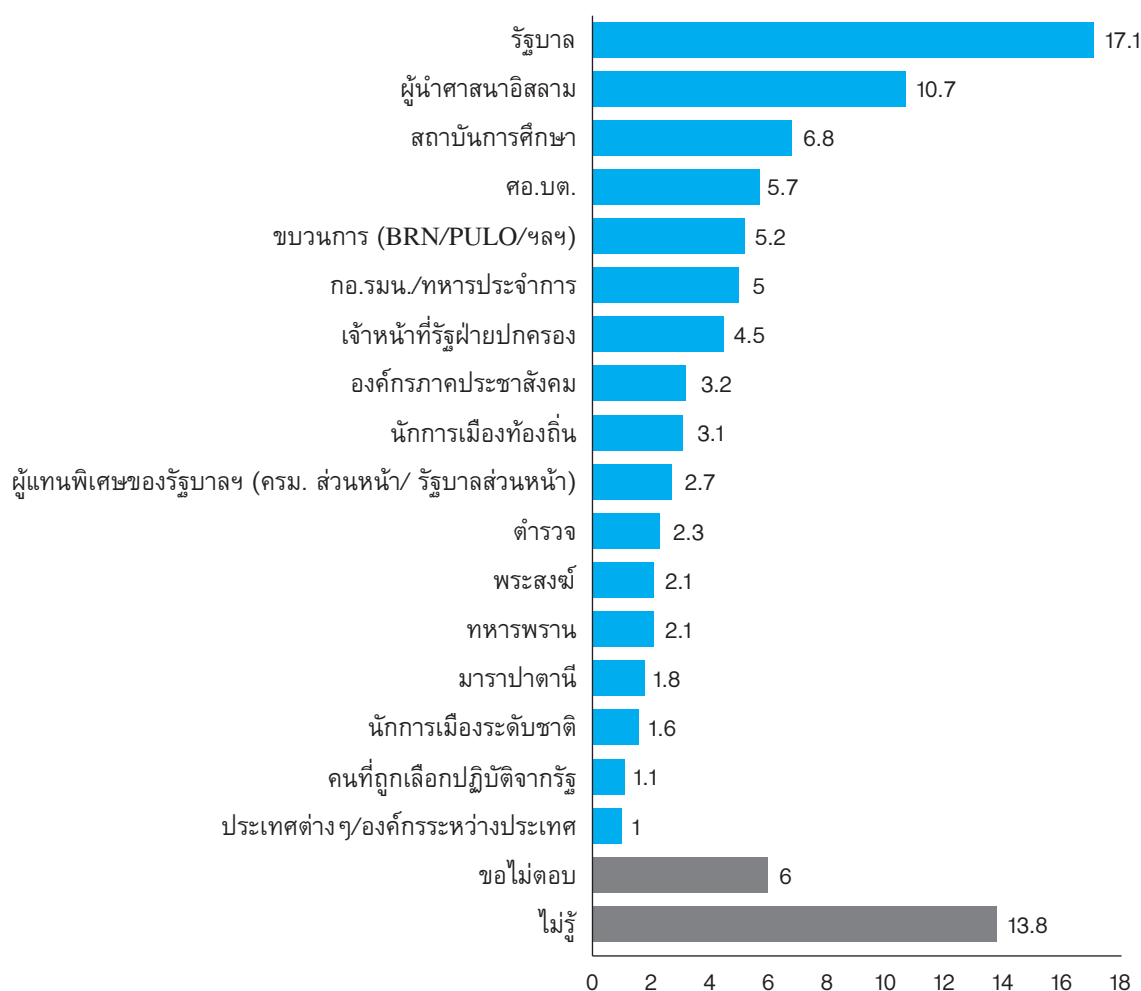
อีกกลไกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก็คือ ประชามติ ซึ่งมีคำถามตามมาว่า การทำประชามติดังกล่าวควรทำเฉพาะในพื้นที่นี้หรือทำทั่วประเทศ โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 38.3 (รวมคำตอบระหว่าง “อยากให้เป็นอย่างนั้น” และ “จำเป็นอย่างยิ่ง”) อยากให้ทำประชามติเฉพาะประชาชนในพื้นที่นี้ โดยมีผู้ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” ในข้อนี้ ร้อยละ 23.4 ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 25.1 อยากให้ทำประชามติถามประชาชนทั่วประเทศ โดยมีผู้ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” ในข้อนี้ ร้อยละ 28.6

แผนภาพที่ 29: หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพ
ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้

ในข้อคำถามด้านล่างนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนสามารถเลือกบุคคลหรือกลุ่มที่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพได้ทั้งหมด 3 ตัวเลือก โดยพบว่า ร้อยละ 17.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามเลือกรัฐบาล ซึ่งเป็นตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับสองคือ “ไม่รู้” (ร้อยละ 13.8) รองลงมาคือ ผู้นำศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 10.7)

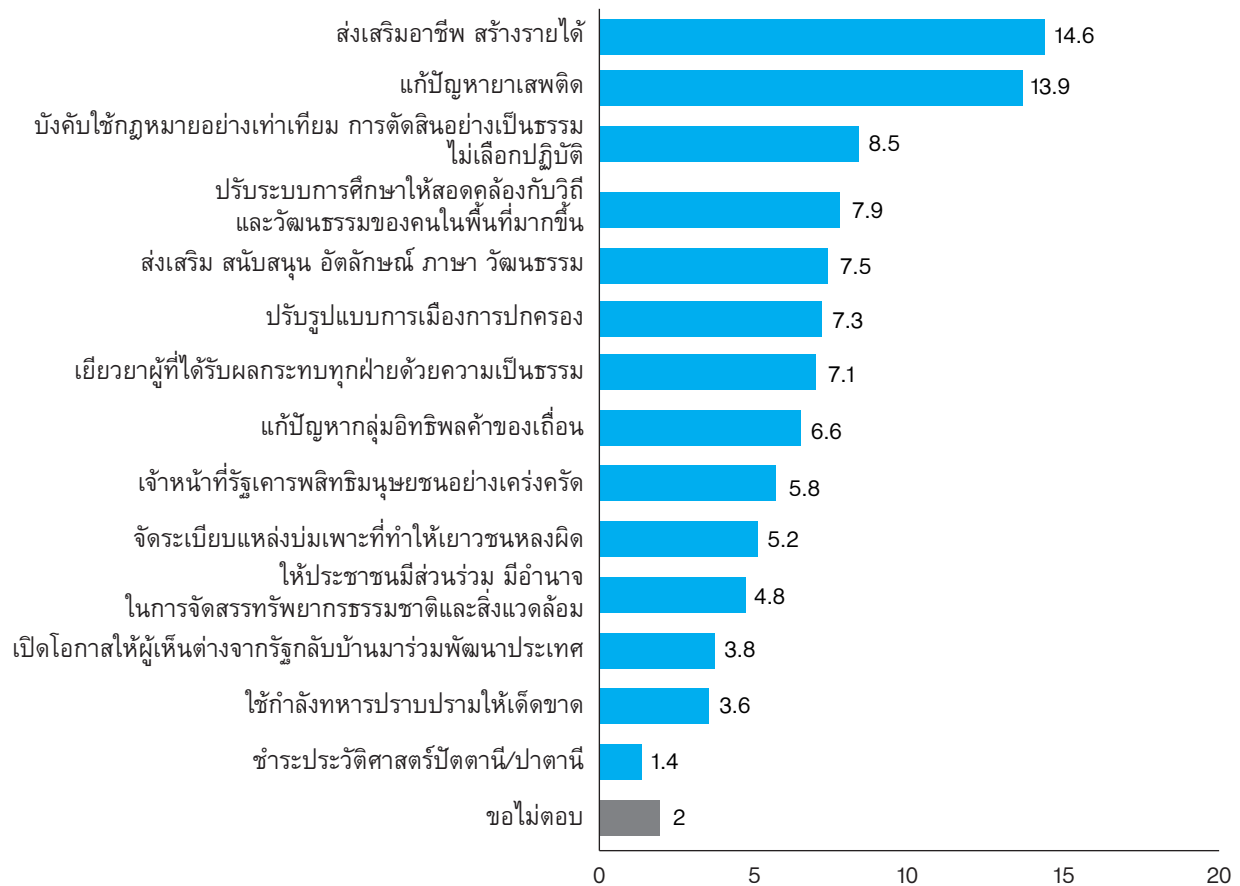
แผนภาพที่ 30: สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่คิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง

3.5.2 เรื่องที่จำเป็นต้องทำ หากต้องการแก้ปัญหาระยะยาว

เมื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดลำดับความสำคัญใน 3 ประเด็นแรกที่เห็นว่าจำเป็นต้องทำ หากต้องการจะแก้ปัญหาความรุนแรงให้ได้จริงๆ ในระยะยาวนั้น พบว่า อันดับแรก คือ การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ (ร้อยละ 14.6) อันดับที่สอง คือ การแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 13.9) และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การตัดสินใจอย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ (ร้อยละ 8.5) เป็นเรื่องที่ตามมาเป็นลำดับที่สาม

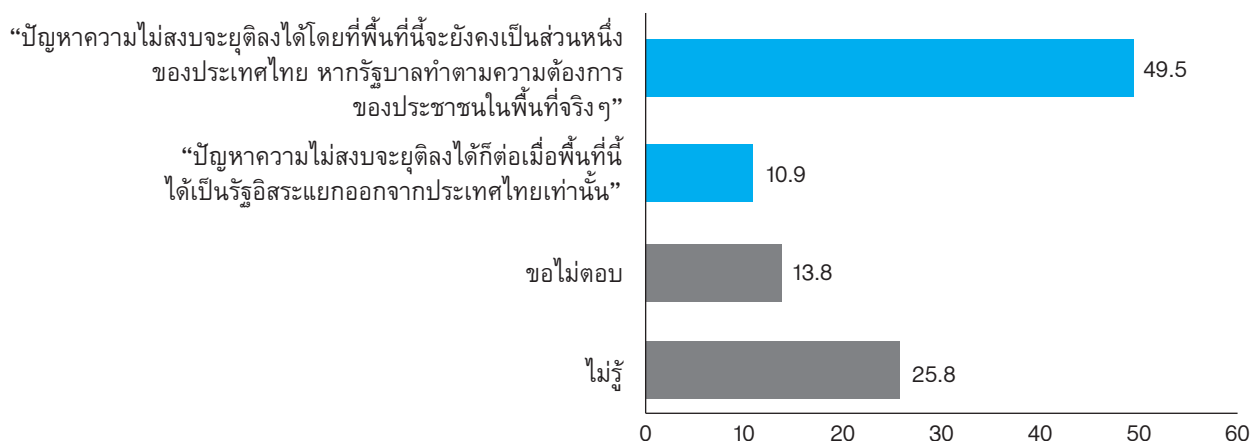
แผนภาพที่ 31: เรื่องที่จำเป็นต้องทำ หากต้องการแก้ปัญหาความรุนแรงให้ได้จริง ๆ ในระยะยาว

3.5.3 การบริหารปกครอง

คำถามใหญ่ข้อหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารปกครองพื้นที่ และเป็นที่ถกเถียงของหลายฝ่าย มาเป็นเวลานาน คือ หากต้องการจะให้ปัญหาความไม่สงบยุติลง ทางออกคือต้องให้พื้นที่นี้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริง ๆ (ร้อยละ 49.5) แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่ตอบอย่างชัดเจนว่าต้องเป็นรัฐอิสระ (เอกราช) เท่านั้นอยู่จำนวนหนึ่งด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 10.9)

แผนภาพที่ 32: คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

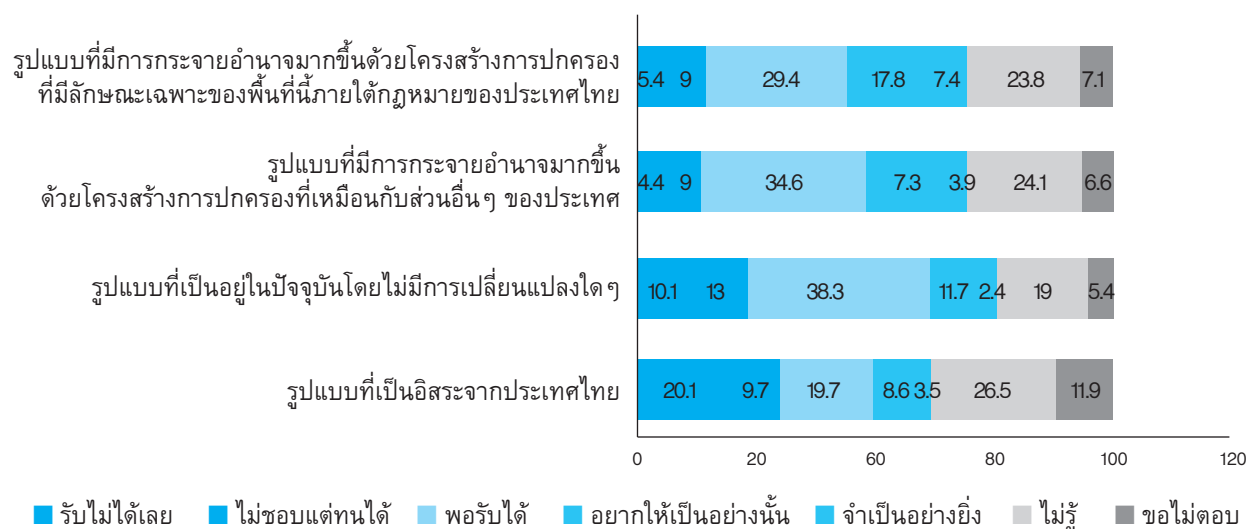

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า มีผู้ที่ตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” อยู่รวมกันแล้วสูงถึงร้อยละ 39.6 ซึ่งนับว่ามีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันกับผู้ที่ตอบว่ายังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย และอาจเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อไป

สำหรับรูปแบบการบริหารปกครองที่อยากเห็นที่สุด คือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ภายใต้กฎหมายของประเทศไทย (ร้อยละ 25.2) รองลงมาก็ยังคงเป็นความต้องการที่จะให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้นเช่นเดียวกัน แต่เป็นการกระจายอำนาจด้วยโครงสร้างการปกครองที่เหมือนกับส่วนอื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 21.2) ถัดมาคือ รูปแบบที่เป็นอยู่ปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 14.1) และรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 12.1) โดยมีข้อสังเกตว่ามีผู้ที่ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” เป็นจำนวนมากไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ในแต่ละข้อ

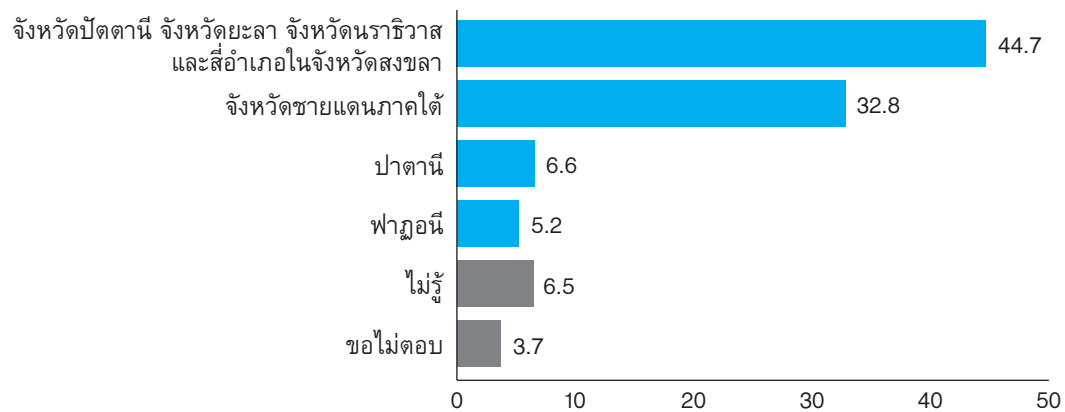
อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจข้อนี้จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการอยู่แบบปัจจุบัน ไม่เปลี่ยนแปลงอะไร กับผู้ที่ต้องการรัฐอิสระ ซึ่งถือว่าเป็นข้อตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิงนั้น มีสัดส่วนน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเห็นการกระจายอำนาจมากขึ้น ซึ่งอาจตีความในแง่หนึ่งได้ว่าหากมีการกระจายอำนาจให้ประชาชนในพื้นที่มีอำนาจในการบริหารจัดการปกครองตัวเองมากขึ้นก็อาจจะเป็นหนทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาได้

แผนภาพที่ 33: ความเห็นต่อแนวทางการปกครองรูปแบบต่าง ๆ

ทั้งนี้ เมื่อถามว่าควรเรียกชื่อนี้ของพื้นที่นี้ว่าอย่างไร ตัวเลือกอันดับหนึ่งคือ เรียกแยกเป็นรายจังหวัดไป (ร้อยละ 44.7) ไม่ต้องเรียกรวมกัน อันดับสองคือ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ร้อยละ 32.8) อันดับสอง และอันดับสามคือ ปาตานี (ร้อยละ 6.6)

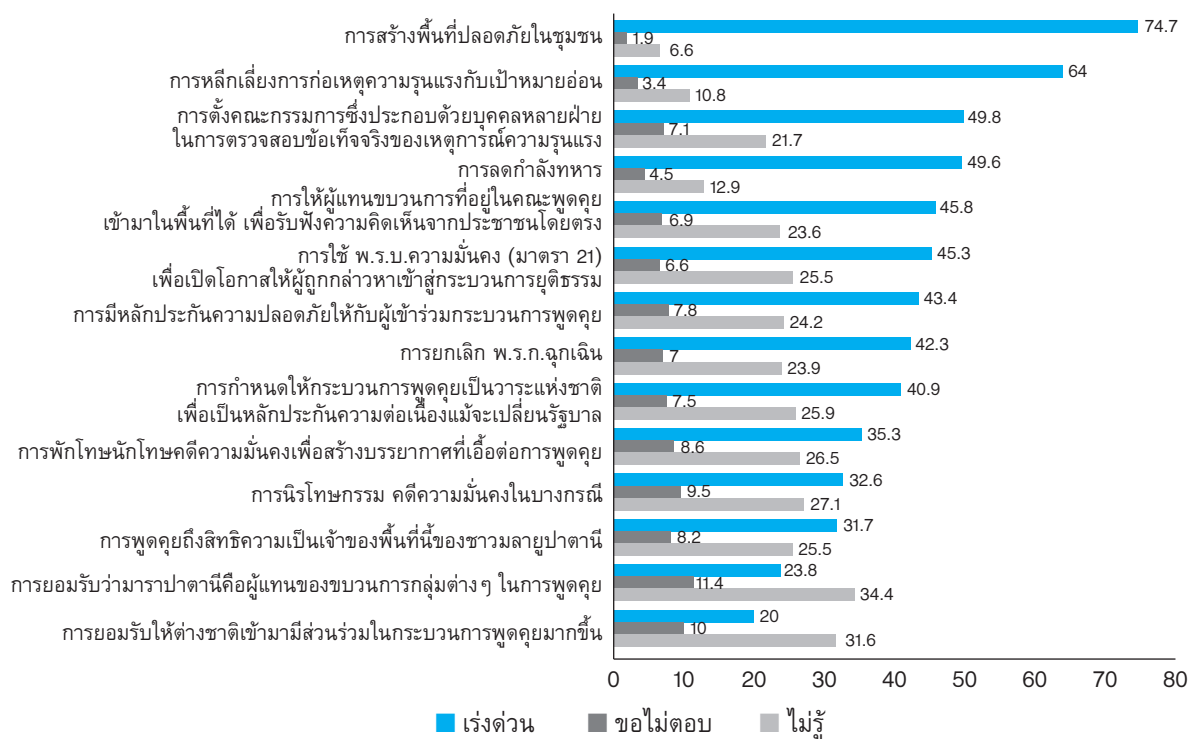
แผนภาพที่ 34: คำเรียกขานพื้นที่

3.5.4 แนวทาง/มาตรการที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน

คำถามส่วนนี้จะมีทั้งหมด 14 ตัวเลือก ซึ่งเป็นข้อเสนอที่ถูกหยิบยกขึ้นมาโดยฝ่ายต่างๆ คณะผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอเหล่านั้นมาให้ประชาชนได้พิจารณาว่า ข้อเสนอใดเป็นแนวทางหรือมาตรการที่คณะพูดคุยของทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงในทางบวก ซึ่งได้คำตอบที่เรียงลำดับความเร่งด่วนปรากฏตามแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 35: แนวทางหรือมาตรการเร่งด่วนที่ควรทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่

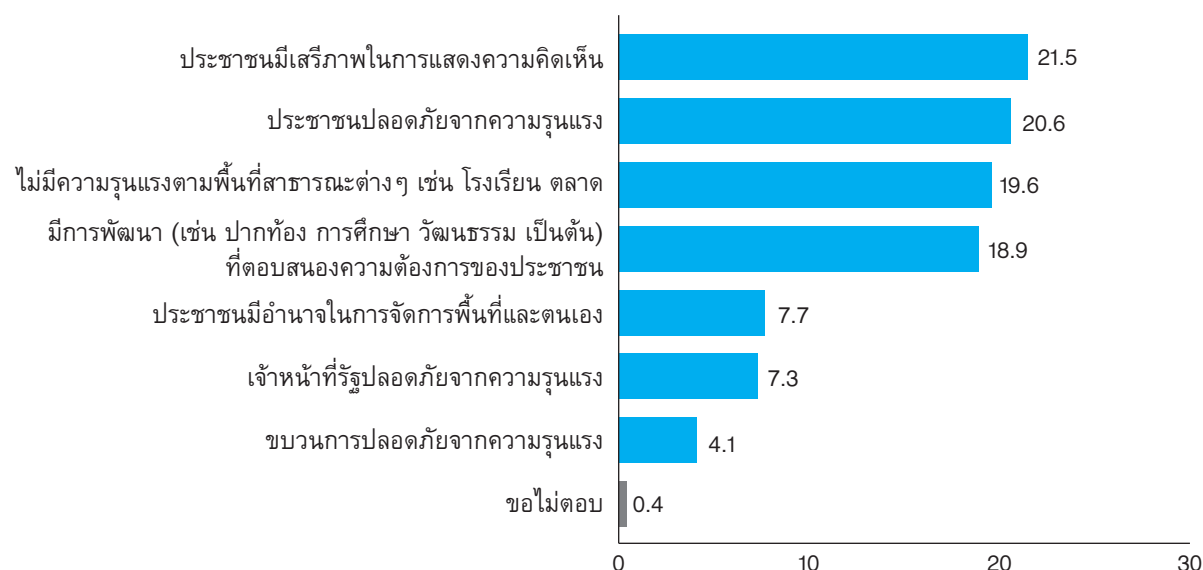

ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 74.7 อยากให้เร่งสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชนมากที่สุด มาตรการรูปธรรมที่อยากให้เร่งดำเนินการตามมาคือ การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุความรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน ร้อยละ 64 และการตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง ร้อยละ 49.8 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม คำตอบในส่วนของ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” ในข้อคำถามนี้นั้น นับว่ามีสัดส่วนที่สูงพอสมควร ซึ่งเมื่อนำมาจัดเรียงลำดับแล้วจะเห็นได้ว่า ตัวเลือก 5 ลำดับแรกคือ 1) การยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมากขึ้น 2) การยอมรับว่ามาราปาตานีคือผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย 3) การพูดคุยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมลายูปาตานี 4) การนิรโทษกรรมคดีความมั่นคงในบางกรณี และ 5) การพักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย ซึ่งก็เป็นที่น่าสังเกตว่าแนวทางทั้ง 5 ข้อนี้ค่อนข้างใกล้เคียงกับ 5 ข้อเรียกร้องที่ขบวนการบีอาร์เอ็นยื่นต่อรัฐบาลสมัยยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในปี 2556

ในส่วนของการทำพื้นที่ปลอดภัยซึ่งเป็นประเด็นการพูดคุยหลักของทั้งรัฐบาลและมาราปาตานีในขณะนั้นนั้น เมื่อถามความเห็นของประชาชนว่า ประเด็นสำคัญ 3 ลำดับแรกในการทำพื้นที่ปลอดภัยคืออะไรบ้างนั้น พบว่า การให้ประชาชนในพื้นที่ปลอดภัยมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการทำพื้นที่ปลอดภัย (ร้อยละ 21.5) รองลงมาคือ ประชาชนปลอดภัยจากความรุนแรง และการไม่มีความรุนแรงตามพื้นที่สาธารณะต่างๆ (ร้อยละ 20.6 และ 19.6 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 36: ประเด็นสำคัญในการทำพื้นที่ปลอดภัย

3.6 ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม

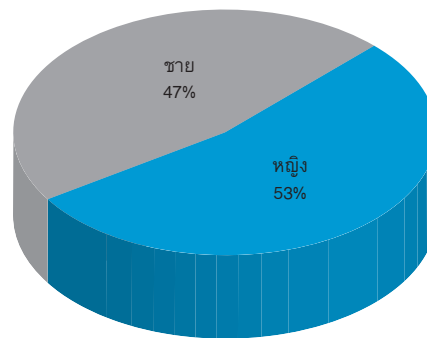
3.6.1 เพศ ศาสนา อายุ

ในส่วนนี้จะนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งในแง่ของข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ ศาสนา และในแง่ของการนิยามอัตลักษณ์ตัวตนของตนเองว่าเป็นคนอะไร รวมถึงทักษะการใช้ภาษาและพฤติกรรมในการรับข่าวสารตามช่องทางต่างๆ

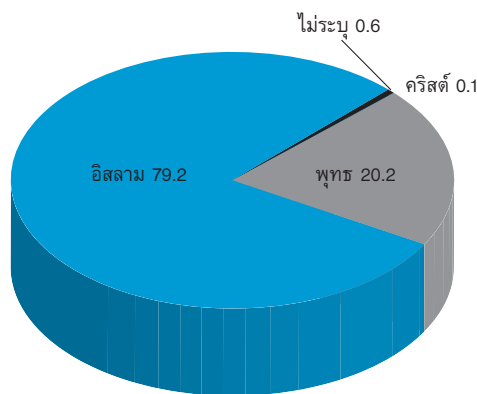
การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,583 ตัวอย่าง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วนจำนวน 1,583 ตัวอย่างในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาเฉพาะอำเภอจะนะ เทพา นาทวี สะบ้าย้อย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53) ส่วนเพศชายมีจำนวนน้อยกว่า (ร้อยละ 47) โดยอายุ

เฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามจะอยู่ที่ 44.7 ปี ซึ่งการสำรวจครั้งนี้ได้กำหนดอายุของผู้ที่จะตอบแบบสอบถามไว้ที่ระหว่าง 18-70 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 79.2) นอกเหนือจากนั้นเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 20.2) คริสต์ (ร้อยละ 0.1) และไม่ระบุคำตอบ (ร้อยละ 0.6) ตามลำดับ

แผนภาพที่ 37: เพศ

แผนภาพที่ 38: ศาสนา

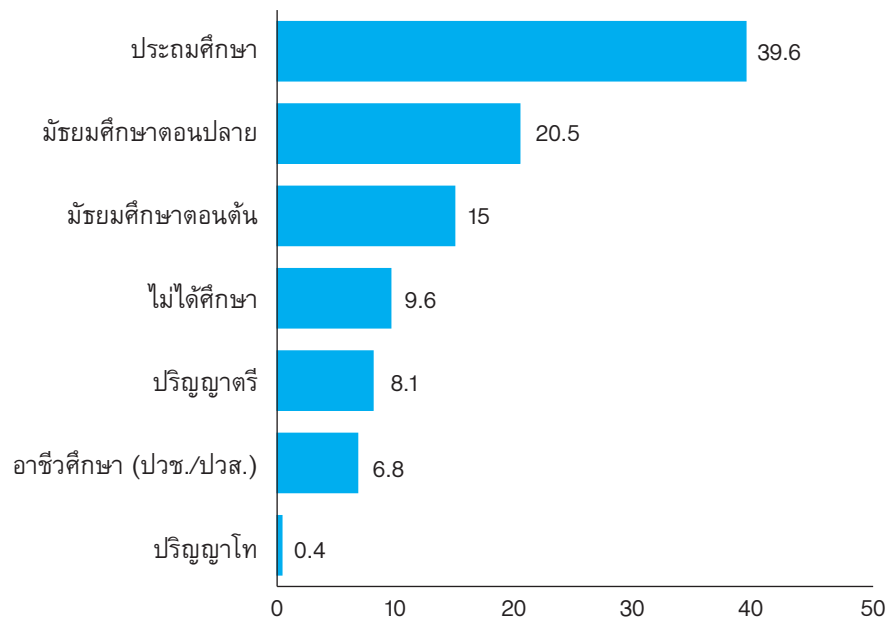
3.6.2 ภูมิลำเนา

เมื่อจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามภูมิลำเนาเดิมหรือตามบ้านเกิดนั้น พบว่าเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาจากจังหวัดนราธิวาส มากที่สุด (ร้อยละ 33.3) รองลงมาคือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 32.5, 17.8, และ 11.4 ตามลำดับ)

3.6.3 การศึกษา

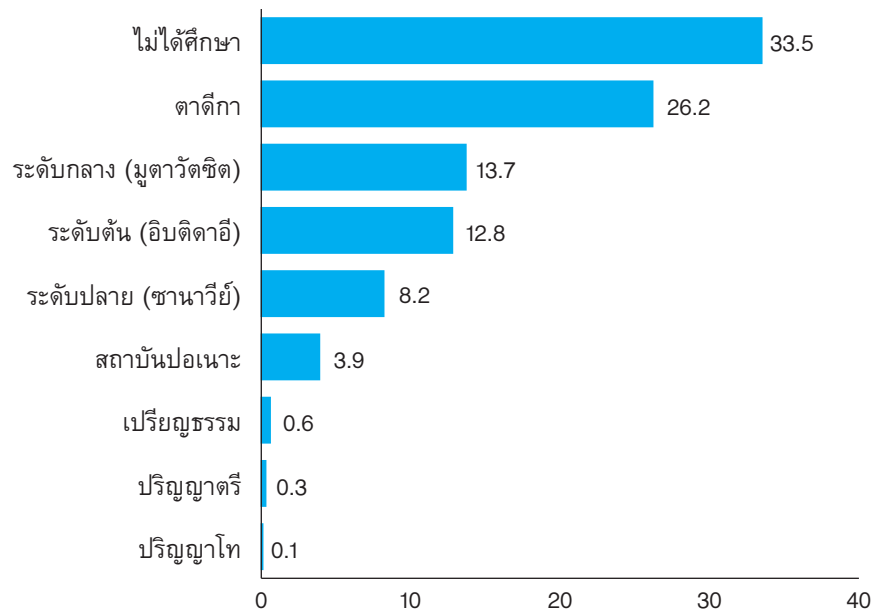
สำหรับระดับการศึกษานั้น ได้แบ่งออกเป็นสายสามัญและสายศาสนา ซึ่งในส่วนของการศึกษาสายสามัญ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 39.6) รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและตอนต้น (ร้อยละ 20.5 และ 15 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 39: การศึกษาสายสามัญ

ในส่วนของการศึกษาสายศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนสายศาสนา (ร้อยละ 33.5) รองลงมาคือได้เรียนจบระดับตาดึกาและระดับกลาง (มุตาวัดชิต) (ร้อยละ 26.2 และ 13.7 ตามลำดับ)

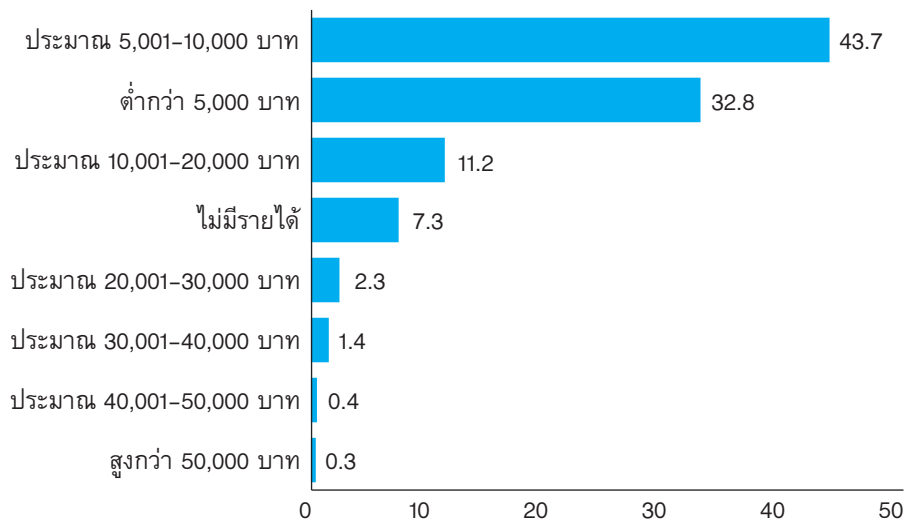
แผนภาพที่ 40: การศึกษาสายศาสนา

3.6.4 รายได้

เมื่อพิจารณาถึงรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ 43.7) มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 5,001-10,000 บาท รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 10,001-20,000 บาท (ร้อยละ 32.8 และ 11.2 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 41: รายได้

3.6.5 อาชีพ

หากจำแนกตามกลุ่มอาชีพ จะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ประมง ปศุสัตว์ (ร้อยละ 40.7) รองลงมาจะเป็น รับจ้างทั่วไป แรงงาน บริการ (ร้อยละ 20.2) แม่บ้าน พ่อบ้าน เกษียณ (ร้อยละ 10) ถัดมาจะเป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างหางาน ว่างงาน (ร้อยละ 5.7)

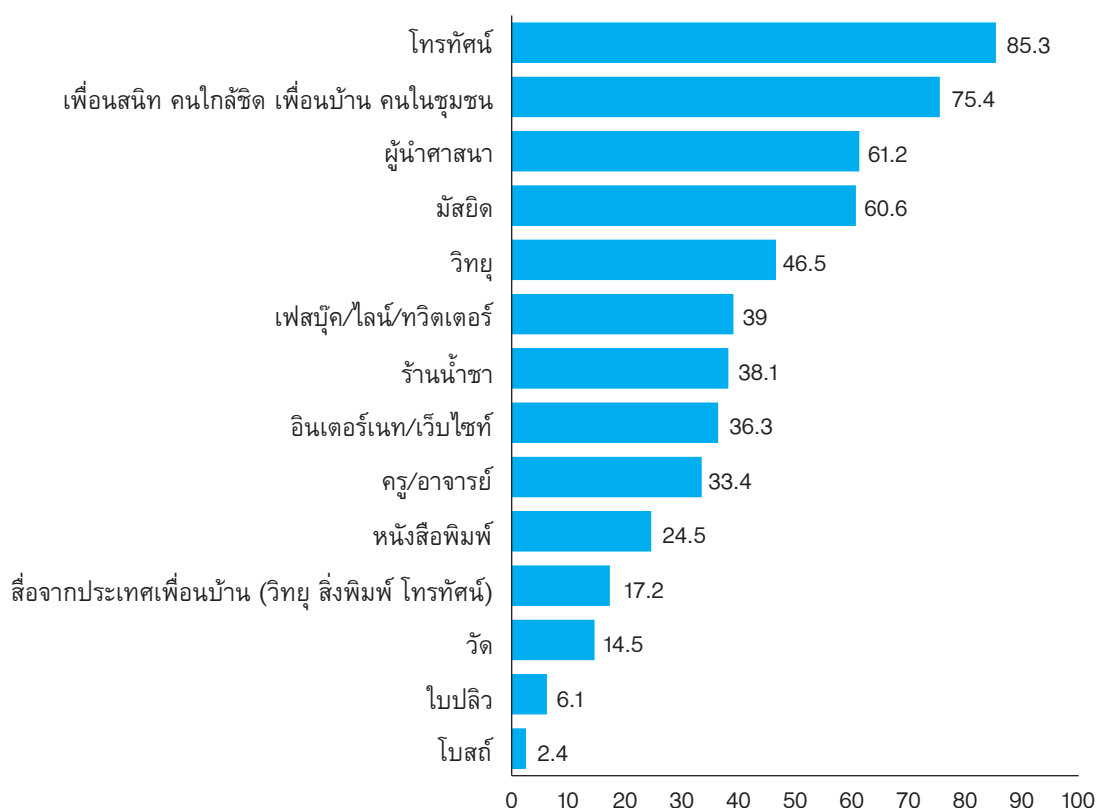
แผนภาพที่ 42: อาชีพ

3.6.6 พฤติกรรมการติดตามข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ในแง่ของตัวบุคคล ประชาชนจะติดตามหรือได้รับข่าวสารจากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน และคนในชุมชนมากที่สุด (ร้อยละ 75.4) และสถานที่ที่ประชาชนจะติดตามข่าวสารมากที่สุดคือ มัสยิด (ร้อยละ 60.6) แต่หากถามถึงช่องทางต่าง ๆ ที่ใช้ในการติดตามข่าวสารนั้น ประชาชนส่วนใหญ่จะดูจากโทรทัศน์ทั่วประเทศมากที่สุด (ร้อยละ 85.3) รองลงมาจะเป็นวิทยุทั่วประเทศ (ร้อยละ 46.5) และ เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอป (ร้อยละ 39)

แผนภาพที่ 43: พฤติกรรมการติดตามข่าวสาร

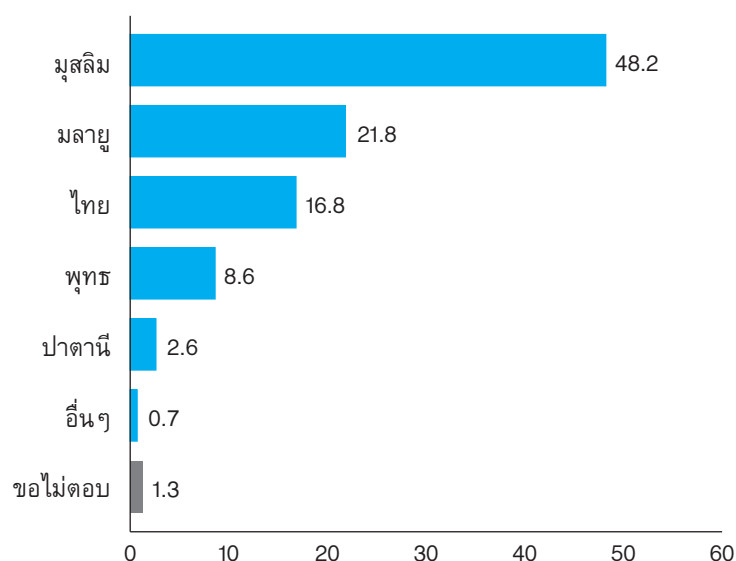

3.6.7 การนิยามตัวตน

คำถามข้อนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และการนิยามตัวตน โดยต้องการที่จะทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร เช่น เป็นคนมุสลิม คนมลายู คนปาตานี คนไทย คนจีน คนคริสต์ หรือคนพุทธ เป็นต้น ตัวเลือกที่ให้จะคลอบคลุมระหว่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนา ซึ่งจะทำให้เห็นว่าผู้ตอบให้น้ำหนักกับอัตลักษณ์หรือตัวตนของตัวเองในมิติใด ระหว่างเชื้อชาติหรือศาสนา

ทั้งนี้ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่นิยามตนเองจากฐานของอัตลักษณ์ทางศาสนา คือเป็นคนมุสลิม (ร้อยละ 48.2) รองลงมาคือมองว่าตนเป็นคนมลายู ซึ่งเป็นการนิยามจากฐานของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (ร้อยละ 21.8) ลำดับถัดมา มองว่าตนเองเป็นคนไทย (ร้อยละ 16.8) คนพุทธ (ร้อยละ 8.6) คนปาตานี (ร้อยละ 2.6) และอื่นๆ (ร้อยละ 0.7) ตามลำดับ

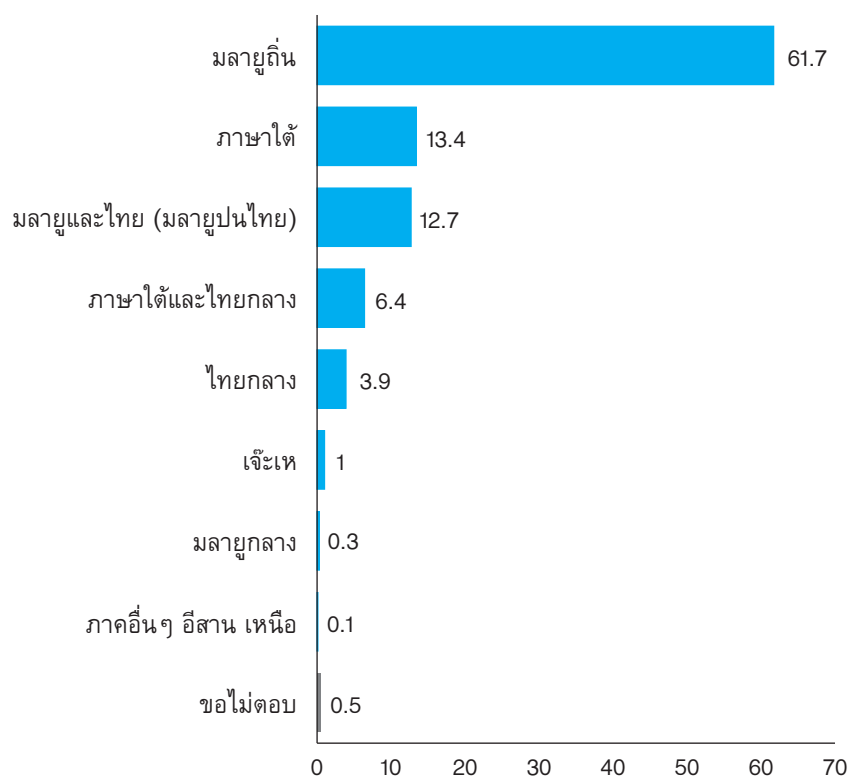
แผนภาพที่ 44: การนิยามตัวตน

3.6.8 พฤติกรรมในการใช้ภาษา

ภาษาที่ประชาชนส่วนใหญ่พูดเป็นประจำในครัวเรือน คือ **ภาษามลายูถิ่น** (ร้อยละ 61.7) รองลงมาคือ ภาษาใต้ (ร้อยละ 13.4) ถัดมาเป็นภาษามลายูปนไทย (ร้อยละ 12.7)

แผนภาพที่ 45: พฤติกรรมการใช้ภาษา

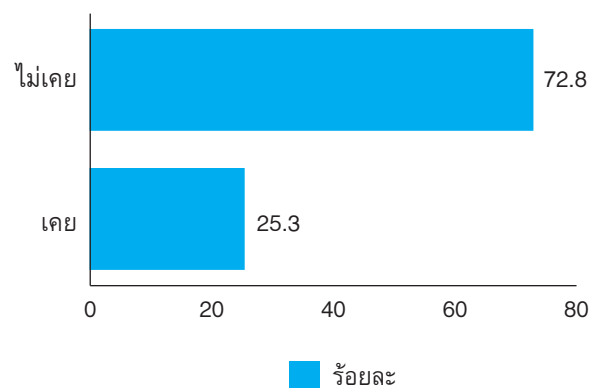
4. ความคิดเห็นของผู้นำความคิด⁶

4.1 มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่

4.1.1 ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์

ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ หรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทที่ผ่านประสบการณ์ดังกล่าว จำนวนร้อยละ 25.3

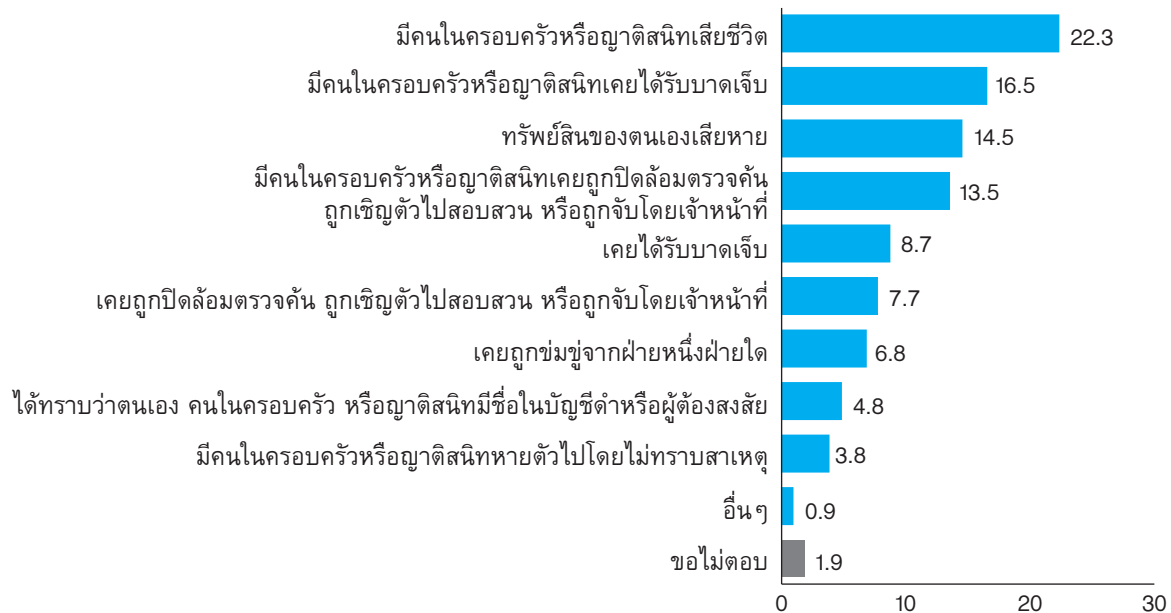
แผนภาพที่ 46: เคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่

ในจำนวนผู้ที่ตอบว่าเคยนั้น ร้อยละ 22.33 บอกว่า เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต รองลงมาร้อยละ 16.50 ระบุว่าเคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ ขณะที่ร้อยละ 14.56 บอกว่า ทรัพย์สินของตนเองเสียหาย และร้อยละ 13.59 บอกว่าเคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่ ขณะที่ร้อยละ 8.74 ระบุว่าเคยได้รับบาดเจ็บ และร้อยละ 7.77 เคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่

⁶ผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของผู้นำความคิดมีจำนวนทั้งสิ้น 260 ตัวอย่าง

แผนภาพที่ 47: ประสบการณ์ตรงที่เคยมีเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ

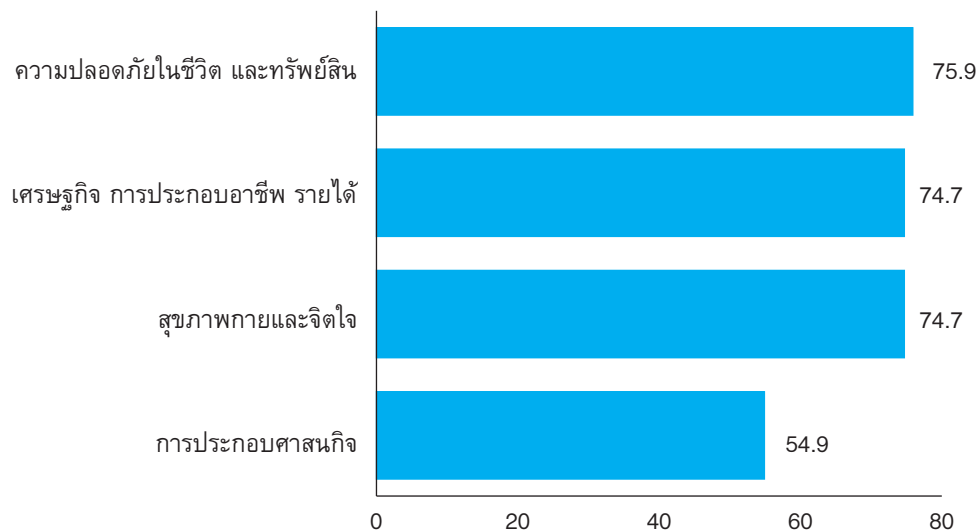

อนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับในส่วนของความคิดเห็นของภาคประชาชนทั่วไป พบว่าคนส่วนใหญ่ไม่เคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงโดยตรง แต่ทั้งในภาคผู้นำทางความคิดและภาคประชาชนทั่วไปต่างตอบว่า **เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตสูงเป็นอันดับแรก** (ผู้นำทางความคิด ร้อยละ 22.33 ประชาชนทั่วไป ร้อยละ 24.0)

4.1.2 ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

การประเมินผลกระทบของสถานการณ์ในพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันใน 4 ด้านหลัก ผู้นำทางความคิดรู้สึกว่าได้รับผลกระทบในแง่ของ**ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากที่สุด** (ร้อยละ 75.9) รองลงมาคือ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ (ร้อยละ 74.7) และท้ายสุดคือ ผลกระทบต่อการประกอบศาสนกิจ (ร้อยละ 54.9)

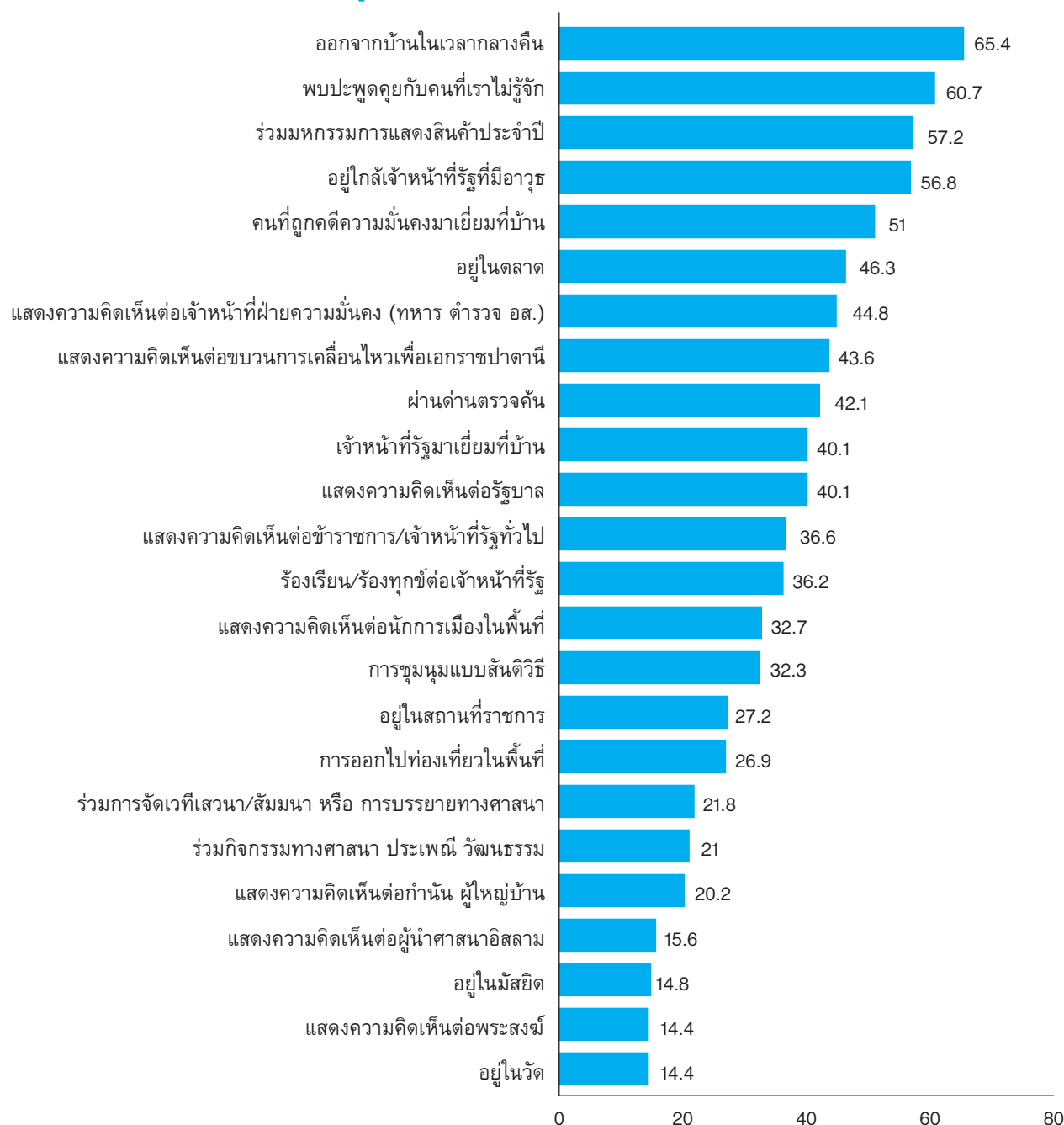
แผนภาพที่ 48: ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

4.1.3 ความรู้สึกปลอดภัย

กิจกรรมที่ผู้นำความคิดรู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ การออกจากบ้านในเวลากลางคืน (ร้อยละ 65.4) การพบปะพูดคุยกับผู้ที่เรารู้จัก (ร้อยละ 60.7) การเข้าร่วมมหกรรมการแสดงสินค้าประจำปี เช่น งานกาชาด งานตลาดน้ำ งานศาลเจ้าแม่ งานหลักเมือง งานคอนเสิร์ต เป็นต้น (ร้อยละ 57.2) การอยู่ใกล้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ (ร้อยละ 56.8) และการที่คนที่ถูกคดีความมั่นคงมาเยี่ยมที่บ้าน (ร้อยละ 51) ในแง่ของการอยู่ในพื้นที่สาธารณะนั้น ผู้นำความคิดรู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุดเวลาอยู่ที่ตลาด (ร้อยละ 46.3)

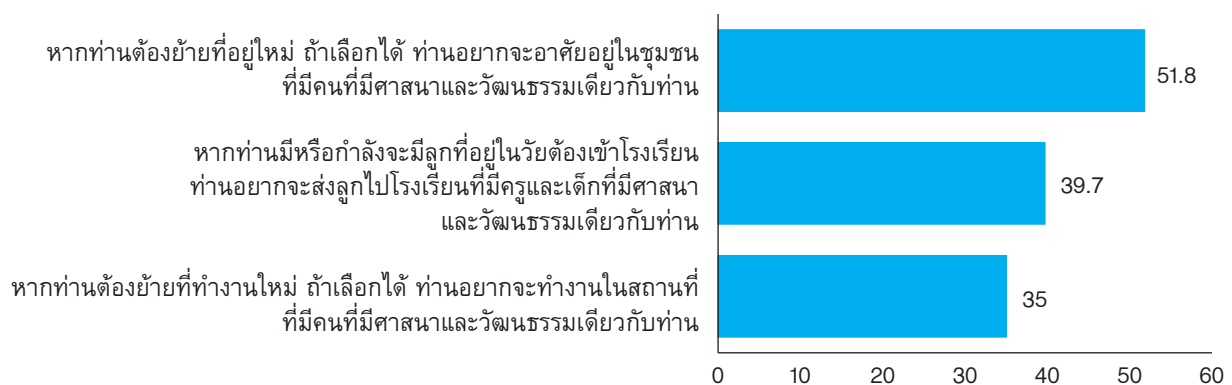
แผนภาพที่ 49: ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

4.1.4 การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม

เมื่อถามถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในชุมชนว่าความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมมีผลต่อการเลือกโรงเรียนให้ลูกหลาน การเลือกชุมชนที่อยู่อาศัย และการเลือกสถานที่ทำงานหรือไม่อย่างไร พบว่า ผู้นำความคิดส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพิจารณาเรื่องการเลือกอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามสูงเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 51.8) ในขณะที่ประเด็นทางวัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณาเลือกโรงเรียนให้ลูก (ร้อยละ 46.3) รวมถึงแนวโน้มว่าหากต้องเลือกที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ประเด็นทางวัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญ (ร้อยละ 49.8)

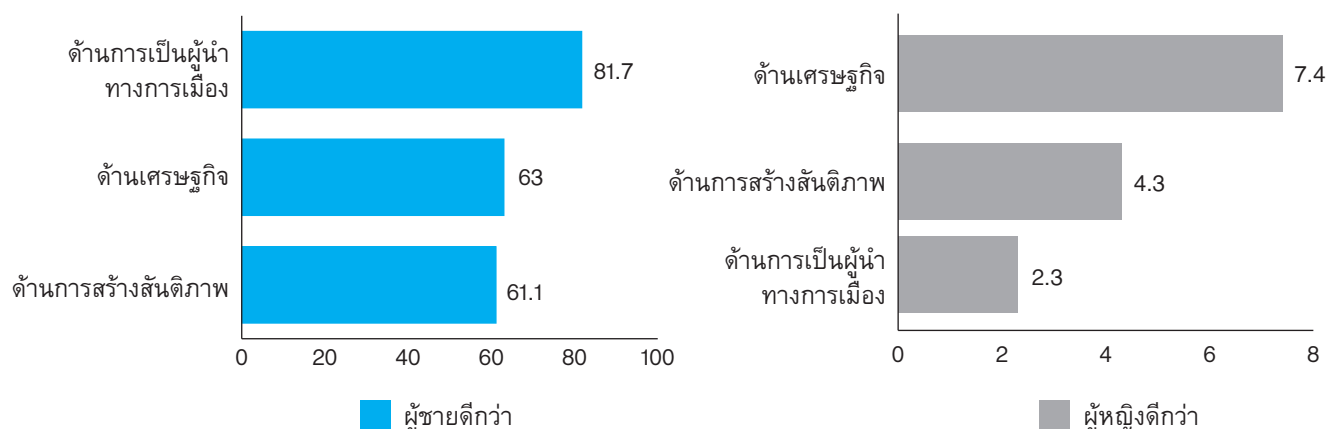
แผนภาพที่ 50: การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม

ในส่วนของการคิดเห็นในเรื่องบทบาทหญิง-ชายในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ผู้นำทางความคิดส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าผู้หญิงในทุกด้าน โดยให้น้ำหนักกับการทำหน้าที่ด้านการเป็นผู้นำทางการเมืองสูงสุด ร้อยละ 81.7 รองลงมาคือ การทำหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 63 และการทำหน้าที่ด้านการสร้างสันติภาพน้อยที่สุด ร้อยละ 61.1

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะในประเด็นความเห็นต่อการทำหน้าที่ด้านต่าง ๆ ของผู้หญิงนั้น ผู้นำความคิดส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้หญิงทำหน้าที่ด้านเศรษฐกิจได้ดีที่สุด (ร้อยละ 7.4) รองลงมาคือ ด้านการสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 4.3) และด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง (ร้อยละ 2.3)

แผนภาพที่ 51: การทำหน้าที่ด้านต่าง ๆ ระหว่างหญิงและชาย

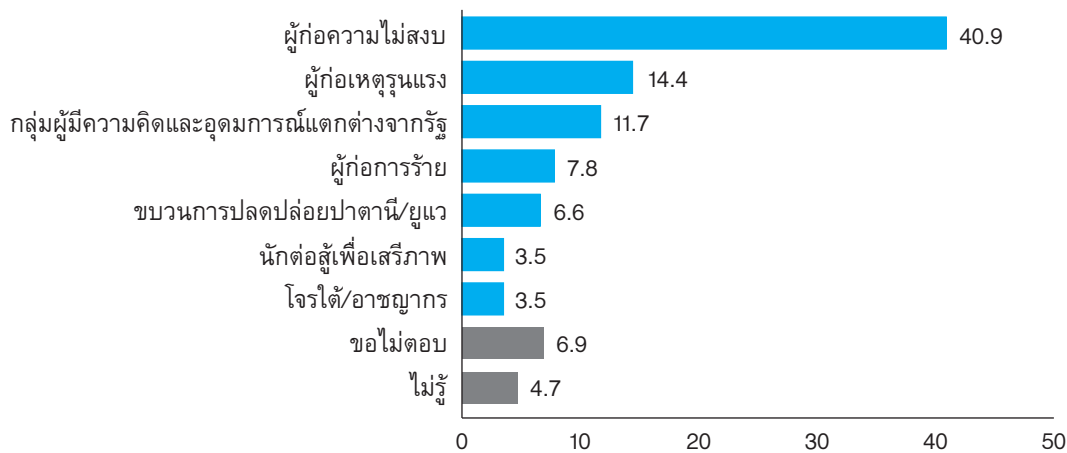

4.2 มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล

4.2.1 คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่

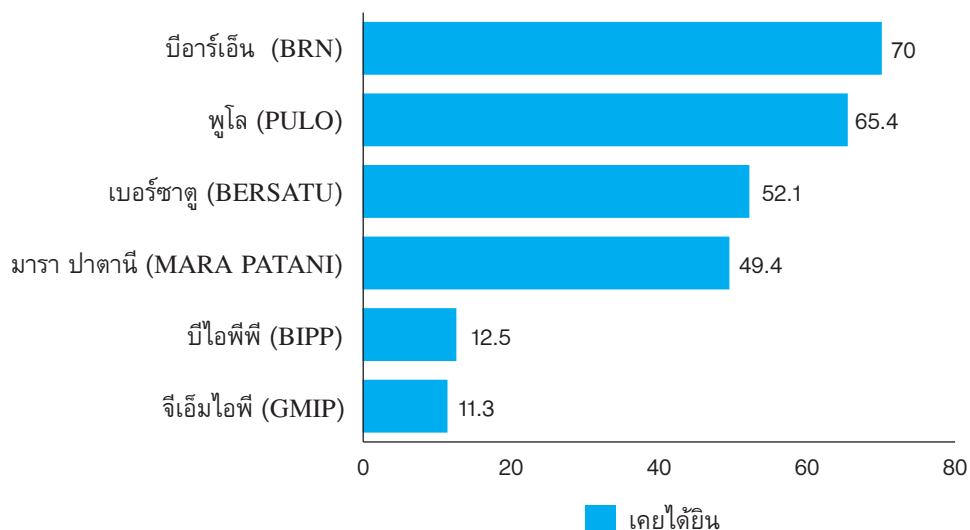
คำที่ผู้นำความคิดใช้เรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ในขณะนี้มียุหลายคำ แต่คำที่ใช้มากที่สุด คือ “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 40.9) รองลงมาซึ่งมีจำนวนค่อนข้างน้อยกว่าอันดับหนึ่งอยู่มาก คือคำว่า “ผู้ก่อเหตุรุนแรง” ร้อยละ 14.4 ตามมาด้วยอันดับสามที่มีจำนวนใกล้เคียงกันคือคำว่า “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (กลุ่มผู้เห็นต่าง)” (ร้อยละ 11.7) ถัดมา คือ “ผู้ก่อการร้าย” และ “ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแว” (ร้อยละ 7.8 และ 6.6 ตามลำดับ) และสองคำสุดท้ายเป็นคำที่ไม่นิยมใช้โดยกลุ่มผู้นำความคิดมากนักคือคำว่า โจรใต้/อาชญากร และนักต่อสู้เพื่อเสรีภาพ มีคะแนนเท่ากันคือร้อยละ 3.5 ส่วนผู้นำความคิดที่ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” มีจำนวนไม่มากนัก (ร้อยละ 4.7 และ 6.9 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 52: คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่

ทั้งนี้เมื่อถามผู้นำความคิดถึงชื่อขบวนการเคลื่อนไหวที่เคยได้ยื่น พบว่า อันดับหนึ่งและสองที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ได้แก่ บิอาร์เอ็น (ร้อยละ 70) และ พูล (ร้อยละ 65.4) ถัดมาคือ เบอ์ซาตู (ร้อยละ 52.1) และ มารา ปาตานี (ร้อยละ 49.4) ส่วนสองอันดับสุดท้ายซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ บีไอพีพี (ร้อยละ 12.5) และ จีเอ็มไอพี (ร้อยละ 11.3)

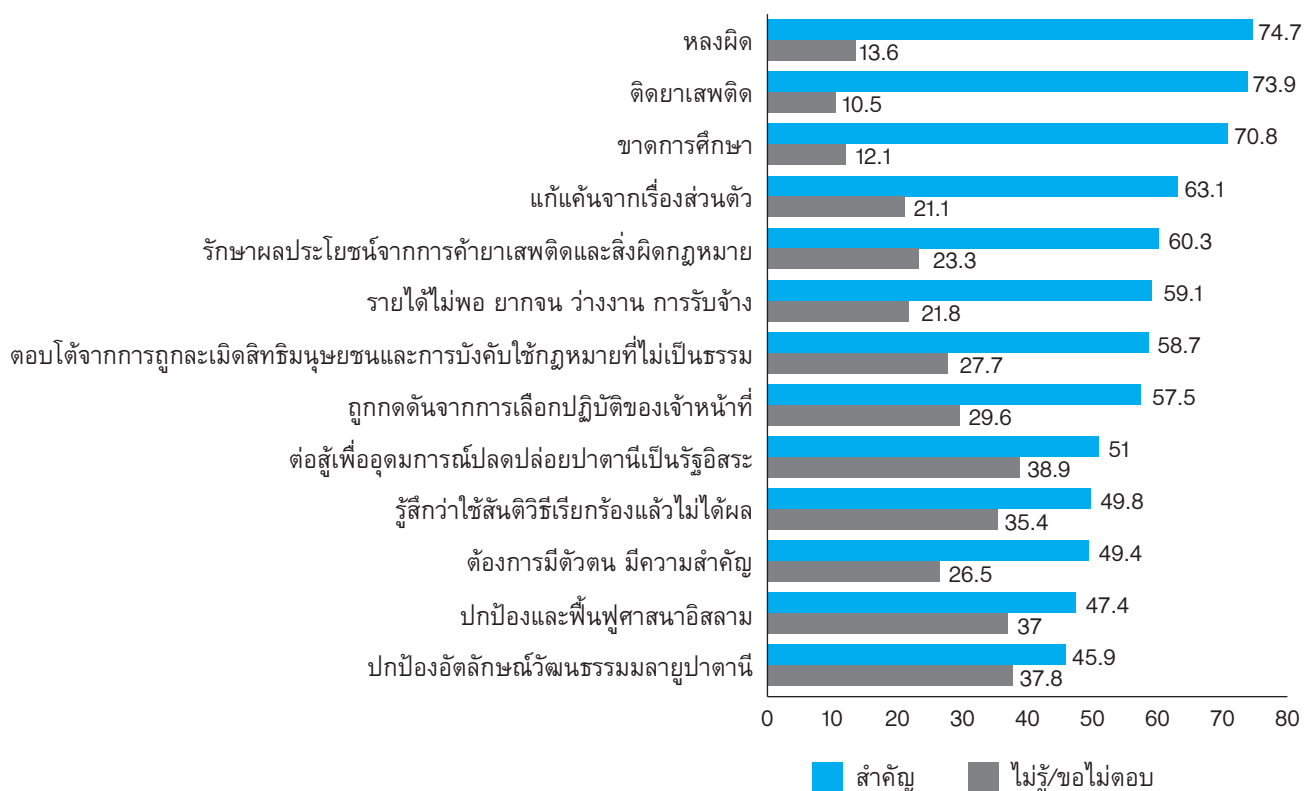
แผนภาพที่ 53: เคยได้ยื่นชื่อขบวนการเคลื่อนไหวดังต่อไปนี้หรือไม่

4.2.2 ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ

ปัจจัยที่ทำให้คนตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธในความเห็นของผู้นำความคิดเห็นนั้น มีหลายปัจจัย และมีลำดับคะแนนค่อนข้างสูงใกล้เคียงกัน โดยมี 3 ปัจจัยที่มีผู้ตอบเกินกว่าร้อยละ 70 คือ หลงผิด (ร้อยละ 74.7) ติดยาเสพติด (ร้อยละ 73.9) และขาดการศึกษา (ร้อยละ 70.8) ปัจจัยที่ผู้นำความคิดเห็นว่ามีความสำคัญน้อยกว่าร้อยละ 50 มี 4 ปัจจัย ได้แก่ รู้สึกว่าใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล (ร้อยละ 49.8) ต้องการมีตัวตนมีความสำคัญ (ร้อยละ 49.4) ปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 47.4) และปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี (ร้อยละ 45.9)

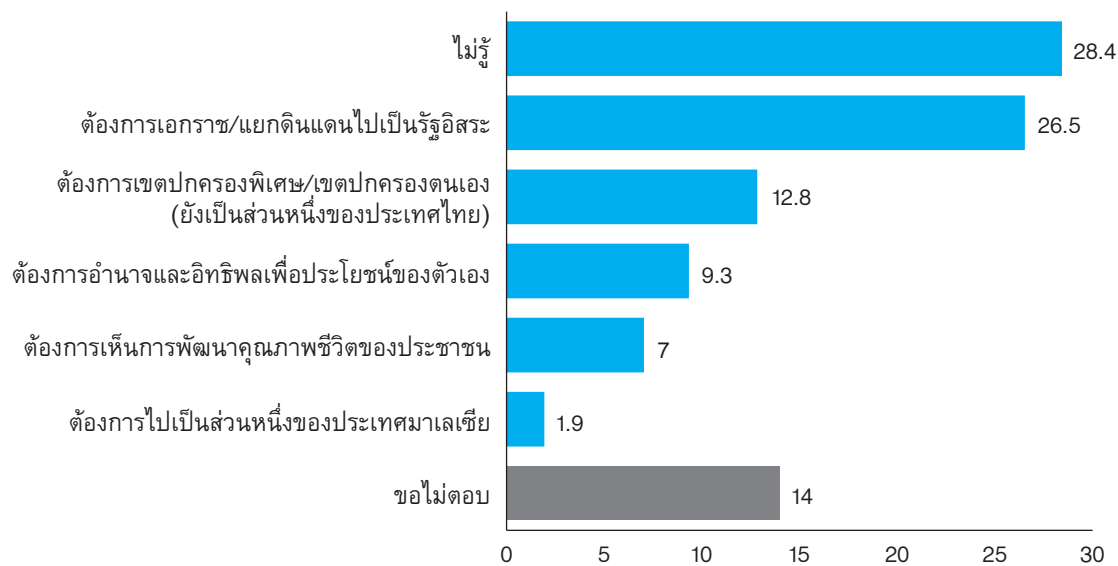
แผนภาพที่ 54: ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ

4.2.3 เป้าหมายหลักของขบวนการ

จากผลการสำรวจเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันพบว่า ผู้นำความคิดเห็นตอบว่า “ไม่รู้” (ร้อยละ 28.4) มากเป็นอันดับหนึ่งและอีกไม่น้อยเลือก “ขอไม่ตอบ” (ร้อยละ 14.0) ส่วนเป้าหมายหลักของขบวนการที่มีผู้เลือกตอบมากที่สุด คือ ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 26.5) นอกจากนั้นเป้าหมายอื่นๆ มีจำนวนแตกต่างกันตามลำดับ ได้แก่ ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย) (ร้อยละ 12.8) และต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตัวเอง (ร้อยละ 9.3) ต้องการเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (ร้อยละ 7.0) และต้องการไปเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ 1.9)

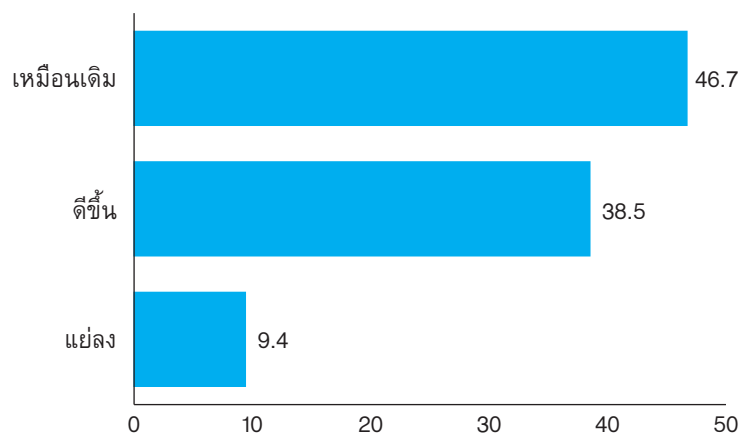
แผนภาพที่ 55: เป้าหมายหลักของขบวนการ

4.2.4 ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

ผู้นำความคิดในพื้นที่ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 46.7) อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 38.5 มีความรู้สึกว่าการณ์ในพื้นที่เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และ ร้อยละ 9.4 มองว่าการณ์ในรัฐบาลชุดปัจจุบันแย่ลง

แผนภาพที่ 56: ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

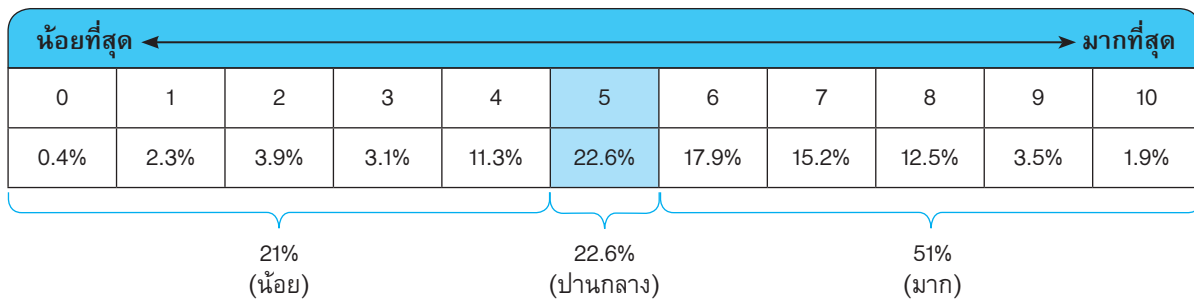

4.2.5 คะแนนของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

คะแนนเฉลี่ยที่ผู้นำความคิดให้กับการทำงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา คือ 5.7 จากคะแนนเต็ม 10

เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงคะแนน พบว่า ร้อยละ 51 ของผู้นำความคิดพอใจการทำงานของรัฐบาลชุดนี้ โดยให้คะแนนในช่วง 6 ถึง 10 ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้ให้คะแนน 0 ถึง 4 (ร้อยละ 21) ส่วนผู้ที่ให้คะแนนตรงกลาง มีจำนวน ร้อยละ 22.6

แผนภาพที่ 57: คะแนนการทำงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

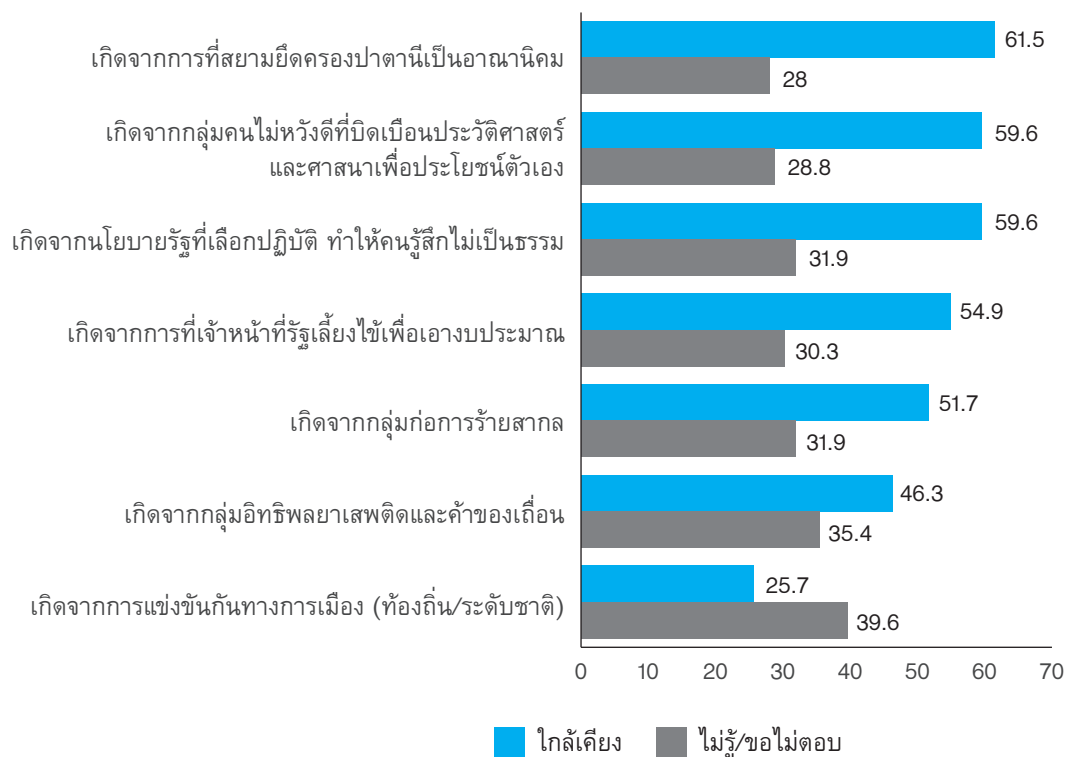

4.3 มุมมองต่อความรุนแรง

4.3.1 สาเหตุของความรุนแรง

สำหรับผู้นำความคิดก็มีมุมมองต่อสาเหตุความรุนแรงที่หลากหลายเช่นกัน โดยในข้อที่ระบุเกินร้อยละ 50 ว่าเป็นสาเหตุของความรุนแรง จะมีดังนี้คือ ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 61.5) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง (ร้อยละ 59.6) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 59.6) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงชีพเพื่อเอางบประมาณ (ร้อยละ 54.9) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มก่อการร้ายสากล (ร้อยละ 51.7)

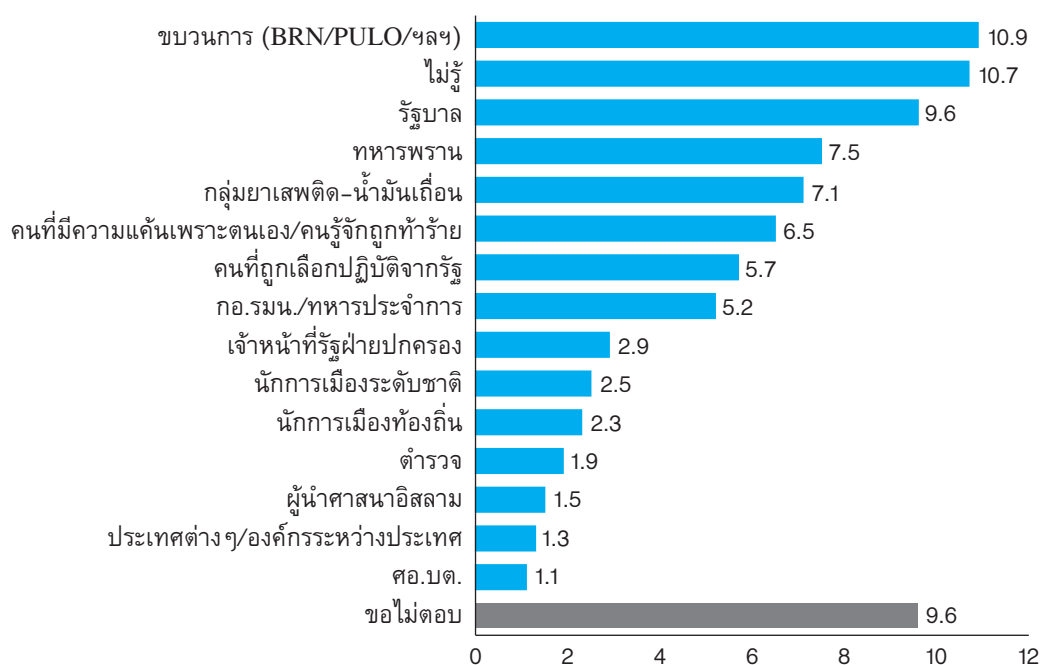
แผนภาพที่ 58: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่

4.3.2 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

ในความเห็นของผู้นำความคิดมองว่า กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงสามลำดับแรกคือ **ขบวนการ** (ร้อยละ 10.9) **รัฐบาล** (ร้อยละ 9.6) และ**ทหารพราน** (ร้อยละ 7.5) ทั้งนี้มีจำนวนผู้ตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันมากกว่าร้อยละ 20

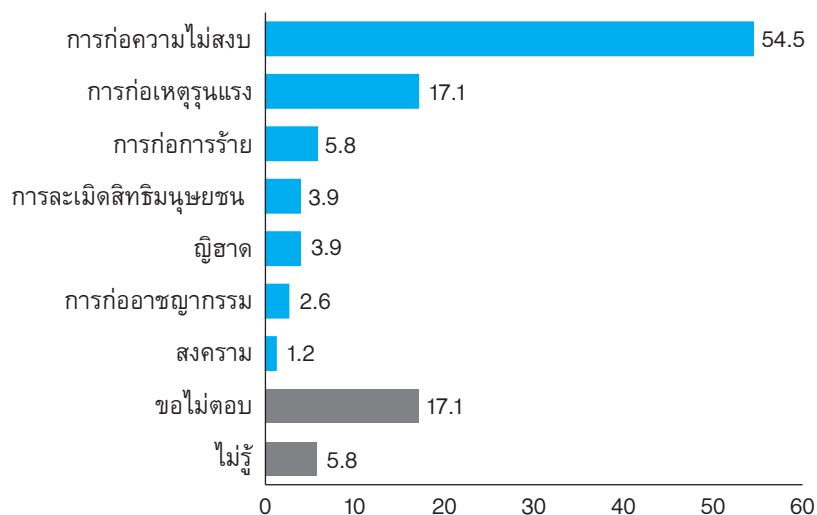
แผนภาพที่ 59: บุคคล/กลุ่มบุคคล/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่

4.3.3 การเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ผู้นำความคิดต่างเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าเป็น “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 54.5) ส่วนข้อที่มีผู้ตอบรองลงมาคือ การก่อเหตุรุนแรง (ร้อยละ 17.1) ในขณะที่ผู้ตอบไม่รู้และขอไม่ตอบคิดเป็นร้อยละ 22.9

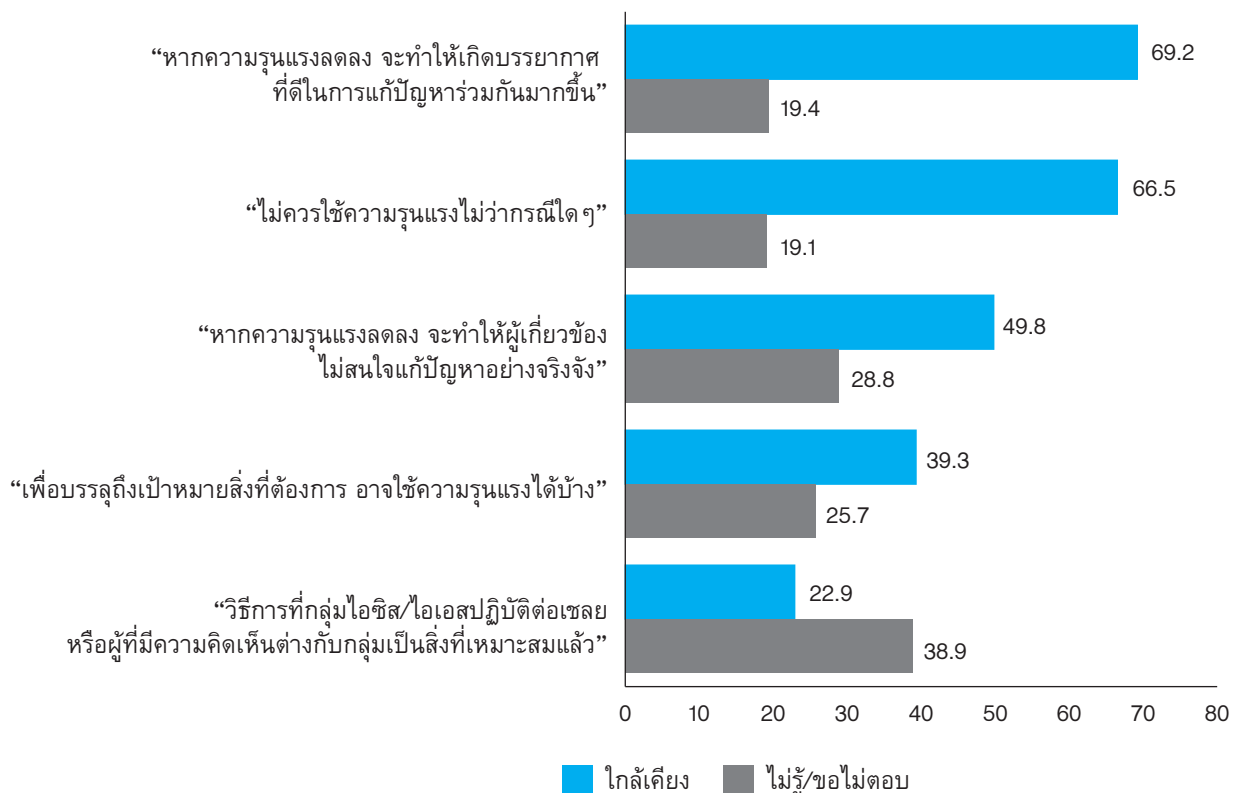
แผนภาพที่ 60: การเรียกขานสถานการณ์ในพื้นที่

4.3.4 ความรุนแรง

ผู้นำความคิดเห็นว่า “ถ้าความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ปัญหาาร่วมกันมากขึ้น” (ร้อยละ 69.2) ส่วนข้อที่มีผู้ตอบรองลงมาคือ “ไม่ควรใช้ความรุนแรงไม่ว่ากรณีใดๆ” (ร้อยละ 66.5) ในขณะที่ผู้ที่ไม่รู้และขอไม่ตอบ ในมุมมองต่อความรุนแรงในหัวข้อ “วิธีการที่กลุ่มไอซิส/ไอเอสปฏิบัติต่อเชลยหรือผู้ที่มีความคิดเห็นต่างกับกลุ่มเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว” สูงที่สุดและเพิ่มขึ้นจากการสำรวจ Peace Survey 1 และ Peace Survey 2 ทั้งในส่วนของประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็น

แผนภาพที่ 61: มุมมองต่อความรุนแรง

4.4 มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขและการพูดคุย

4.4.1 สันติภาพ/สันติสุข

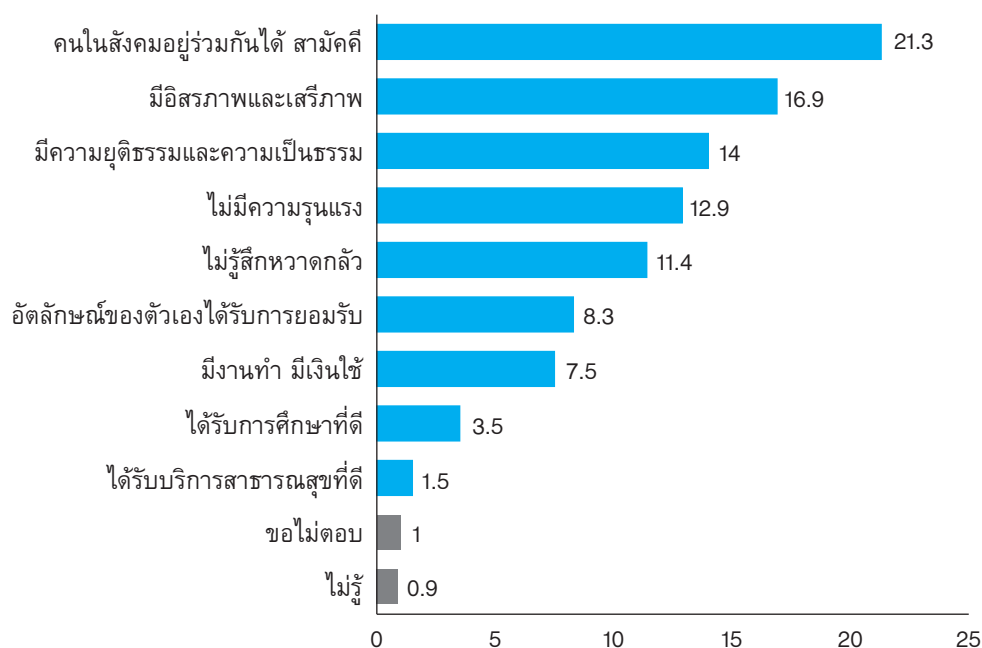
คำว่า “สันติภาพ” และ “สันติสุข” ได้กลายเป็นคำที่คุ้นหูสำหรับคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้นตลอด 3 ปีที่ผ่านมา สำหรับคนที่สนใจประเด็นการสร้างสันติภาพและกระบวนการพูดคุย คำสองคำนี้มีนัยยะที่ต่างกัน แต่สำหรับผู้นำทางความคิดในพื้นที่ให้นิยามคำสองคำนี้อย่างไร

ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้นำในพื้นที่พบว่า คำว่า “สันติภาพ” และ “สันติสุข” มีความหมายโดยรวมคล้ายกับความคิดเห็นของประชาชน คือ **คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคีกัน** มาเป็นอันดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผู้นำทางความคิดให้น้ำหนักความสำคัญของความหมายสองคำนี้แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาการให้น้ำหนักความสำคัญของความหมายในแต่ละคำจากการจัดลำดับแล้วจะเห็นนัยยะที่แตกต่างกัน **“สันติภาพ”**

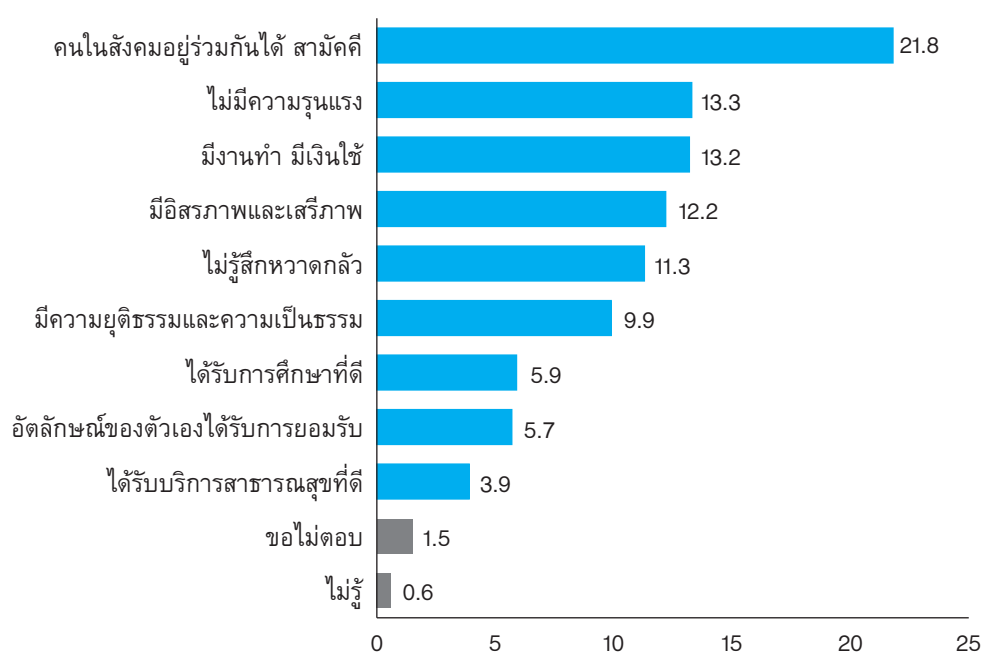
หมายถึง คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคีกัน มีอิสรภาพและเสรีภาพ และมีความยุติธรรมความเป็นธรรม ส่วน “สันติสุข” หมายถึง คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี ไม่มีความรุนแรง และมีงานทำ มีเงินใช้

ที่น่าสนใจคือ ในการสำรวจครั้งนี้ความเห็นของผู้นำเหมือนกับประชาชนในพื้นที่ตรงที่ให้ความสำคัญกับการนิยาม “สันติสุข” ว่า มีงานทำ มีเงินใช้ เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับต้นๆ นั่นอาจจะสะท้อนว่า โดยภาพรวมเศรษฐกิจในพื้นที่แย่ลง

แผนภาพที่ 62: นิยามคำว่า “สันติภาพ”

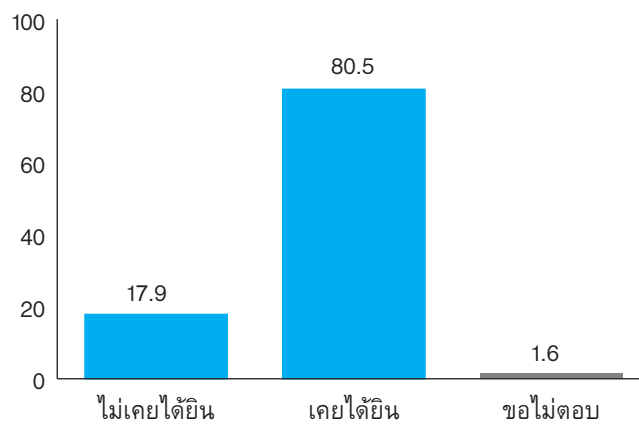
แผนภาพที่ 63: นิยามคำว่า “สันติสุข”

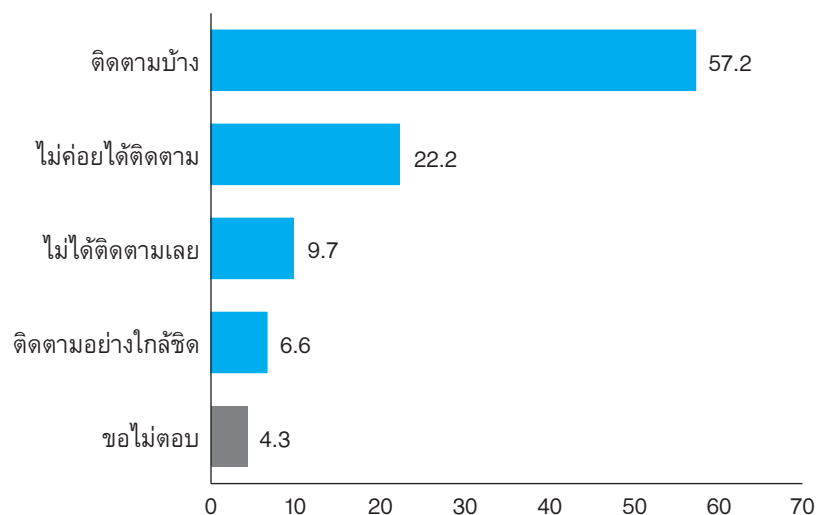
4.4.2 การรับรู้ข่าวสารกระบวนการพูดคุย

ผู้นำทางความคิดส่วนใหญ่ในพื้นที่ (ร้อยละ 80.5) เคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการ ซึ่งมากกว่าประชาชนทั่วไปถึง 20 เปอร์เซ็นต์ และยังให้ความสนใจติดตามข่าวสารกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขเป็นส่วนใหญ่ด้วย (ติดตามบ้าง ร้อยละ 57.2 และ ติดตามอย่างใกล้ชิด ร้อยละ 6.6) ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำทางความคิดในพื้นที่ให้ความสนใจข่าวสารการพูดคุยสันติภาพและยังติดตามข่าวสารอยู่เป็นระยะๆ ด้วย

แผนภาพที่ 64: เคยได้ยินข่าวกระบวนการพูดคุยหรือไม่

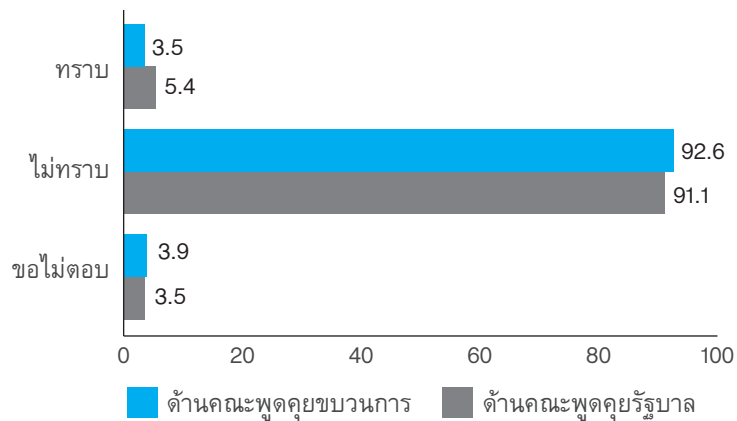

แผนภาพที่ 65: สนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยหรือไม่

แม้ผู้นำทางความคิดจะติดตามและให้ความสนใจข่าวกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขเป็นส่วนใหญ่ แต่มีเพียงร้อยละ 5.4 ที่รู้ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยฝ่ายรัฐบาลคือใคร และร้อยละ 3.5 ที่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของขบวนการคือใคร ทั้งนี้ผลการสำรวจนี้แตกต่างจากการทำสำรวจผู้นำทางความคิดซึ่งมาจากทุกภาคส่วนในรอบแรกและรอบที่สองพบว่า ผู้นำทางความคิดจากรอบแรก มากกว่าร้อยละ 60 และรอบที่สอง มากกว่าร้อยละ 40 ที่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายคือใคร ดังนั้นการสื่อสารกับสาธารณะยังคงเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องทำมากขึ้นโดยเฉพาะการสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่

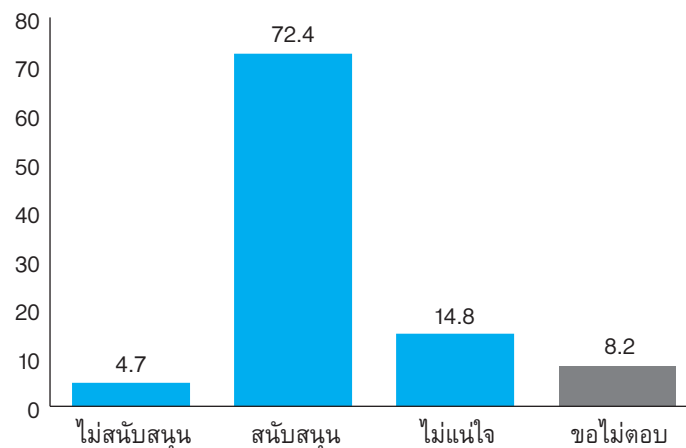
แผนภาพที่ 66: ทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร

4.4.3 ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย

เมื่อถามถึงการสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ร้อยละ 72.4 ของกลุ่มผู้นำความคิดในพื้นที่ สนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจได้ชี้ให้เห็นว่ามีกลุ่มคนที่ไม่แน่ใจว่า การพูดคุย/เจรจาจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา (ร้อยละ 14.8) นั่นจะเป็นเพราะคนกลุ่มนี้กำลังเฝ้ามองว่า การพูดคุยที่ดำเนินอยู่จะมีผลออกไปในทิศทางใด ทำให้ไม่แน่ใจว่าการพูดคุยจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้หรือไม่ ดังนั้นหากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพูดคุยแสดงให้เห็นว่าการพูดคุยสามารถบรรเทาปัญหาความขัดแย้งได้ คนกลุ่มนี้จะช่วยเป็นพลังหนุนกระบวนการพูดคุยได้ นอกจากนี้ มีผู้ตอบว่า “ไม่สนับสนุน” ร้อยละ 4.7 และ “ขอไม่ตอบ” ร้อยละ 8.2

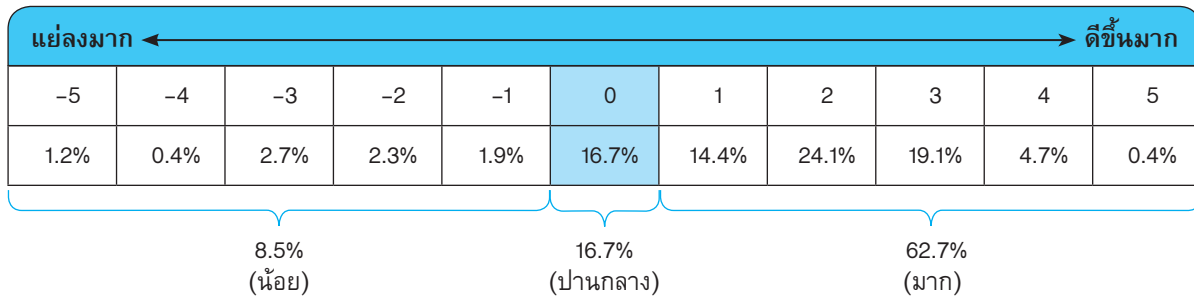
แผนภาพที่ 67: สนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือไม่

4.4.4 ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่

ผู้นำความคิดที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 62.7 รู้สึกว่า กระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้น ขณะที่เพียงร้อยละ 8.5 รู้สึกว่ากระบวนการพูดคุยส่งผลให้บรรยากาศในพื้นที่แย่ลง และ ร้อยละ 16.7 รู้สึกว่าไม่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา อย่างไรก็ตาม หากเทียบกับการผลการสำรวจของประชาชนทั่วไป พบว่า ในความเห็นของผู้นำความคิด บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตดีขึ้นมาก แตกต่างจากผลของประชาชนอย่างมีนัยยะสำคัญ

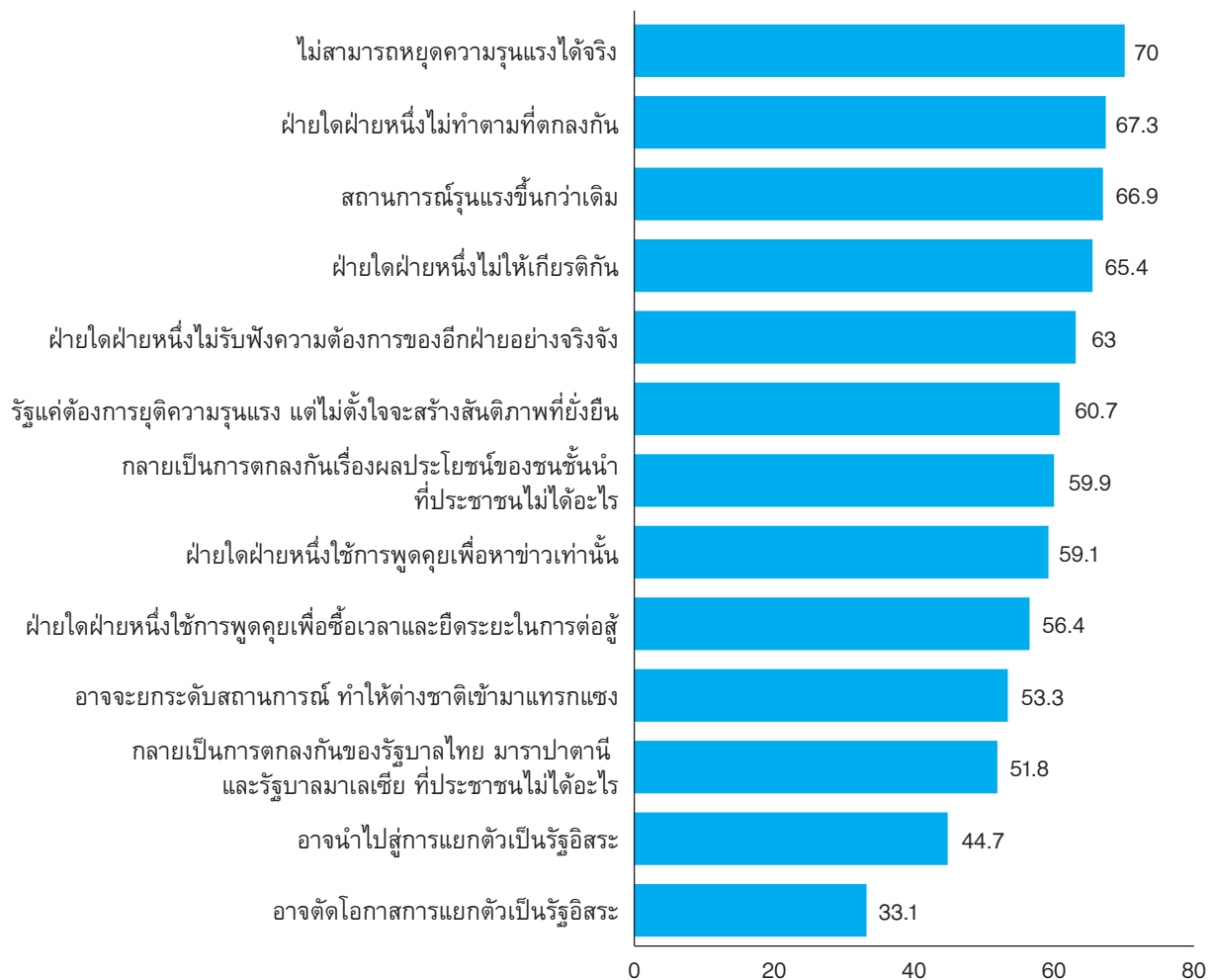
แผนภาพที่ 68: กระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด

4.4.5 ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย

แม้ผู้นำความคิดในพื้นที่จะเห็นว่า บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้น แต่จากการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามกังวลมากที่สุดคือ การพูดคุยไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 70) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามข้อตกลงกัน (ร้อยละ 67.3) และทำให้สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม (ร้อยละ 66.9)

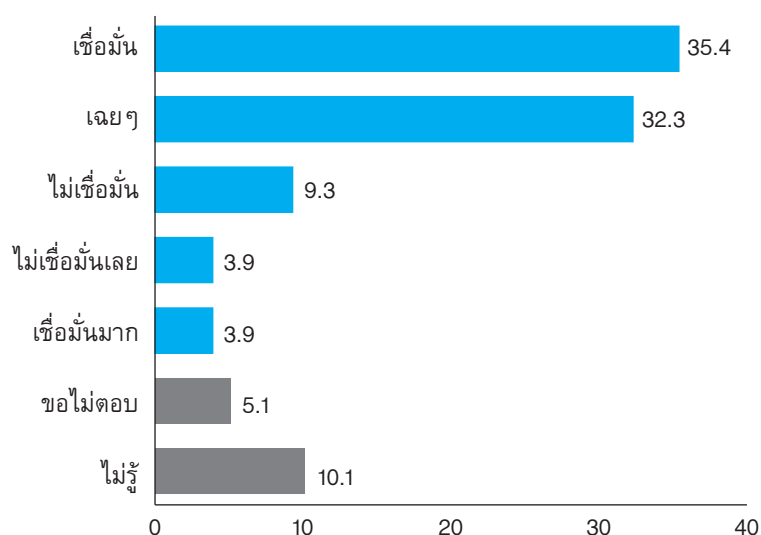
แผนภาพที่ 69: ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุย

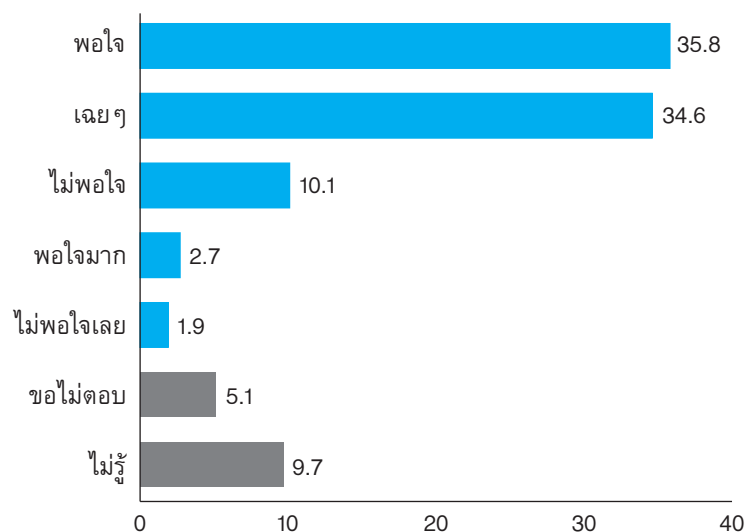
4.4.6 ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่

ในแง่ของความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่นั้น ความเห็นของผู้นำทางความคิดแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ รู้สึก “เชื่อมั่น” (ร้อยละ 35.4) และ “เฉยๆ” (ร้อยละ 32.3) เช่นเดียวกันกับความรู้สึกที่พอใจกับความก้าวหน้าหรือไม่ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ แบ่งออกเป็นสองกลุ่มความเห็น คือ รู้สึก “พอใจ” (ร้อยละ 35.8) และ “เฉยๆ” (ร้อยละ 34.6)

แผนภาพที่ 70: เชื่อมั่นหรือไม่ว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ

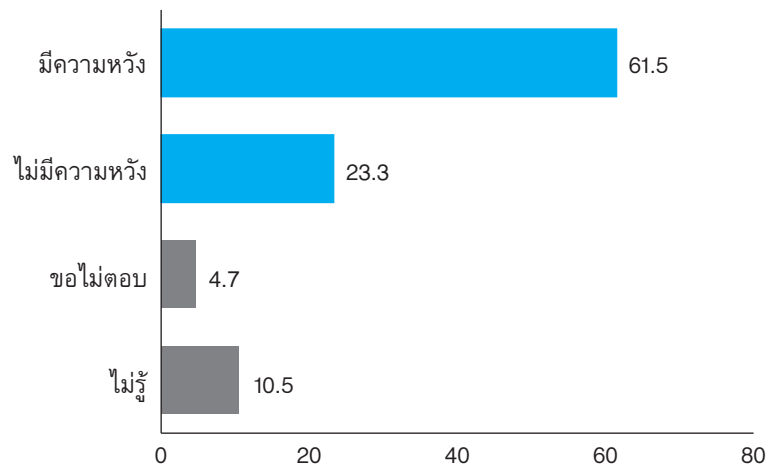
แผนภาพที่ 71: พอใจหรือไม่กับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้

4.4.7 ความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า

เมื่อถามว่า มีความหวังหรือไม่ว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในอีก 5 ปีข้างหน้า ผู้นำทางความคิดส่วนใหญ่รู้สึก “มีความหวัง” (ร้อยละ 61.5) แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่ตอบว่า “ไม่มีความหวัง” (ร้อยละ 23.3) ด้วยเช่นกัน

แผนภาพที่ 72: มีความหวังหรือไม่ว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า

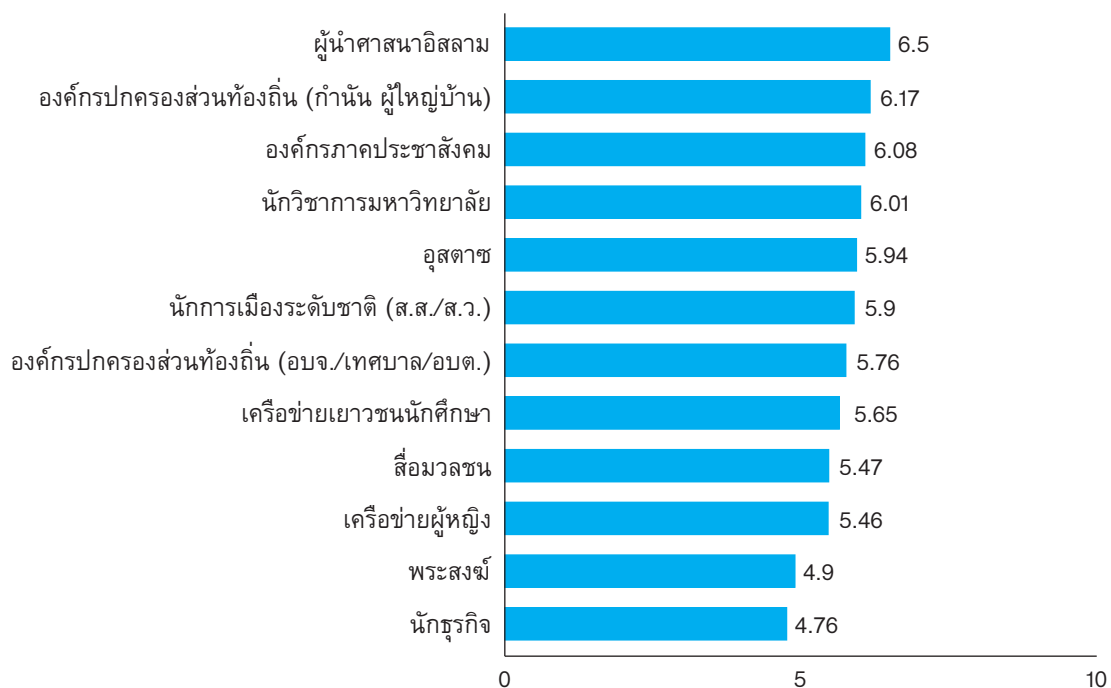

4.5 ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย

4.5.1 การมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังต่าง ๆ

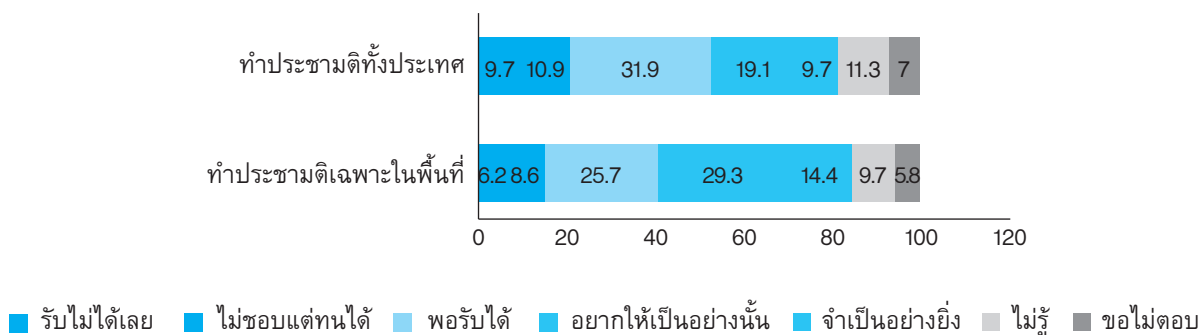
หากต้องการจะให้ข้อตกลงสันติภาพตอบโจทยความต้องการของประชาชนและมีความยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องมีการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมการเมืองได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ซึ่งกลุ่มคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ ผู้นำศาสนาอิสลาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน้การเมืองท้องถิ่น องค์กรภาคประชาสังคม นักวิชาการมหาวิทยาลัย และ อุตสาหกรรม

แผนภาพที่ 73: การมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด

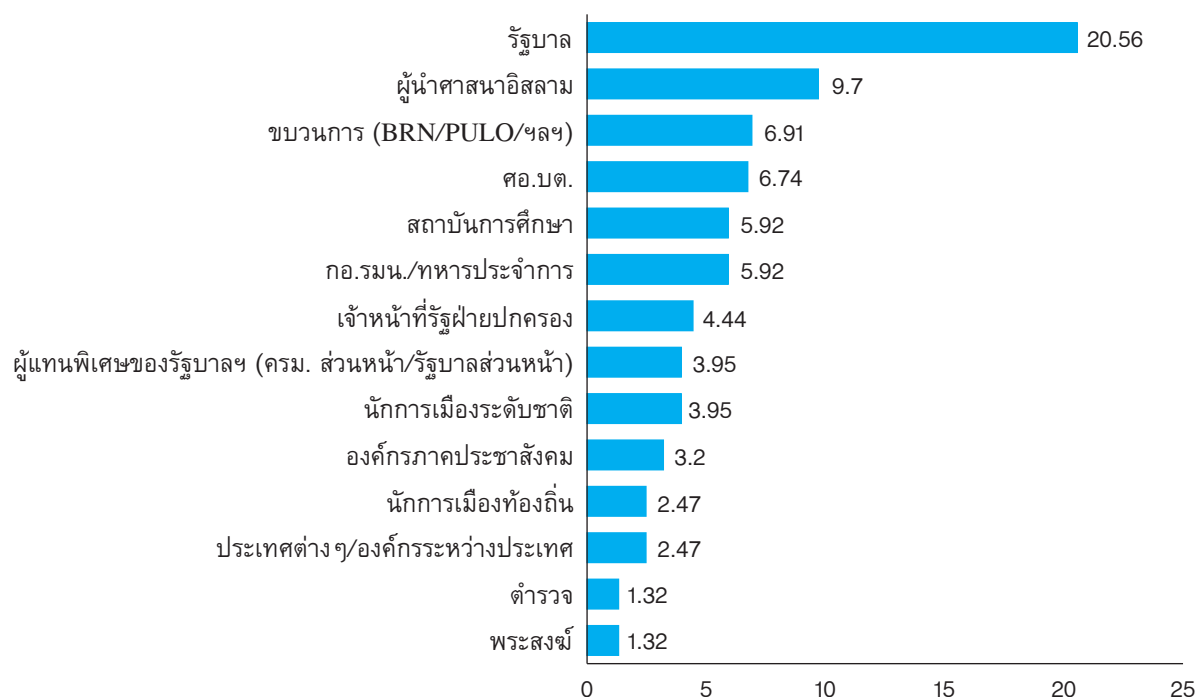
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นรูปแบบหนึ่ง คือ ประชามติ ซึ่งเมื่อพูดถึงการทำประชามตินั้น ก็จะเกิดคำถามตามมาว่าควรทำเฉพาะในพื้นที่นี้หรือทำทั่วประเทศ โดยผู้นำความคิด ร้อยละ 43.7 (รวมคำตอบระหว่าง “อยากให้เป็นอย่างนั้น” และ “จำเป็นอย่างยิ่ง”) อยากให้ทำประชามติเฉพาะประชาชนในพื้นที่นี้ โดยมีผู้ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” ในข้อนี้ ร้อยละ 15.5 ในขณะที่ผู้นำความคิด ร้อยละ 28.8 อยากให้ทำประชามติถามประชาชนทั่วประเทศ โดยมีผู้ “ขอไม่ตอบ” และ “ไม่รู้” ในข้อนี้ ร้อยละ 18.3

แผนภาพที่ 74: หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้

เมื่อให้ผู้นำความคิดเลือกว่าสถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง 3 ตัวเลือกแรก พบว่า ส่วนใหญ่เลือกรัฐบาลมาเป็นลำดับแรก (ร้อยละ 20.56) ตามมาลำดับที่สองคือ ผู้นำศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 9.7) และลำดับถัดไป คือ ขบวนการ (ร้อยละ 6.91)

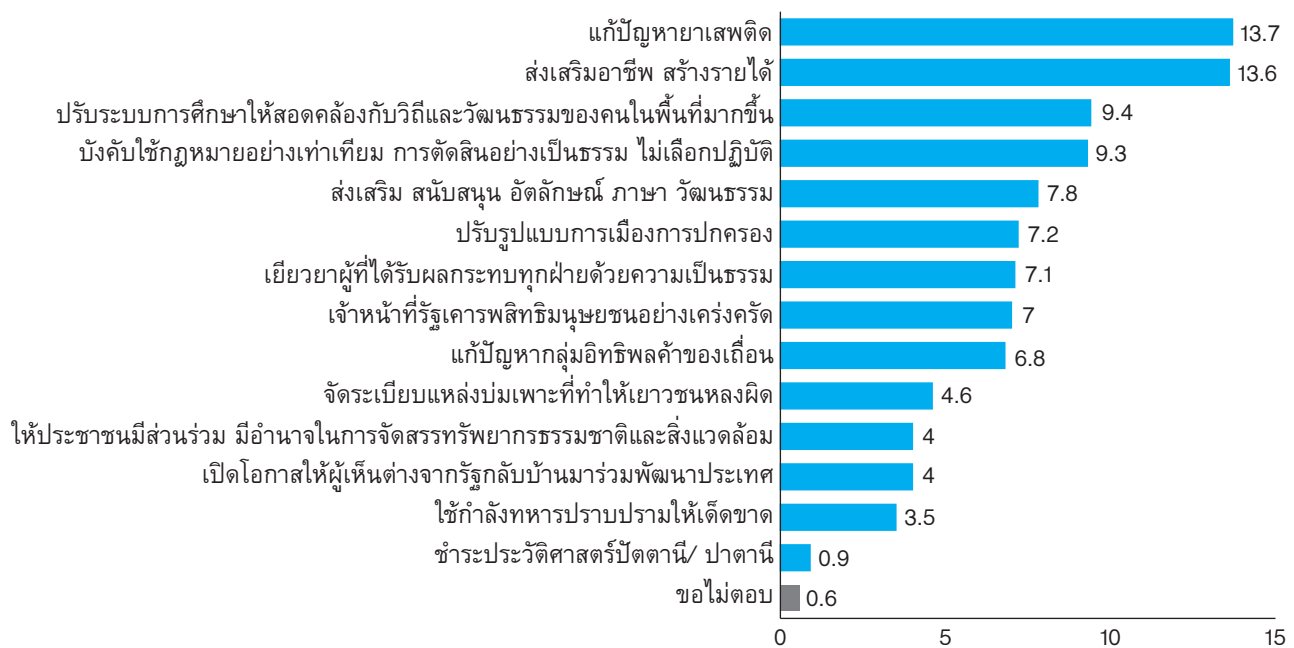
แผนภาพที่ 75: สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่คิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง

4.5.2 เรื่องที่จำเป็นต้องทำ หากต้องการแก้ปัญหาในระยะยาว

เมื่อให้ผู้เฝ้าความคืดจัดลำดับความสำคัญใน 3 ประเด็นแรกที่เห็นว่าจำเป็นต้องทำ หากต้องการจะแก้ปัญหาความรุนแรงให้ได้จริงๆ ในระยะยาวนั้น พบว่าอันดับแรกคือ การแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 13.7) อันดับที่สองคือ การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ (ร้อยละ 13.6) และอันดับที่สามคือ การปรับระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่มากขึ้น (ร้อยละ 9.4)

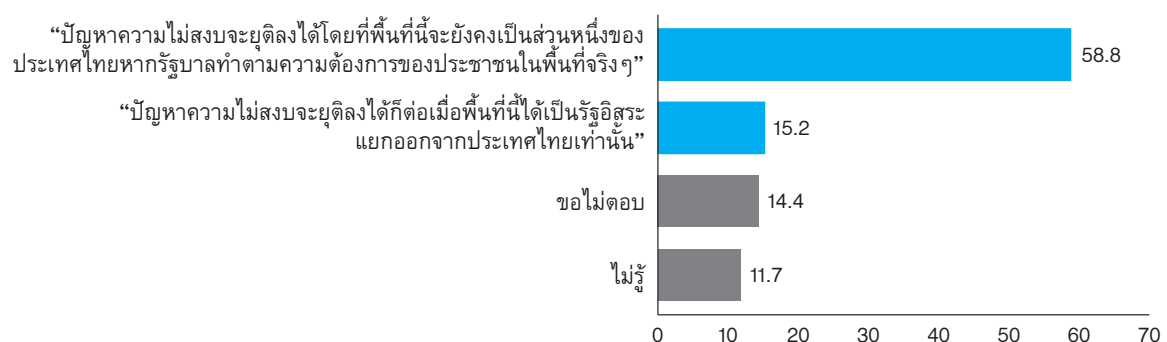
แผนภาพที่ 76: เรื่องที่จำเป็นต้องทำ หากต้องการแก้ปัญหาความรุนแรงให้ได้จริงๆ ในระยะยาว

4.5.3 การบริหารปกครอง

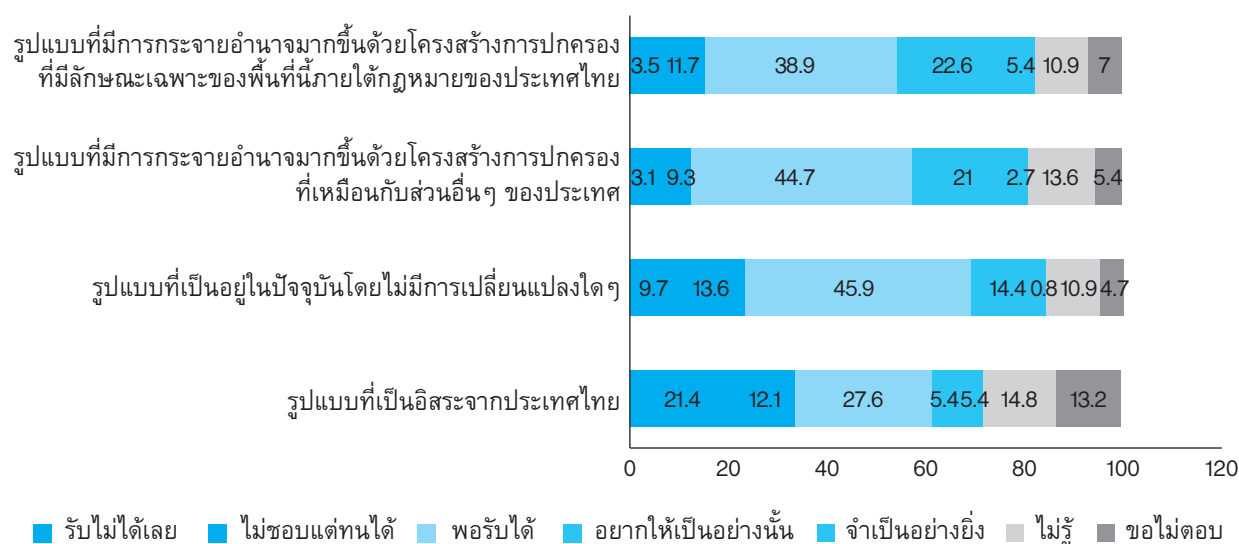
คำถามใหญ่ข้อหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารปกครองพื้นที่ และเป็นที่ถกเถียงของหลายฝ่ายมาเป็นเวลานาน คือ หากต้องการจะให้ปัญหาความไม่สงบยุติลง ทางออกคือต้องให้พื้นที่นี้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งผู้เฝ้าความคืดส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ (ร้อยละ 58.8) แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่ตอบอย่างชัดเจนว่าต้องเป็นรัฐอิสระ (เอกราช) เท่านั้นอยู่จำนวนหนึ่งด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 15.2) ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า มีผู้ที่ตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” อยู่รวมกันร้อยละ 26.1

แผนภาพที่ 77: คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

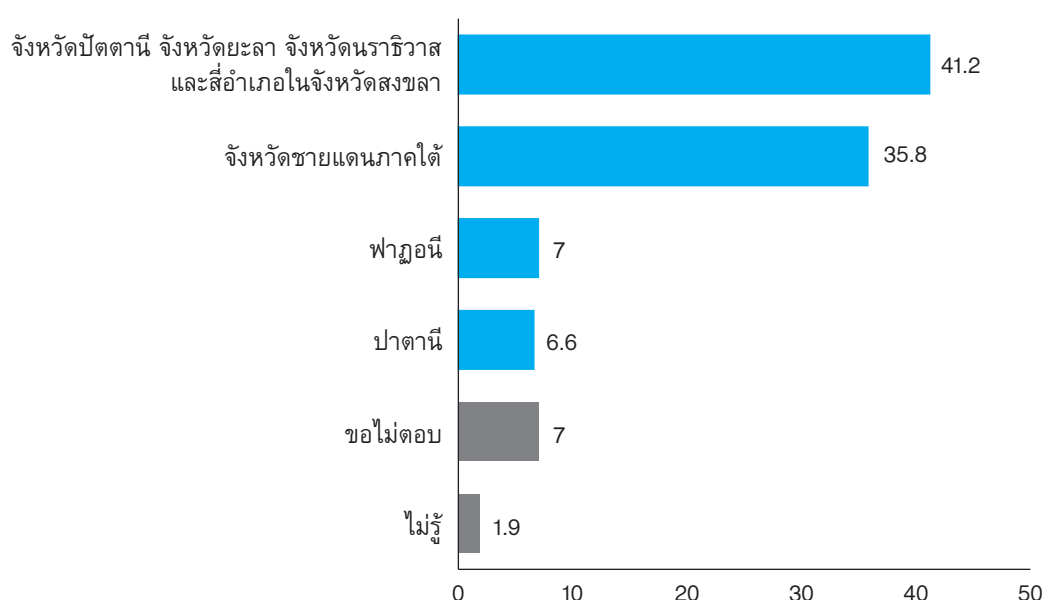
สำหรับรูปแบบการบริหารปกครองที่อยากเห็นที่สุด คือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ภายใต้กฎหมายของประเทศไทย (ร้อยละ 28) รองลงมาก็ยังคงเป็นความต้องการที่จะให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้นเช่นเดียวกัน แต่เป็นการกระจายอำนาจด้วยโครงสร้างการปกครองที่เหมือนกับส่วนอื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 23.7) ถัดมาคือ รูปแบบที่เป็นอยู่ปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 15.2) และรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 10.8)

แผนภาพที่ 78: ความเห็นต่อแนวทางการปกครองรูปแบบต่าง ๆ

ทั้งนี้เมื่อถามว่าควรเรียกชื่อนี้ว่าอย่างไร ตัวเลือกอันดับหนึ่งคือ เรียกแยกเป็นรายจังหวัดไป (ร้อยละ 41.2) ไม่ต้องเรียกรวมกัน อันดับสองคือ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ร้อยละ 35.8) และอันดับสามคือ ฟากูนี่ (ร้อยละ 7)

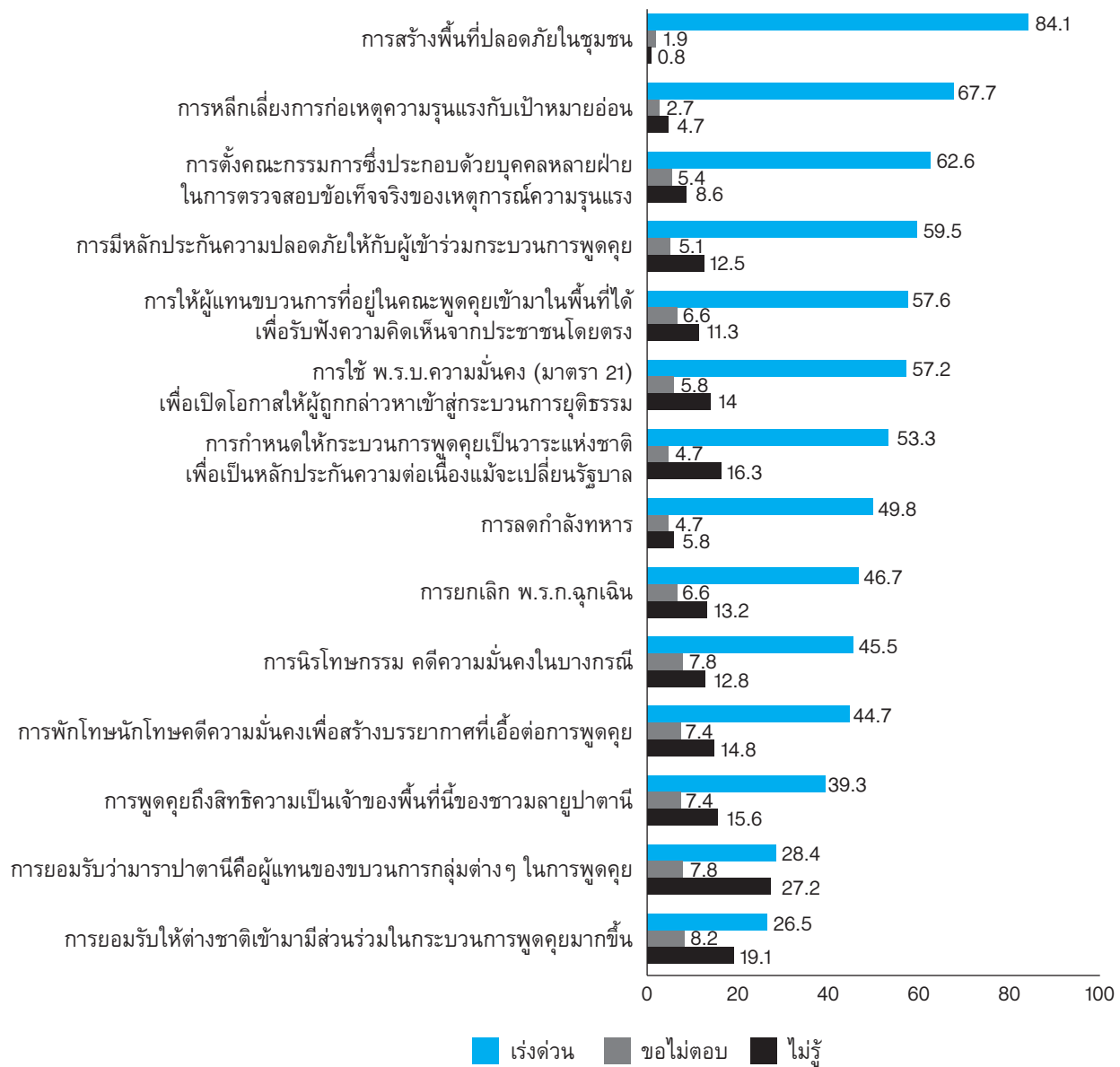
แผนภาพที่ 79: คำเรียกขานพื้นที่

4.5.4 แนวทาง/มาตรการที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน

คำถามส่วนนี้จะมีทั้งหมด 14 ตัวเลือก ซึ่งเป็นข้อเสนอที่ถูกหยิบยกขึ้นมาโดยฝ่ายต่างๆ คณะผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอเหล่านั้นมาให้ผู้นำความคิดได้พิจารณาว่า ข้อเสนอใดเป็นแนวทางหรือมาตรการที่คณะพูดคุยของทั้งสองฝ่ายควรเร่งดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงในทางบวก ซึ่งได้คำตอบที่เรียงลำดับความเร่งด่วนปรากฏตามแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 80: แนวทางหรือมาตรการเร่งด่วนที่ควรทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่

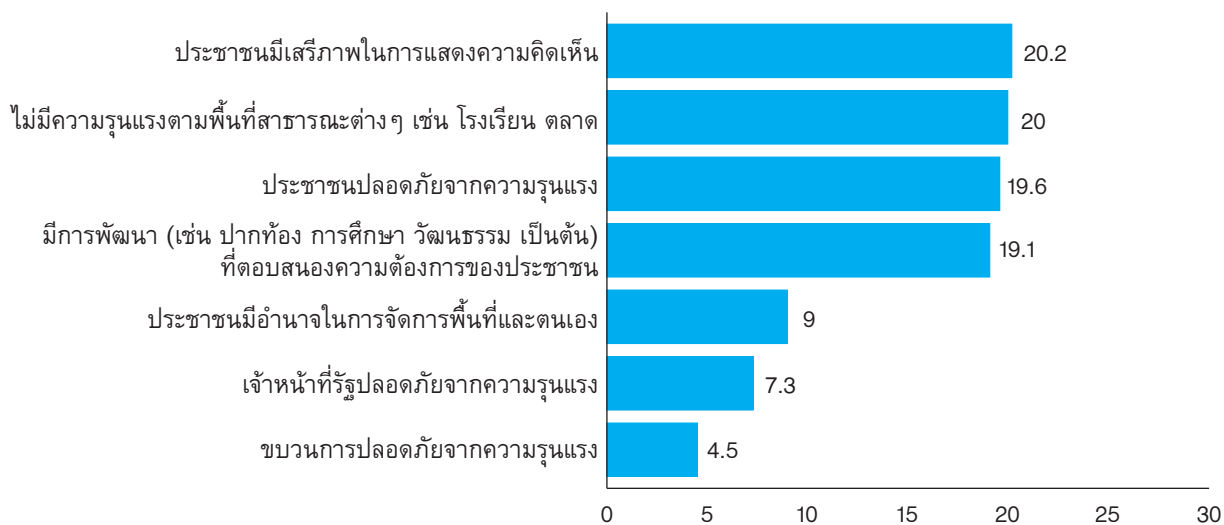

ผู้นำความคิดส่วนใหญ่ร้อยละ 84.1 อยากให้เร่งสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชนมากที่สุด มาตรการรูปธรรมที่อยากให้เร่งดำเนินการตามมาคือ การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุความรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน ร้อยละ 67.7 และ การตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง ร้อยละ 62.6 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม คำตอบในส่วนของ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” ในข้อคำถามนี้ก็น่าสนใจเช่นเดียวกัน ซึ่งเมื่อนำมาจัดเรียงลำดับแล้วจะเห็นได้ว่า ตัวเลือก 5 ลำดับแรกคือ 1) การยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมากขึ้น 2) การยอมรับว่ามาราปาตานีคือผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย 3) การพูดคุยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมลายูปาตานี 4) การพักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย และ 5) การนิรโทษกรรมคดีความมั่นคงในบางกรณี ซึ่งก็เป็นที่น่าสังเกตว่าแนวทางทั้ง 5 ข้อนี้ค่อนข้างใกล้เคียงกับ 5 ข้อเรียกร้องที่ขบวนการปืออาร์เอ็นเอ็นยื่นต่อรัฐบาลสมัยยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในปี 2556

ในส่วนของการทำพื้นที่ปลอดภัยซึ่งเป็นประเด็นการพูดคุยหลักของทั้งรัฐบาลและมาราปาตานีในขณะนั้นนั้น เมื่อถามความเห็นของประชาชนว่า ประเด็นสำคัญ 3 ลำดับแรกในการทำพื้นที่ปลอดภัยคืออะไรบ้างนั้น พบว่า การให้ประชาชนในพื้นที่ปลอดภัยมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการทำพื้นที่ปลอดภัย (ร้อยละ 20.2) รองลงมาคือ การไม่มีความรุนแรงตามพื้นที่สาธารณะต่างๆ และประชาชนปลอดภัยจากความรุนแรง (ร้อยละ 20 และ 19.6 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 81: ประเด็นสำคัญในการทำพื้นที่ปลอดภัย

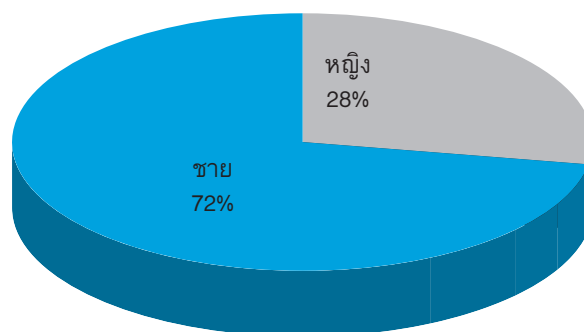
4.6 ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในส่วนนี้จะเป็นข้อมูลที่สะท้อนตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งในแง่ของข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ ศาสนา และในแง่ของการนิยามอัตลักษณ์ตัวตนของตนเองว่าเป็นคนอะไร รวมถึงทักษะการใช้ภาษาและพฤติกรรมในการรับข่าวสารตามช่องทางต่างๆ

4.6.1 เพศ ศาสนา อายุ

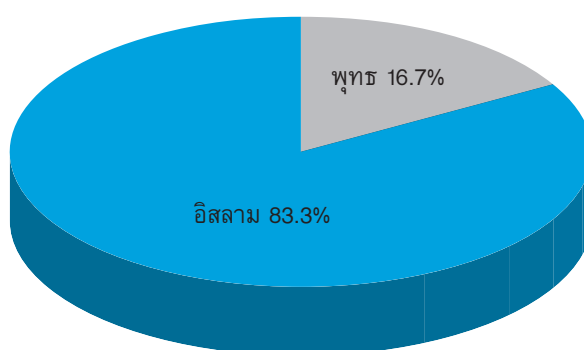
การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างในส่วนของผู้นำทางความคิดที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 257 ตัวอย่าง ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาเฉพาะอำเภอจะนะ เทพา นาทวี สะบ้าย้อย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 72.0) ส่วนเพศหญิงมีจำนวนน้อยกว่า (ร้อยละ 28) โดยอายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามจะอยู่ที่ 48.6 ปี ซึ่งการสำรวจครั้งนี้ได้กำหนดอายุของผู้ที่จะตอบแบบสอบถามไว้ที่ระหว่าง 18-70 ปี

แผนภาพที่ 82: เพศ

ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 83.3) นอกเหนือจากนั้นเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 16.7)

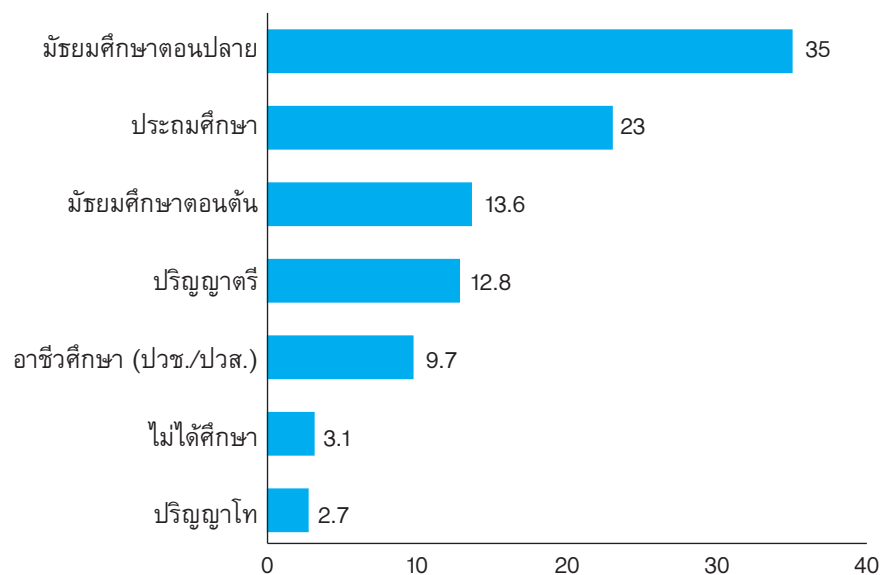
แผนภาพที่ 83: ศาสนา

เมื่อจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามภูมิลำเนาเดิมหรือตามบ้านเกิดนั้น พบว่าเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาจากจังหวัดปัตตานีมากที่สุด (ร้อยละ 32.7) รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 31.1, 16.0 และ 10.9 ตามลำดับ)

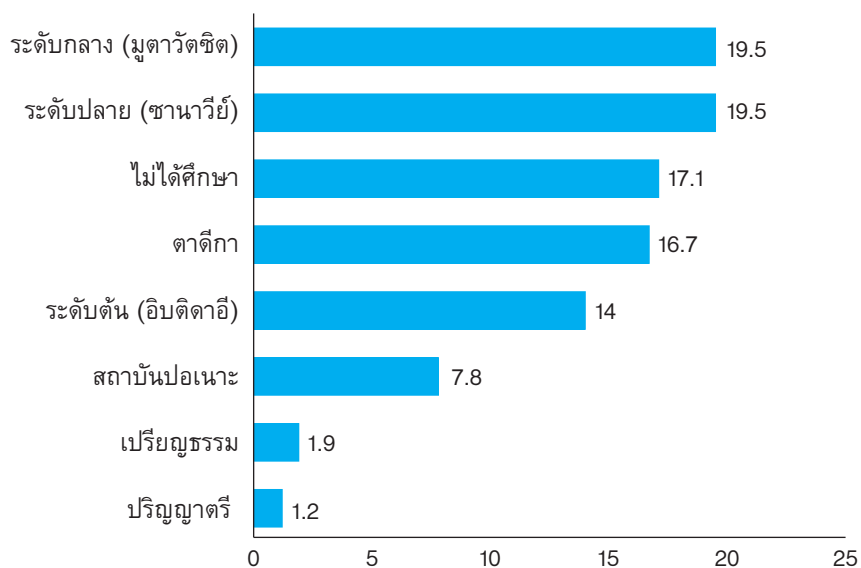
สำหรับระดับการศึกษานั้น ได้แบ่งออกเป็นสายสามัญและสายศาสนา ซึ่งในส่วนของการศึกษาสายสามัญ ผู้นำความคิดส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 35) รองลงมาคือระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 23 และ 13.6 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 84: การศึกษาสายสามัญ

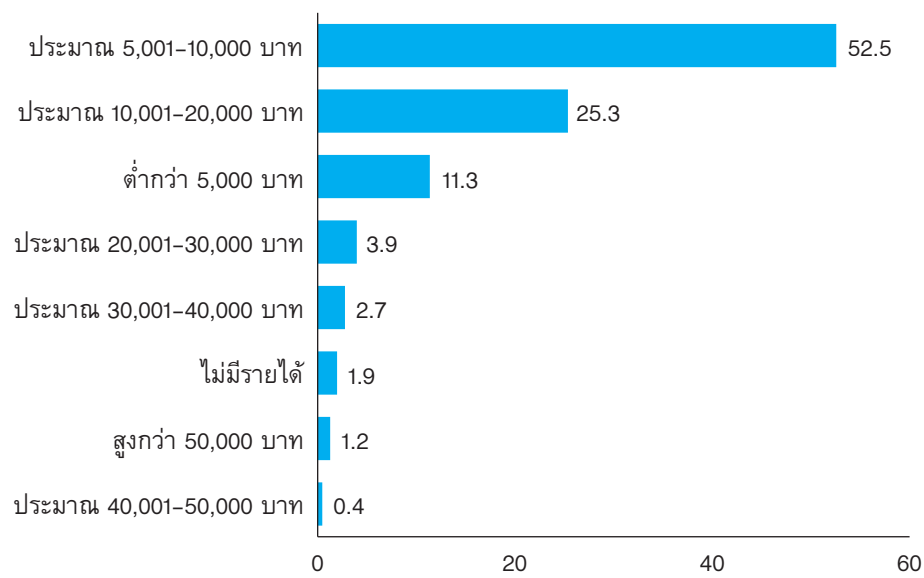
ในส่วนของการศึกษาสายศาสนา ผู้นำความคิดส่วนใหญ่จบระดับกลาง (มุตาวัดชิต) และระดับปลาย (ชานาวีร์) (ร้อยละ 19.5) ในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมาคือ ไม่ได้ศึกษา (ร้อยละ 17.1)

แผนภาพที่ 85: การศึกษาสายศาสนา

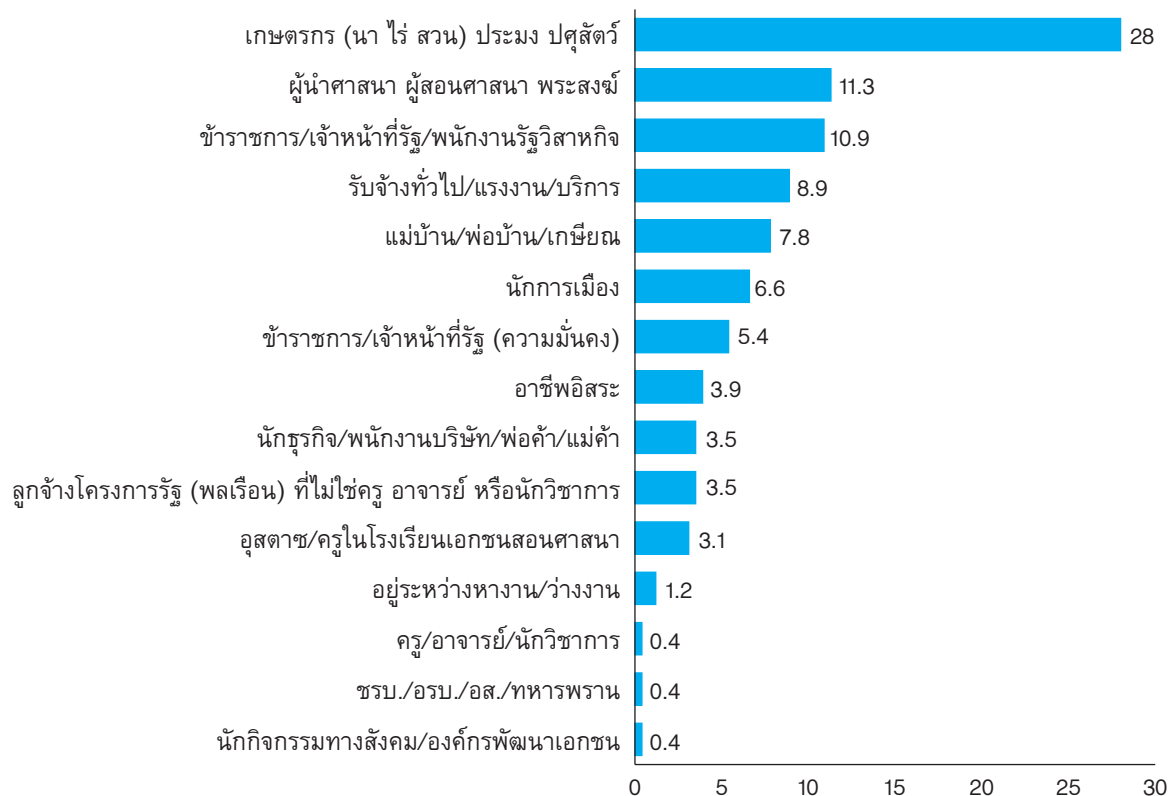
เมื่อพิจารณาถึงรายได้ต่อเดือนของผู้นำความคิด พบว่าร้อยละ 52.5 มีรายได้ประมาณ 5,001–10,000 บาท รองลงมาจะเป็นกลุ่มที่มีรายได้ประมาณ 10,000–20,000 บาท (ร้อยละ 25.3)

แผนภาพที่ 86: รายได้

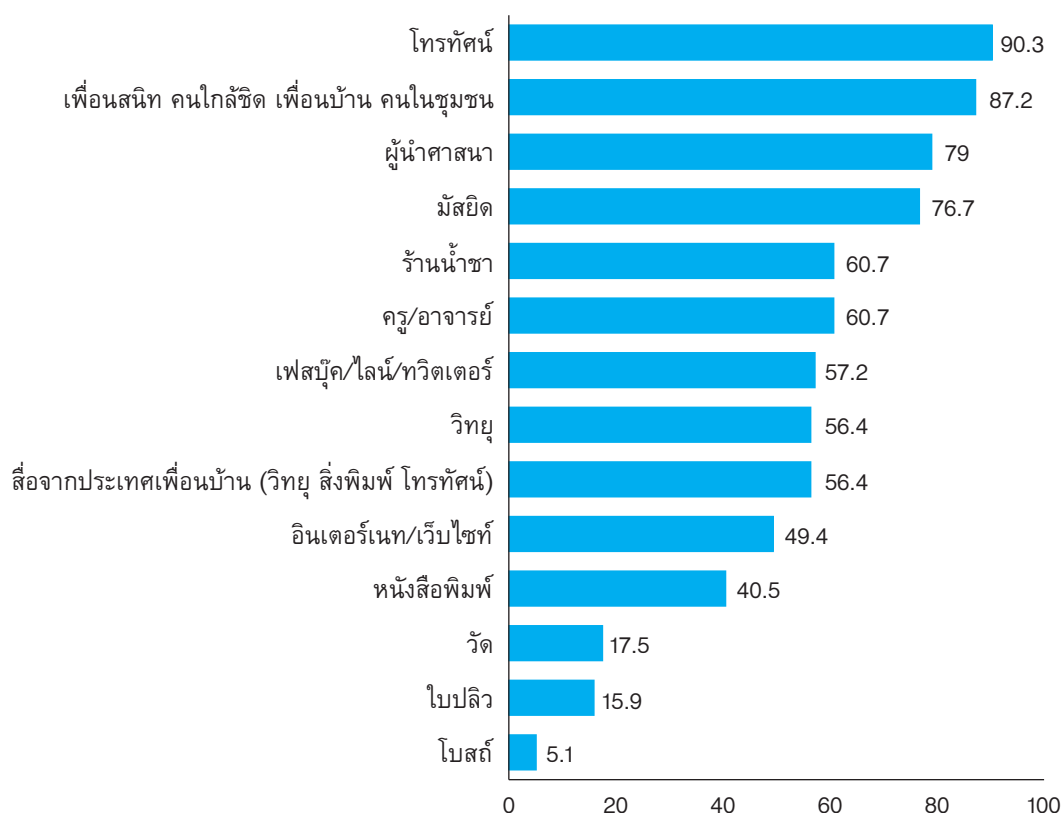
หากจำแนกตามกลุ่มอาชีพ จะพบว่าผู้นำความคิดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร ประมง ปศุสัตว์ (ร้อยละ 28.0) รองลงมาเป็นผู้ค้าสินค้า (ร้อยละ 11.3) ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 10.9) รับจ้างทั่วไป แรงงาน บริการ (ร้อยละ 8.9) และ แม่บ้าน พ่อบ้าน เกษียณ (ร้อยละ 7.8)

แผนภาพที่ 87: อาชีพ

ในแง่ของตัวบุคคล ผู้นำความคิดจะติดตามหรือได้รับข่าวสารจาก**เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน และคนในชุมชนมากที่สุด** (ร้อยละ 87.2) และสถานที่ที่จะติดตามข่าวสารมากที่สุดคือ **มัสยิด** (ร้อยละ 76.7) แต่หากถามถึงช่องทางต่างๆ ที่จะใช้ในการติดตามข่าวสารนั้น ผู้นำความคิดส่วนใหญ่จะดูจาก**โทรทัศน์มากที่สุด** (ร้อยละ 90.3) รองลงมา เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอป (ร้อยละ 57.2) วิทยุ และ สื่อจากประเทศเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 56.4) อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ (ร้อยละ 49.4) และหนังสือพิมพ์ตามมาเป็นอันดับที่สี่ (ร้อยละ 40.5)

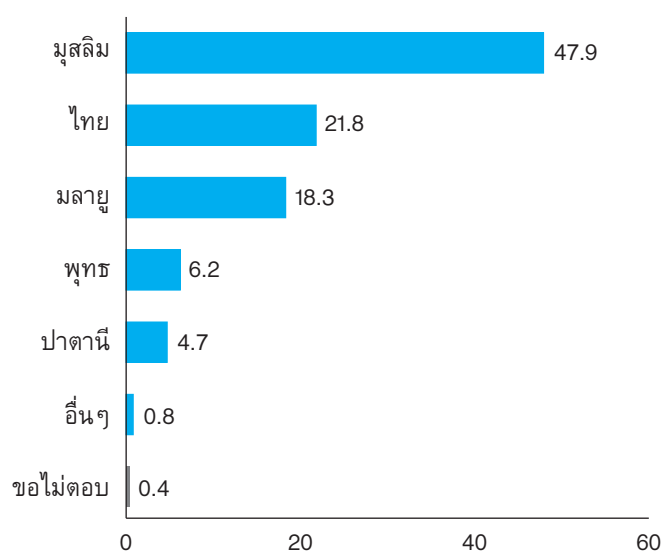
แผนภาพที่ 88: พฤติกรรมการติดตามข่าวสาร

คำถามข้อนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และการนิยามตัวตน โดยต้องการที่จะทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร เช่น เป็นคนมุสลิม คนมลายู คนปาตานี คนไทย คนจีน คนคริสต์ หรือคนพุทธ เป็นต้น ตัวเลือกที่ให้จะคละกันระหว่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนา ซึ่งจะทำให้เห็นว่าผู้ตอบให้น้ำหนักกับอัตลักษณ์หรือตัวตนของตัวเองในมิติใด ระหว่างเชื้อชาติหรือศาสนา

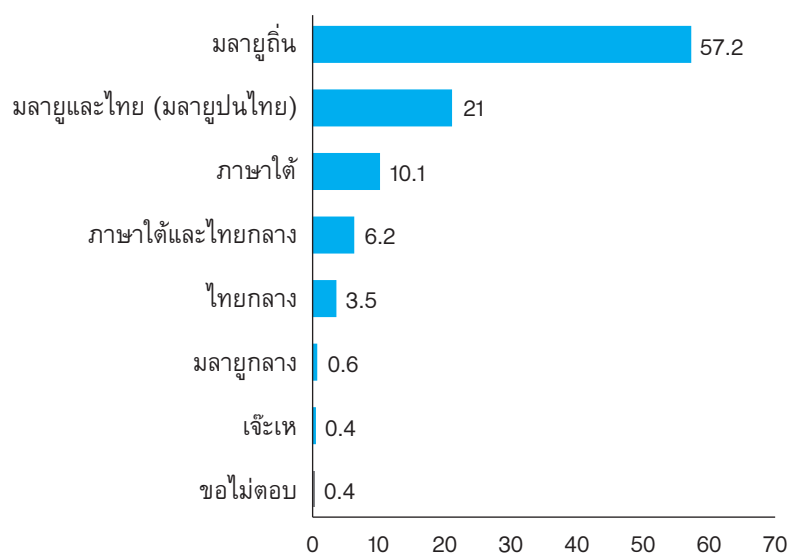
ทั้งนี้ พบว่า**ผู้นำความคิดส่วนใหญ่นิยามตนเองจากฐานของอัตลักษณ์ทางศาสนา** คือเป็น **คนมุสลิม** (ร้อยละ 47.9) รองลงมาคือมองว่าเป็น**คนไทย** (ร้อยละ 21.8) ลำดับถัดมา มองว่าตนเองเป็น**คนมลายู** (ร้อยละ 18.3) **คนพุทธ** (ร้อยละ 6.2) **คนปาตานี** (ร้อยละ 4.7) และอื่นๆ (ร้อยละ 0.8) ตามลำดับ

แผนภาพที่ 89: การนิยามตัวตน

ภาษาที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่พูดเป็นประจำในครัวเรือน คือ **ภาษามลายูถิ่น** (ร้อยละ 57.2) รองลงมาคือภาษามลายูปนไทย (ร้อยละ 21.0) ถัดมาเป็นภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นภาษาใต้หรือไทยกลาง (ร้อยละ 19.8)

แผนภาพที่ 90: พฤติกรรมการใช้ภาษา

5. ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไป กับผู้นำความคิด

ในส่วนนี้จะเป็นการนำความคิดเห็นแต่ละประเด็นของประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดมาเปรียบเทียบกัน ในรูปของตาราง ซึ่งจะเป็นการสรุปสาระสำคัญที่ทำให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มนี้คิดเหมือนกันหรือต่างกันประเด็นใดบ้างอย่างไร

ตารางที่ 1: เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่		
1) ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์	ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ตรง (ร้อยละ 79.3) แต่หากเคยผ่าน ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิท เสียชีวิต (ร้อยละ 24)	ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ตรง (ร้อยละ 72.8) แต่หากเคยผ่าน ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิท เสียชีวิต (ร้อยละ 25.3)
2) ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	3 เรื่องแรกที่กระทบมากที่สุด คือ - เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ (ร้อยละ 73.5) - ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ร้อยละ 71.5) - สุขภาพกายและจิตใจ (ร้อยละ 68)	3 เรื่องแรกที่กระทบมากที่สุด คือ - ความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 75.9) - เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ (ร้อยละ 74.7) - สุขภาพกายและจิตใจ (ร้อยละ 74.7)
3) ความรู้สึกปลอดภัย	3 เรื่องแรกที่ไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ - การออกจากบ้านเวลากลางคืน (ร้อยละ 66.5) - การพบปะพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จัก (ร้อยละ 62.8) - การอยู่ใกล้กับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ (ร้อยละ 56.3)	3 เรื่องแรกที่ไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ - การออกจากบ้านเวลากลางคืน (ร้อยละ 65.4) - การพบปะพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จัก (ร้อยละ 60.7) - การร่วมงานมหกรรมการแสดงสินค้าประจำปี (ร้อยละ 57.2)
4) การติดต่อสัมพันธ์ของคนในสังคม	หากต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ คนส่วนใหญ่อยากจะทำอาชีพอยู่ในชุมชนที่มีศาสนาและวัฒนธรรมเดียวกัน (ร้อยละ 53.4) แต่หากเป็นเรื่องการส่งลูกไปโรงเรียน และสถานที่ทำงาน คนจำนวนมากเห็นว่า	หากต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ คนส่วนใหญ่อยากจะทำอาชีพอยู่ในชุมชนที่มีศาสนาและวัฒนธรรมเดียวกัน (ร้อยละ 51.8) แต่หากเป็นเรื่องการส่งลูกไปโรงเรียน และสถานที่ทำงาน คนจำนวนมากเห็นว่า

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
	วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา (ร้อยละ 42.5 ในกรณีโรงเรียน และร้อยละ 42.2 ในกรณีสถานที่ทำงาน)	วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา (ร้อยละ 46.3 ในกรณีโรงเรียน และร้อยละ 49.8 ในกรณีสถานที่ทำงาน)
5) การทำหน้าที่ของหญิงชาย	ส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าผู้หญิงทั้งในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง (ร้อยละ 62.7) การสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 48.9) และเศรษฐกิจ (ร้อยละ 47.8) ตามลำดับ แต่หากมองเฉพาะลงไปว่าผู้หญิงทำหน้าที่ในด้านใดดีกว่าผู้ชาย คำตอบจะเป็นด้านเศรษฐกิจ (ร้อยละ 8.5) การสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 6.2) และการเป็นผู้นำทางการเมือง (ร้อยละ 3.9) ตามลำดับ	ส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าผู้หญิงทั้งในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง (ร้อยละ 81.7) เศรษฐกิจ (ร้อยละ 63) และการสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 61.1) ตามลำดับ แต่หากมองเฉพาะลงไปว่าผู้หญิงทำหน้าที่ในด้านใดดีกว่าผู้ชาย คำตอบจะเป็นด้านเศรษฐกิจ (ร้อยละ 7.4) การสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 4.3) และการเป็นผู้นำทางการเมือง (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ
มุมมองต่อความรุนแรง		
6) คำเรียกสถานการณ์	ส่วนใหญ่เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่า “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 51.1) รองลงมาคือ “การก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 13) และ “ไม่รู้” (ร้อยละ 12.9)	ส่วนใหญ่เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่า “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 54.5) รองลงมาคือ “การก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 17.1)
7) สาเหตุของความรุนแรง	ประชาชนส่วนใหญ่มองว่ามีหลายสาเหตุประกอบกัน โดยสาเหตุที่มีสัดส่วนผู้ตอบเกินร้อยละ 50 ขึ้นไป มีดังนี้ คือ กลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ของตัวเอง (ร้อยละ 52.4) การที่สยามยึดครองปัตตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 52) และนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 51.6)	ผู้นำความคิดส่วนใหญ่มองว่ามีหลายสาเหตุประกอบกัน โดยสาเหตุที่มีสัดส่วนผู้ตอบเกินร้อยละ 50 ขึ้นไป มีดังนี้ คือ การที่สยามยึดครองปัตตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 61.5) กลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง (ร้อยละ 59.6) นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 59.6) เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เอาผลประโยชน์ (ร้อยละ 54.9) และกลุ่มก่อการร้ายสากล (ร้อยละ 51.7)
8) ความรุนแรง	ส่วนใหญ่มองว่า หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันมากขึ้น (ร้อยละ 57)	ส่วนใหญ่มองว่า หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันมากขึ้น (ร้อยละ 69.2)
9) ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	3 ลำดับแรก คือ ไม่รู้ (ร้อยละ 19.6) ขอไม่ตอบ (ร้อยละ 9.7) ทหารพราน (ร้อยละ 8.9)	3 ลำดับแรก คือ ขบวนการ (ร้อยละ 10.9) ไม่รู้ (ร้อยละ 10.7) รัฐบาล (ร้อยละ 9.6)
มุมมองต่อขบวนการและรัฐบาล		
10) คำเรียกขบวนการ	ส่วนใหญ่เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 40) รองลงมาคือ “ไม่รู้” (ร้อยละ 40.9) รองลงมาคือ “ผู้ก่อเหตุ	ส่วนใหญ่เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 40.9) รองลงมาคือ “ผู้ก่อเหตุ

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
	14.5) และ “ผู้ก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 11.8)	รุนแรง” (ร้อยละ 14.4) และ “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” (ร้อยละ 11.7)
11) การเคยได้ยินชื่อของขบวนการ	กลุ่มขบวนการที่คนส่วนใหญ่เคยได้ยินมากที่สุด คือ บิอาร์เอ็น (ร้อยละ 53.9) รองลงมาคือ พุโล (ร้อยละ 50.6) เบอร์ซาตู (ร้อยละ 33.6) มาราปาตานี (ร้อยละ 28.9) จีเอ็มไอพี (ร้อยละ 7) และบีไอพีพี (ร้อยละ 6.4)	กลุ่มขบวนการที่คนส่วนใหญ่เคยได้ยินมากที่สุด คือ บิอาร์เอ็น (ร้อยละ 70) รองลงมาคือ พุโล (ร้อยละ 65.4) เบอร์ซาตู (ร้อยละ 52.1) มาราปาตานี (ร้อยละ 49.4) บีไอพีพี (ร้อยละ 12.5) และจีเอ็มไอพี (ร้อยละ 11.3)
12) ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ	ประชาชนส่วนใหญ่มองว่ามีหลายปัจจัยประกอบกัน โดยปัจจัยที่มีสัดส่วนผู้ตอบเกินร้อยละ 60 ขึ้นไป มีดังนี้ คือ - ดิดยาเสฟติด (ร้อยละ 67.2) - ขาดการศึกษา (ร้อยละ 65.5) - หลงผิด (ร้อยละ 63.6) อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบว่า “ไม่รู้” หรือ “ขอไม่ตอบ” รวมกันเกินร้อยละ 40 ในข้อดังต่อไปนี้ คือ - ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานี เป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 44.7) - ปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี (ร้อยละ 43.9) - ปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 41.9)	ผู้นำความคิดส่วนใหญ่มองว่ามีหลายปัจจัยประกอบกัน โดยปัจจัยที่มีสัดส่วนผู้ตอบเกินร้อยละ 70 ขึ้นไป มีดังนี้ คือ - หลงผิด (ร้อยละ 74.7) - ดิดยาเสฟติด (ร้อยละ 73.9) - ขาดการศึกษา (ร้อยละ 70.8) อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบว่า “ไม่รู้” หรือ “ขอไม่ตอบ” รวมกันเกินร้อยละ 30 ในข้อดังต่อไปนี้ คือ - ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานี เป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 38.9) - ปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี (ร้อยละ 37.8) - ปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 37) - รู้สึกว่าใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล (ร้อยละ 35.4)
13) เป้าหมายหลักของขบวนการ	มีผู้ตอบว่าไม่รู้ (ร้อยละ 36.3) และขอไม่ตอบ (ร้อยละ 14.2) ในส่วนของคนที่ตอบนั้น มองว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคือ เอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 20.9) คำตอบรองลงมาจะมีสัดส่วนเท่ากันคือ ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง และต้องการอำนาจอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง (ร้อยละ 9.7)	ส่วนใหญ่ตอบว่า “ไม่รู้” หรือ “ขอไม่ตอบ” รวมกันคิดเป็นร้อยละ 42.4 ในส่วนของคนที่ตอบนั้น มองว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคือ เอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 26.5) รองลงมาคือ ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ร้อยละ 12.8)
14) ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการสถานการณ์เหมือนเดิม (ร้อยละ 46.2) รองลงมา รู้สึกว่าดีขึ้น (ร้อยละ 32)	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการสถานการณ์ดีขึ้น (ร้อยละ 51) รองลงมา รู้สึกว่าเหมือนเดิม (ร้อยละ 22.6)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
15) คะแนนรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ฯ	คะแนนเฉลี่ย 5.31 จากคะแนนเต็ม 10	คะแนนเฉลี่ย 5.7 จากคะแนนเต็ม 10
16) บทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา	โดยเปรียบเทียบแล้ว ส่วนใหญ่ทราบถึงบทบาทของ ศอ.บต. มากที่สุด (ร้อยละ 58.9) และทราบบทบาทของผู้แทนพิเศษรัฐบาลน้อยที่สุด (ร้อยละ 23.9) โดยหน่วยงานที่ได้คะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนช่วยแก้ปัญหา มากที่สุดคือ ศอ.บต. คือ 3.03 จากคะแนนเต็ม 5	โดยเปรียบเทียบแล้ว ส่วนใหญ่ทราบถึงบทบาทของ ศอ.บต. มากที่สุด (ร้อยละ 83.9) และทราบบทบาทของผู้แทนพิเศษรัฐบาลน้อยที่สุด (ร้อยละ 45.4) โดยหน่วยงานที่ได้คะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนช่วยแก้ปัญหา มากที่สุดคือ ศอ.บต. และผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ 3.3 จากคะแนนเต็ม 5
มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/ สันติสุขและการพูดคุย		
17) ความหมายของ สันติภาพ	สันติภาพ หมายถึง - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 20.5) - การมีอิสรภาพและเสรีภาพ (ร้อยละ 17.5) - การไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 14.6)	สันติภาพ หมายถึง - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 21.3) - การมีอิสรภาพและเสรีภาพ (ร้อยละ 16.9) - การมีความยุติธรรมความเป็นธรรม (ร้อยละ 14)
18) ความหมายของ สันติสุข	สันติสุข หมายถึง - การไม่รู้สึกราวตกลัว (ร้อยละ 20.4) - การไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 14.4) - การได้รับการศึกษาที่ดี (ร้อยละ 13.6)	สันติสุข หมายถึง - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 21.8) - การไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 13.3) - การมีงานทำ มีเงินใช้ (ร้อยละ 13.2)
19) คำเรียกพื้นที่	ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียกพื้นที่นี้โดยเรียกเป็นรายจังหวัดคือ “จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา” (ร้อยละ 44.7) รองลงมาคือ “จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ร้อยละ 32.8) และถัดมาเป็นกลุ่มชื่อ “ปาตานี/ ฟาฏอนี” รวมกันคิดเป็นร้อยละ 11.8	ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียกพื้นที่นี้โดยเรียกเป็นรายจังหวัดคือ “จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา” (ร้อยละ 41.2) รองลงมาคือ “จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ร้อยละ 35.8) และถัดมาเป็นกลุ่มชื่อ “ปาตานี/ ฟาฏอนี” รวมกันคิดเป็นร้อยละ 13.6
20) การรับทราบข่าวสาร กระบวนการพูดคุย	ส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.1 เคยได้ยินข่าว อีกร้อยละ 38 นั้นไม่เคยได้ยิน	จำนวนมากเคยได้ยินข่าว (ร้อยละ 80.5)
21) ความสนใจ ติดตามข่าว	ส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.2 ติดตามข่าวบ้าง อีกร้อยละ 31.9 ไม่ค่อยได้ติดตามข่าว	ส่วนใหญ่สนใจติดตามข่าว (ร้อยละ 57.2)
22) การทราบข่าว หัวหน้าคณะพูดคุย	เกือบทั้งหมดไม่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร (ร้อยละ 90.9 และ 93.2 ตามลำดับ) แต่โดยเปรียบเทียบแล้วจะรู้จักหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลมากกว่าของขบวนการเล็กน้อย	เกือบทั้งหมดไม่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร (ร้อยละ 91.2 และ 92.6 ตามลำดับ) แต่โดยเปรียบเทียบแล้วจะรู้จักหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลมากกว่าของขบวนการเล็กน้อย

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
23) ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการพูดคุยจะทำให้บรรยากาศดีขึ้น (ร้อยละ 51.9)	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการพูดคุยจะทำให้บรรยากาศดีขึ้น (ร้อยละ 62.7)
24) การสนับสนุนการพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา	ส่วนใหญ่ ร้อยละ 57 สนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา อีกร้อยละ 27.5 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 5.7 ไม่สนับสนุน	จำนวนมากสนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 72.4) อีกร้อยละ 4.7 ไม่สนับสนุน และร้อยละ 14.8 ไม่แน่ใจ
25) ข้อกังวลต่อการพูดคุย	ข้อกังวล 3 ลำดับแรก คือ - ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 65.1) - สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม (ร้อยละ 64.2) - ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามข้อตกลงกัน (ร้อยละ 62)	ข้อกังวล 3 ลำดับแรก คือ - ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 70) - ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามข้อตกลงกัน (ร้อยละ 67.3) - สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม (ร้อยละ 66.9)
26) ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย	ส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 36.3) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกเชื่อมั่นว่าการพูดคุยที่เกิดขึ้นนี้จะแก้ปัญหาได้ (ร้อยละ 24.8)	ส่วนใหญ่รู้สึกเชื่อมั่นว่าการพูดคุยที่เกิดขึ้นนี้จะแก้ปัญหาได้ (ร้อยละ 35.4) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 32.3)
27) ความพอใจต่อความก้าวหน้าของการพูดคุย	ส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 45.4) รองลงมารู้สึกพอใจ (ร้อยละ 24.9)	ส่วนใหญ่รู้สึกพอใจ (ร้อยละ 35.8) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 34.6)
28) ความหวังต่อการเกิดสันติภาพ	ส่วนใหญ่มีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพได้ภายใน 5 ปีข้างหน้า (ร้อยละ 52.1)	ส่วนใหญ่มีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพได้ภายใน 5 ปีข้างหน้า (ร้อยละ 61.5)
ข้อเสนอต่อกระบวนการพูดคุย		
29) กลุ่มบุคคลที่จะมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จ	3 ลำดับแรก คือ ผู้นำศาสนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และอุstad	3 ลำดับแรก คือ ผู้นำศาสนาอิสลาม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคประชาสังคม
30) การทำประชามติ	หากมีการทำประชามติ ส่วนใหญ่อยากให้ทำเฉพาะในพื้นที่ (ร้อยละ 38.3) อีกส่วนหนึ่งอยากให้ทำทั่วประเทศ (ร้อยละ 25.1)	หากมีการทำประชามติ ส่วนใหญ่อยากให้ทำเฉพาะในพื้นที่ (ร้อยละ 43.7) อีกส่วนหนึ่งอยากให้ทำทั่วประเทศ (ร้อยละ 28.8)
31) กลุ่มที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพ	3 ลำดับแรก คือ รัฐบาล (ร้อยละ 17.1) ไม่รู้ (ร้อยละ 13.8) ผู้นำศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 10.7)	3 ลำดับแรก คือ รัฐบาล (ร้อยละ 20.5) ผู้นำศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 9.7) ขบวนการ (ร้อยละ 6.91)
32) คำเรียกพื้นที่	ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียกพื้นที่นี้โดยเรียกเป็นรายจังหวัดคือ “จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา” (ร้อยละ 44.7) รองลงมาคือ “จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ร้อยละ 32.8) และถัดมา	ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียกพื้นที่นี้เป็นรายจังหวัดคือ “จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา” (ร้อยละ 41.2) รองลงมาคือเรียก “จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ร้อยละ 35.8)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
	เป็นกลุ่มชื่อ “ปาดานี/ฟาฏอนี” รวมกันคิด เป็นร้อยละ 11.8	และถัดมาเป็นกลุ่มชื่อ “ปาดานี/ฟาฏอนี” รวมกันคิดเป็นร้อยละ 13.6
33) แนวทางการปกครองที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งรุนแรง	ส่วนใหญ่ตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” รวมกันคิดเป็นร้อยละ 39.6 สำหรับในส่วนของผู้ที่ตอบ ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ (ร้อยละ 49.5) ในขณะที่อีกร้อยละ 10.9 มองว่า พื้นที่นี้ต้องเป็นรัฐอิสระเท่านั้น ปัญหาจึงจะยุติได้	ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ (ร้อยละ 58.8) ในขณะที่อีกร้อยละ 15.2 มองว่า พื้นที่นี้ต้องเป็นรัฐอิสระเท่านั้น ปัญหาจึงจะยุติได้ ทั้งนี้ มีผู้ไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันคิดเป็นร้อยละ 26.1
34) รูปแบบการปกครองที่อยากเห็น	ส่วนใหญ่อยากเห็นการกระจายอำนาจที่มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ยังอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญไทยในรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ (ร้อยละ 25.2) รองลงมาคือรูปแบบการกระจายอำนาจที่เหมือนกับพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 21.2) รูปแบบปัจจุบันโดยไม่เปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 14.1) และรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 12.1)	ส่วนใหญ่อยากเห็นการกระจายอำนาจที่มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ยังอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญไทยในรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ (ร้อยละ 28) รองลงมาคือรูปแบบการกระจายอำนาจที่เหมือนกับพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 23.7) รูปแบบปัจจุบันโดยไม่เปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 15.2) และรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 10.8)
35) มาตรการที่ควรเร่งดำเนินการ	3 ลำดับแรก คือ - การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 74.7) - การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุความรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน (ร้อยละ 64) - การตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง (ร้อยละ 49.8)	3 ลำดับแรก คือ - การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 84.1) - การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน (ร้อยละ 67.7) - การตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง (ร้อยละ 62.6)
36) ประเด็นสำคัญในการทำพื้นที่ปลอดภัย	3 ลำดับแรก คือ - ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 21.5) - ประชาชนปลอดภัยจากความรุนแรง (ร้อยละ 20.6) - ไม่มีความรุนแรงตามพื้นที่สาธารณะต่างๆ (ร้อยละ 19.6)	3 ลำดับแรก คือ - ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 20.2) - ไม่มีความรุนแรงตามพื้นที่สาธารณะต่างๆ (ร้อยละ 20) - ประชาชนปลอดภัยจากความรุนแรง (ร้อยละ 19.6)
37) เรื่องที่จำเป็นต้องทำหากจะแก้ปัญหาความรุนแรงระยะยาว	3 ลำดับแรก คือ - ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ (ร้อยละ 14.6) - แก้ปัญหาอาชญากรรม (ร้อยละ 13.9) - บังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียม การตัดสินอย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ในกระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 8.5)	3 ลำดับแรก คือ - แก้ปัญหาอาชญากรรม (ร้อยละ 13.7) - ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ (ร้อยละ 13.6) - ปรับระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่มากขึ้น (ร้อยละ 9.4)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม		
38) จำนวน	1,583 คน	257 คน
39) เพศ	ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53)	ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 72)
40) อายุเฉลี่ย	44.7 ปี	48.6 ปี
41) ศาสนา	ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 79.2)	ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 83.3)
42) การศึกษา	ส่วนใหญ่จบการศึกษาสายสามัญระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 39.6) สำหรับสายศาสนา ส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษา (ร้อยละ 33.5) ส่วนที่ศึกษา ส่วนใหญ่จะเรียนที่ตาดีกา (ร้อยละ 26.2)	ส่วนใหญ่จบการศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 35) สำหรับสายศาสนา มีคนที่จบระดับกลาง (มอดัรเราะฮ์) และระดับปลาย (ชานาวีย) ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 19.5)
43) รายได้	ส่วนใหญ่มียรายได้ประมาณ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 43.7)	ส่วนใหญ่มียรายได้ประมาณ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 52.5)
44) อาชีพ	ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ประมง และเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 40.7)	ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ประมง และเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 28)
45) ช่องทางในการติดตามข่าวสาร	ในแง่สื่อที่เป็นตัวบุคคล จะติดตามจากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้านและคนในชุมชนมากที่สุด สำหรับสถานที่ที่จะใช้ติดตามข่าวมากที่สุดคือมัสยิด ส่วนตัวสื่อที่เป็นช่องทางติดตามข่าวนั้น จะเป็นโทรทัศน์มากที่สุด	ในแง่สื่อที่เป็นตัวบุคคล จะติดตามจากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้านและคนในชุมชนมากที่สุด สำหรับสถานที่ที่จะใช้ติดตามข่าวมากที่สุดคือมัสยิด ส่วนตัวสื่อที่เป็นช่องทางติดตามข่าวนั้น จะเป็นโทรทัศน์มากที่สุด
46) การนิยามตัวตน	ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็น - มุสลิม (ร้อยละ 48.2) - มลายู (ร้อยละ 21.8) - ไทย (ร้อยละ 16.8) - พุทธ (ร้อยละ 8.6) - ปาตานี (ร้อยละ 2.6)	ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็น - มุสลิม (ร้อยละ 47.9) - ไทย (ร้อยละ 21.8) - มลายู (ร้อยละ 18.3) - พุทธ (ร้อยละ 6.2) - ปาตานี (ร้อยละ 4.7)
47) การใช้ภาษา	ภาษาที่คนส่วนใหญ่ใช้พูดในครัวเรือนมากที่สุดคือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 61.7)	ภาษาที่คนส่วนใหญ่ใช้พูดในครัวเรือนมากที่สุดคือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 57.2)
48) ภูมิสำเนา	ส่วนใหญ่เป็นคนจังหวัดนราธิวาส (ร้อยละ 33.3) รองลงมาคือ ปัตตานี (ร้อยละ 32.5) และยะลา (ร้อยละ 17.8) ตามลำดับ	ส่วนใหญ่เป็นคนจังหวัดปัตตานี (ร้อยละ 32.7) รองลงมาคือ นราธิวาส (ร้อยละ 31.6) และยะลา (ร้อยละ 16) ตามลำดับ

ภาคผนวก ก

ระเบียบวิธีวิจัย

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ 3 (Peace Survey 3) นี้ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เช่นเดียวกันกับการศึกษารอบที่ 1 และ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมอง ความต้องการ และข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอีกสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา อันประกอบด้วยอำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย ต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้น และเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ให้กับรัฐบาล กลุ่มผู้ที่เห็นต่างจากรัฐ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป และผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยคณะวิจัยได้ร่วมกันทบทวนและพัฒนาแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลในครั้งที่ผ่านมา โดยข้อคำถามหลักในแบบสอบถามยังคงเดิมเกือบทั้งหมด สำหรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

1.1 พื้นที่ในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา อันประกอบด้วยอำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) คือการใช้หลักความน่าจะเป็นในทางสถิติ เพื่อประกันว่าทุกคนทุกหน่วยในประชากรที่ศึกษา มีโอกาสเท่ากันในการถูกเลือก (the same probability of selection) มีความน่าเชื่อถือของความเป็นตัวแทน (representation) ของกลุ่มตัวอย่างจะทำให้ผลการสำรวจมีความคลาดเคลื่อนทางสถิติในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีขั้นตอนในการสุ่ม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มระดับตำบล จะทำการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) จากตำบลทั้งหมดที่มีอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา โดยได้ตำบลตัวอย่างจำนวน 125 ตำบล

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มระดับหมู่บ้าน จะทำการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) จากหมู่บ้านที่มีในตำบลที่ถูกสุ่มไว้ โดยได้หมู่บ้านตัวอย่างจำนวน 134 หมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มเลือกครัวเรือนด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ (systematic sampling) โดยสุ่มหมู่บ้านหรือชุมชนละ 12 ครัวเรือน และทำการสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,608 ตัวอย่าง

1.2 รายละเอียดขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

โครงการฯ จะสำรวจครัวเรือนที่ได้จากการสุ่มในพื้นที่สามจังหวัด (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (จะนะ เทพา นาทวี สะบ้าย้อย) จำนวน 134 หมู่บ้าน/ชุมชน หมู่บ้านละ 12 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 1,608 ตัวอย่าง ซึ่งจะสุ่มเฉพาะผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี โดยมีขั้นตอนในการสุ่มหาหมู่บ้านเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นแรก ทำการเลือกตำบลจากอำเภอ 37 อำเภอ ในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสี่อำเภอ จังหวัดสงขลา ด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ โดยแต่ละอำเภอจะเลือกตำบลตามสัดส่วนของจำนวนตำบล ซึ่งมีการกำหนดช่วงของตำบลและจำนวนตำบลที่จะสุ่มในแต่ละช่วง โดยได้จำนวนรวมของตำบลตัวอย่างทั้งหมด 125 ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนตำบลเป้าหมาย

ช่วงชั้นของตำบล	จำนวนตำบลที่จะสุ่ม	จำนวนอำเภอในแต่ละช่วงชั้น	จำนวนตำบลตัวอย่างทั้งหมด
2	2	1	2
3-8	3	21	63
9-18	4	15	60
จำนวนรวมของตำบลตัวอย่างทั้งหมด			125

ขั้นที่สอง ทำการเลือกหมู่บ้าน ชุมชน อาคารหรือเขตที่กำหนดตามหน่วยเลือกตั้ง ในแต่ละตำบลหรือแขวงเลือกมา 1 ชุมชน ยกเว้นในตำบลที่มี 16 หมู่บ้าน/ชุมชนขึ้นไป จะเลือกมา 2 หมู่บ้าน/ชุมชน และตำบลที่มี 27 หมู่บ้าน/ชุมชน ขึ้นไป จะเลือกมา 3 หมู่บ้าน/ชุมชน โดยได้จำนวนรวมของตำบลตัวอย่างทั้งหมด 135 ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนหมู่บ้านเป้าหมาย

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้านเป้าหมาย
ยะลา ⁷	8	25	27
ปัตตานี ⁸	12	44	45
นราธิวาส ⁹	13	41	46
สงขลา ¹⁰	4	15	16
รวมทั้งหมด	37	125	134

ขั้นที่สาม ทำการสุ่มเลือกครัวเรือนด้วยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ หมู่บ้านหรือชุมชนละ 12 ครัวเรือน และขั้นสุดท้ายทำการสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในระดับครัวเรือน ทั้งหมด 1,608 ตัวอย่าง นั้นจะสุ่มเฉพาะผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี ที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่

⁷ จังหวัดยะลา มีทั้งสิ้น 8 อำเภอ 58 ตำบล 449 หมู่บ้าน/ชุมชน

⁸ จังหวัดปัตตานี มีทั้งสิ้น 12 อำเภอ 115 ตำบล 682 หมู่บ้าน/ชุมชน

⁹ จังหวัดนราธิวาส มีทั้งสิ้น 13 อำเภอ 78 ตำบล 668 หมู่บ้าน/ชุมชน

¹⁰ สี่อำเภอในจังหวัดสงขลา มีทั้งสิ้น 40 ตำบล 360 หมู่บ้าน/ชุมชน

โดยอาศัยฐานข้อมูลครัวเรือนจากฐานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2558 โดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ในการสุ่มหาบ้านตัวอย่างนั้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) นำจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านเป้าหมาย หาคด้วยจำนวนครัวเรือนที่ต้องการต่อหมู่บ้าน (หมู่บ้านละ 12 ครัวเรือน) ซึ่งจะทำให้ได้ช่วงห่างของบ้านในหมู่บ้านนั้นๆ
- 2) ทำการสุ่มเลือกครัวเรือนเริ่มต้น โดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel
- 3) นำจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านมาเรียงกัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากตัวเลขที่สุ่มได้ และทำการนับช่วงห่างของบ้านในหมู่บ้านนั้นๆ ที่ได้จากการคำนวณ จนครบตามจำนวนครัวเรือนที่ต้องการ (หมู่บ้านละ 8 ครัวเรือน)
- 4) เมื่อได้ครัวเรือนเป้าหมายแล้ว จะสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน โดยจะนำสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี มาเรียงข้อมูลจากอายุน้อยไปหามาก และสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนโดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel

การสุ่มตัวอย่างระดับครัวเรือน (บ้านสำรวจ)

กรณีที่ครัวเรือนเป้าหมายทำการสุ่มไม่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูล ทางคณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสุ่มตัวอย่างในระดับพื้นที่ไว้ดังนี้

- 1) ทำการสุ่มครัวเรือนสำรวจ จำนวน 24 ครัวเรือน โดยนำจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านเป้าหมายที่เหลือหารด้วยจำนวนครัวเรือนที่ต้องการต่อหมู่บ้าน (หมู่บ้านละ 24 ครัวเรือน) ซึ่งทำให้ได้ช่วงห่างของบ้าน
- 2) ทำการสุ่มเลือกครัวเรือนเริ่มต้น โดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel
- 3) นำจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านมาเรียงกัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากตัวเลขที่สุ่มได้ และนับช่วงห่างของบ้านในหมู่บ้านนั้นๆ ที่ได้จากการคำนวณ จนครบตามจำนวนครัวเรือนที่ต้องการ
- 4) เมื่อได้ครัวเรือนสำรวจแล้วจะสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน โดยจะนำสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี มาเรียงข้อมูลจากอายุน้อยไปหามาก และสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนโดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel

1.3 รายชื่อหมู่บ้านตัวอย่างในการศึกษา

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน
1	ยะลา	เมืองยะลา	สะเตงนอก	ดีอเบาะ	12
2	ยะลา	เมืองยะลา	บันนังสาด	บันนังสาด	12
3	ยะลา	เมืองยะลา	ต.ยูโป	ยูโป	12
4	ยะลา	เมืองยะลา	เปาะเล้ง	กูแปปาแย	12
5	ยะลา	รามัน	เกะรอ	บ้านปูลามอง	12
6	ยะลา	รามัน	ตะโละหละ	บ้านตะโละหละ	12
7	ยะลา	รามัน	อาซ่อง	บ้านกือเม็ง	12
8	ยะลา	รามัน	กายูบอเกาะ	รามัน	12

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน
9	ยะลา	กรงปินัง	สะอะะ	คูซงกูจิ	12
10	ยะลา	กรงปินัง	กรงปินัง	กีเยาะ	12
11	ยะลา	กรงปินัง	ปูโรง	ตะโล๊ะปานะ	12
12	ยะลา	บันนังสตา	ถ้ำทะลุ	นาซัว	12
13	ยะลา	บันนังสตา	บาเจาะ	บาเจาะ	12
14	ยะลา	บันนังสตา	บันนังสตา	ป่าหวัง	12
15	ยะลา	ธารโต	ธารโต	มายอ	12
16	ยะลา	ธารโต	บ้านแหร	บ่อหินนอก	12
17	ยะลา	ธารโต	คีรีเขต	นครธรรม	12
18	ยะลา	ยะหา	ละแอ	ละแอ	12
19	ยะลา	ยะหา	บาโงยซีแน	ตันหยกกาลอ	12
20	ยะลา	ยะหา	ยะหา	กือแต	12
21	ยะลา	กาบัง	กาบัง	ลูโป๊ะบันยัง	12
22	ยะลา	กาบัง	บาละ	จุฬาภรณ์พัฒนา11	12
23	ยะลา	เบตง	อัยเยอร์เวง	บ้านสามร้อยไร่	12
24	ยะลา	เบตง	ยะรม	บ้านยะรม	12
25	ยะลา	เบตง	เบตง	ชุมชนบุญเกิดดักโกร	12
26	ยะลา	เบตง	เบตง	ชุมชนคงคาสามัคคี	12
27	ยะลา	เบตง	เบตง	ชุมชนแกรนด์วิลล่า	12
28	ปัตตานี	เมืองปัตตานี	สะบารัง (เทศบาลเมือง)	ชุมชนโรงเหล้า	12
29	ปัตตานี	เมืองปัตตานี	บาราโหม	ปาเราะ	12
30	ปัตตานี	เมืองปัตตานี	รูสะมิแล	รูสะมิแล	12
31	ปัตตานี	เมืองปัตตานี	ปะกาสะรัง	กือยา	12
32	ปัตตานี	โคกโพธิ์	ช้างให้ตก	มะปรางมัน	12
33	ปัตตานี	โคกโพธิ์	ป่าบอน	ดอนเค็ด	12
34	ปัตตานี	โคกโพธิ์	ทรายขาว	ลำหย้ง	12
35	ปัตตานี	โคกโพธิ์	นาเกตุ	ป่าไผ่/หัวควน	12
36	ปัตตานี	หนองจิก	คอลอตันหยง	บ้านโคกโดนด	12
37	ปัตตานี	หนองจิก	ตูยง	บ้านโคกดีป्ली	12
38	ปัตตานี	หนองจิก	บางเขา	บ้านสายหมอ	12
39	ปัตตานี	หนองจิก	ยาบี	บ้านยาบีได้	12
40	ปัตตานี	มายอ	สาโคใต้	ม.3 สมาหอ	12

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน
41	ปัตตานี	มายอ	ลางา	ม.6 บ้านจูนง	12
42	ปัตตานี	มายอ	ปะโด	ม.2 บ้านมะหุด	12
43	ปัตตานี	มายอ	เกาะจัน	ม.2 บ้านลาเกาะ	12
44	ปัตตานี	ทุ่งยางแดง	ตะโละแมะนา	ตะโละแมะนา	12
45	ปัตตานี	ทุ่งยางแดง	พิเทน	โต๊ะซูด	12
46	ปัตตานี	ทุ่งยางแดง	น้ำดำ	กำปงบือแง	12
47	ปัตตานี	แม่ลาน	ปาไร่	บ้านควนแปลงงู	12
48	ปัตตานี	แม่ลาน	ม่วงเตี้ย	บ้านปลักปรีอ	12
49	ปัตตานี	แม่ลาน	แม่ลาน	บ้านนางโ	12
50	ปัตตานี	ยะรัง	คลองใหม่	กอดอรระนอ	12
51	ปัตตานี	ยะรัง	ยะรัง	กรือเซะ	12
52	ปัตตานี	ยะรัง	สะตาวา	อีบุ	12
53	ปัตตานี	ยะรัง	ระแว้ง	ปูลา	12
54	ปัตตานี	ยะหริ่ง	มะนังยง	ตันหยง	12
55	ปัตตานี	ยะหริ่ง	ตันหยงดालอ	ดีอระ	12
56	ปัตตานี	ยะหริ่ง	ตะโละ	เปาะกูแม	12
57	ปัตตานี	ยะหริ่ง	ปูลากง	บือแนละที	12
58	ปัตตานี	ปะนาเระ	ปะนาเระ	หมู่ที่ 2 บ้านนาพร้าว	12
59	ปัตตานี	ปะนาเระ	ดอน	หมู่ที่ 1 บ้านราวอ	12
60	ปัตตานี	ปะนาเระ	คอกกระบือ	หมู่ที่ 3 บ้านปากช่อง	12
61	ปัตตานี	ปะนาเระ	บ้านน้ำบ่อ	หมู่ที่ 3 บ้านท่าสุ	12
62	ปัตตานี	สายบุรี	ตะบิง	ม.1 บ้านตะบิง	12
63	ปัตตานี	สายบุรี	บางเก่า	ม.3 บ้านบางเก่าทะเล	12
64	ปัตตานี	สายบุรี	แป้น	ม.3 บ้านจะเมตค	12
65	ปัตตานี	สายบุรี	ทม.ตะลุบัน	ชุมชนบ้านกาหยี	12
66	ปัตตานี	สายบุรี	ทม.ตะลุบัน	ชุมชนบางตาหยาด	12
67	ปัตตานี	กะพ้อ	ต.กะรุบี	กำปงบารู	12
68	ปัตตานี	กะพ้อ	ต.ปล่องหอย	วังปลา	12
69	ปัตตานี	กะพ้อ	ต.ตะโละดีอรัมมัน	ตะโละดีอรัมมัน	12
70	ปัตตานี	ไม้แก่น	ไทรทอง	สารวัน	12
71	ปัตตานี	ไม้แก่น	ดอนทราย	ละเวง	12
72	ปัตตานี	ไม้แก่น	ตะโละไกรทอง	ตะโละไกรทอง	12

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน
73	นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	บางนาค	ณ นคร	12
74	นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	บางนาค	มัตยามัน	12
75	นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	บางนาค	ฮูหยงตันหยง	12
76	นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	ลำภู	บาโง	12
77	นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	มะนังตายอ	จุดแดง	12
78	นราธิวาส	รือเสาะ	สุวารี	ยือลาแป	12
79	นราธิวาส	รือเสาะ	รือเสาะออก	ปลายนา	12
80	นราธิวาส	รือเสาะ	เรียง	บาโงปูโละ	12
81	นราธิวาส	รือเสาะ	สามัคคี	บาโงกือเตะ	12
82	นราธิวาส	ตากใบ	เจ๊ะเห	บ้านเจ๊ะเห	12
83	นราธิวาส	ตากใบ	บางขุนทอง	บ้านบางขุนทอง	12
84	นราธิวาส	ตากใบ	ศาลาใหม่	บ้านศาลาใหม่	12
85	นราธิวาส	ตากใบ	นาคาค	บ้านแมแบ๊ะ	12
86	นราธิวาส	บาเจาะ	บาเจาะ	ดูกู	12
87	นราธิวาส	บาเจาะ	บาเราะใต้	ฮูต่ายือลล	12
88	นราธิวาส	บาเจาะ	ลูโอะสาวอ	บากง	12
89	นราธิวาส	ยี่งอ	จอบะ	พงบือเราะ	12
90	นราธิวาส	ยี่งอ	ลูโอะบายะ	บือแนกาเซ็ง	12
91	นราธิวาส	ยี่งอ	ลูโอะบือซา	ลูโอะบือซา	12
92	นราธิวาส	เจาะไอร้อง	จวบ	บ้านกือรง	12
93	นราธิวาส	เจาะไอร้อง	บุกิต	บาตาปาเซ	12
94	นราธิวาส	เจาะไอร้อง	มะรือโบออก	ชอมอง	12
95	นราธิวาส	สุไหงโกลก	สุไหงโก-ลก	หัวกุกญแจ	12
96	นราธิวาส	สุไหงโกลก	สุไหงโก-ลก	ท่าประปา	12
97	นราธิวาส	สุไหงโกลก	สุไหงโก-ลก	สันตีสูข	12
98	นราธิวาส	สุไหงโกลก	ปาเสมัส	ลูโอะฆง	12
99	นราธิวาส	สุไหงโกลก	ปูโยะ	ลาแล	12
100	นราธิวาส	สุคีริน	สุคีริน	รักธรรม	12
101	นราธิวาส	สุคีริน	ภูเขาทอง	โต๊ะโมะ	12
102	นราธิวาส	สุคีริน	ร่มไทร	บาลูกายาอิง	12
103	นราธิวาส	แว้ง	เอราวัณ	ดีอมายู	12
104	นราธิวาส	แว้ง	แม่ตง	บาละ	12

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน
105	นราธิวาส	แว้ง	กาญกละ	บาโง	12
106	นราธิวาส	ระแงะ	บาโงสะโต	ลูโบะบาตู	12
107	นราธิวาส	ระแงะ	บองอ	จุฬาภรณ์พัฒนา 5	12
108	นราธิวาส	ระแงะ	ตันหยงมัส	โต๊ะเปาะมะ	12
109	นราธิวาส	จะแนะ	จะแนะ	ไอร์มือเซร์	12
110	นราธิวาส	จะแนะ	ช้างเผือก	ไอร์บาลอ	12
111	นราธิวาส	จะแนะ	ดุซงญอ	กาเต๊ะ	12
112	นราธิวาส	สุโหงปาดี	โต๊ะเต็ง	โคกโก	12
113	นราธิวาส	สุโหงปาดี	ริโก	กำปงบือแน	12
114	นราธิวาส	สุโหงปาดี	ปะลูลู	ลูโบะบาตู	12
115	นราธิวาส	สุโหงปาดี	ปะลูลู	ชุมชนตันไม้สูง	12
116	นราธิวาส	ศรีสาคร	ศรีบรรพต	ละโอ	12
117	นราธิวาส	ศรีสาคร	ตะมะยูง	ดอหลัง	12
118	นราธิวาส	ศรีสาคร	ศรีสาคร	ไอร์บือแกะ	12
119	สงขลา	จะนะ	ขุนตืดหวาย	ป่าระเิมออก	12
120	สงขลา	จะนะ	จะโหนด	ดริบใต้	12
121	สงขลา	จะนะ	นาหว้า	นาหว้า	12
122	สงขลา	จะนะ	สะพานไม้แก่น	ท่าล้อ	12
123	สงขลา	เทพา	ลำไพล	ทุ่งพระยอด	12
124	สงขลา	เทพา	ปากบาง	เกาะแลหนัง	12
125	สงขลา	เทพา	สะกอม	ม่วงถ้ำ	12
126	สงขลา	นาทวี	นาทวี	ช่องใต้	12
127	สงขลา	นาทวี	นาทวี	คลองพน	12
128	สงขลา	นาทวี	คลองทราย	ลำพด	12
129	สงขลา	นาทวี	สะท้อน	ทุ่งสัง	12
130	สงขลา	นาทวี	คลองกวาง	คลองกวาง	12
131	สงขลา	สะบ้าย้อย	คูหา	วังเอาะ	12
132	สงขลา	สะบ้าย้อย	ทุ่งพอ	ทุ่งพอ	12
133	สงขลา	สะบ้าย้อย	บ้านโหนด	บ้านโหนด	12
134	สงขลา	สะบ้าย้อย	เปียน	สวนโอน	12

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งรวบรวมจากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันทบทวนและพัฒนาแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลในครั้งที่ผ่านมามีด้วย โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 2 ทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข
- ส่วนที่ 3 ทักษะคิดต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ/สันติสุข
- ส่วนที่ 4 ทักษะคิดต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลและหลักเกณฑ์การดำเนินงานภาคสนาม

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-face interview) โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมเก็บข้อมูลภาคสนามที่ผ่านการอบรมการสัมภาษณ์มาแล้ว โดยมีผู้ควบคุมงานภาคสนามคอยประสานงานกับพนักงานสัมภาษณ์ ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2560 ขั้นตอนในการทำงานภาคสนาม มีดังนี้

ขั้นที่ 1 เดินทางไปยังครัวเรือนเป้าหมายที่ตนเองรับผิดชอบ

- 1.1 พนักงานสัมภาษณ์เตรียมเอกสารและสิ่งของดังต่อไปนี้ 1) รายละเอียดโครงการ 2) แบบสอบถาม 3) รายชื่อสำรวจ 4) หนังสือชี้แจงโครงการฯ (ทั่วไป) 5) ของที่ระลึก
- 1.2 ก่อนที่พนักงานสัมภาษณ์จะเดินทางเข้าไปในหมู่บ้าน ได้ประสานงานอย่างเป็นทางการกับผู้นำในพื้นที่ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือผู้นำศาสนา เพื่อแนะนำตัวรวมทั้งโครงการฯ และเพื่อให้ทราบที่อยู่ของผู้ที่จะถูกสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
- 1.3 เมื่อเดินทางไปถึงหมู่บ้าน พนักงานสัมภาษณ์จะเข้าไปพบกับผู้นำในพื้นที่ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือผู้นำศาสนา เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

ขั้นที่ 2 สัมภาษณ์บุคคลในแต่ละครัวเรือนตัวอย่าง

- 2.1 พนักงานสัมภาษณ์จะเป็นผู้กำหนดเองว่าจะไปสัมภาษณ์ครัวเรือนใดก่อนหลัง แต่จะต้องสัมภาษณ์ให้ครบ 12 ครัวเรือนใน 1 หมู่บ้าน
- 2.2 เมื่อพนักงานสัมภาษณ์ไปถึงแต่ละครัวเรือน ให้ถามหาบุคคลที่จะให้สัมภาษณ์ตามบัญชีรายชื่อครัวเรือนเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์
- 2.3 แนะนำตัวและแสดงบัตรประจำตัวในการเก็บข้อมูลภาคสนาม
- 2.4 อธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ของโครงการฯ ตามแบบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์
- 2.5 เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์อนุญาตให้สัมภาษณ์แล้ว ให้พนักงานสัมภาษณ์เริ่มต้นสัมภาษณ์ได้
- 2.6 เมื่อสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ให้ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์อย่างจริงใจ พร้อมกับมอบของที่ระลึกแก่ผู้ให้สัมภาษณ์
- 2.7 ในกรณีที่ไม่มีบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์ หากบุคคลดังกล่าวไม่อยู่ในพื้นที่นั้นแล้ว ให้เปลี่ยนเป็นรายชื่อสำรองแทน แต่หากยังอยู่ในพื้นที่แต่ไม่อยู่ในวันที่ไปพบ ให้

นัดหมายเพื่อเข้าไปพบอีกที (หากครั้งที่สองยังไม่พบ ให้เปลี่ยนเป็นรายชื่อสำรองเลย)

2.8 ในกรณีที่ไม่มีผู้ที่อยู่ในรายชื่อสำรอง ให้หันหน้าเข้าบ้านของผู้ที่อยู่ในรายชื่อสำรอง และเลือกบ้านที่อยู่ถัดไปทางขวา โดยเลือกผู้ที่อยู่ในบ้านหลังนั้นซึ่งมีเพศและอายุใกล้เคียงกับบุคคลที่สุ่มไว้ในครั้งแรก

2.9 ส่งแบบสอบถามที่สมบูรณ์ให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนามที่รับผิดชอบพื้นที่ของตน

2) หลักเกณฑ์ในการดำเนินงานภาคสนาม

กรณีการเปลี่ยนเป็นตัวสำรองในบ้านเป้าหมาย เนื่องจากเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- สมาชิกในครัวเรือนที่สุ่มได้ ไม่ได้อาศัยอยู่จริงในพื้นที่ (ไปทำงานนอกพื้นที่ / มีชื่อในทะเบียนบ้านแต่ตัวไม่ได้อาศัยอยู่จริง)
- มีความบกพร่องทางร่างกาย พิการ ทุพพลภาพ หรืออยู่ในภาวะเจ็บป่วยที่ไม่สะดวกให้ข้อมูล หรือมีปัญหาทางสุขภาพจิต
- เสียชีวิต
- อายุของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ไม่เข้าเกณฑ์ (น้อยกว่า 18 ปี หรือมากกว่า 70 ปี)
- ในกรณีมีผู้นำชุมชน หรือผู้นำศาสนา แนะนำให้เปลี่ยน ต้องปรึกษาทีมวิชาการ

กรณีการเปลี่ยนเป็นบ้านสำรอง เนื่องจากเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- สมาชิกในครัวเรือนที่สุ่มได้ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์
- บ้านหลังนั้นไม่มีอยู่จริงในพื้นที่ / บ้านร้าง / หรือไม่มีผู้อาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น
- กรณีเริ่มสัมภาษณ์บ้านเป้าหมายแล้ว ครั้งที่ 1 ไม่เสร็จ นัดหมายครั้งใหม่ แต่ถูกปฏิเสธ หรือไม่สามารถติดต่อได้ ให้เปลี่ยนเป็นบ้านสำรอง

3) หลักเกณฑ์ในการสุ่มสำรองในสนาม

กรณีที่ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย และครัวเรือนสำรองไม่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ให้หัวหน้าทีมภาคสนามหรือพนักงานสัมภาษณ์ ทำการสุ่มตัวอย่างในสนาม โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- หัวหน้าทีมภาคสนามหรือพนักงานสัมภาษณ์ ใช้หลักการหันหน้าเข้าหาบ้านหลังสุดท้ายในลิสต์รายชื่อ และให้นับบ้านทางซ้ายมือเป็นครัวเรือนตัวอย่าง กรณีบ้านด้านซ้ายมือหลังถัดไปเป็นบ้านร้างหรือไม่มีผู้อาศัยอยู่จริง ให้นับบ้านด้านซ้ายมือหลังถัดไป
- สุ่มเลือกคนในบ้าน โดยการทำลิสต์คนในบ้านตามแบบฟอร์มการสุ่มตัวอย่างภาคสนาม กรณีพนักงานสัมภาษณ์เป็นคนทำหน้าที่สุ่มในสนามต้องโทรกลับมาแจ้งหัวหน้าทีมภาคสนามของตนเองเพื่อยืนยันการเปลี่ยนแปลงตัวอย่าง

4) การยุติการสัมภาษณ์

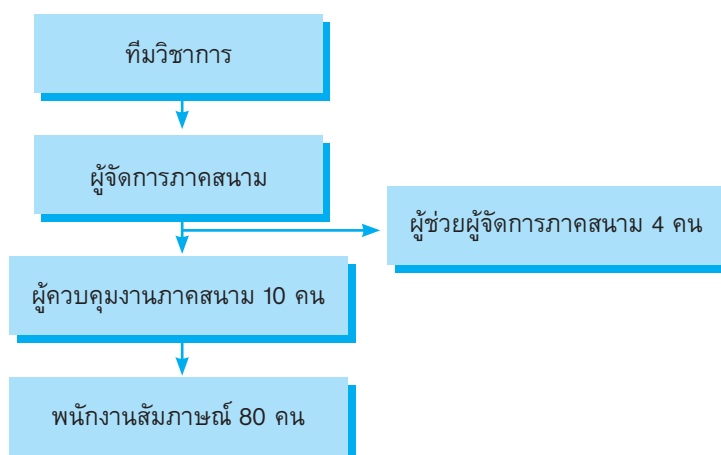
- การยุติแบบชั่วคราว – ในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีเหตุจำเป็นต้องหยุดการให้สัมภาษณ์แต่ยังยินดีให้ข้อมูล ผู้สัมภาษณ์จะต้องมาภายในวันนั้นหรือไม่เกิน 2 วัน
- การยุติแบบถาวร – เช่น การถูกคุกคาม การถูกปฏิเสธ หรือได้รับคำแนะนำจากผู้นำชุมชนว่าไม่ควรสัมภาษณ์ (กรณีนี้ต้องปรึกษามากลาง) ต้องดำเนินการสุ่มใหม่จากรายชื่อสำรองที่มีจำนวน 16 ครัวเรือน หากรายชื่อสำรองไม่เพียงพอ ให้ใช้หลักเกณฑ์ที่การสุ่มสำรองในสนาม

1.6 บทบาทและหน้าที่ของทีมภาคสนามในการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไป

ผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ของทีมภาคสนามในการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไป มีดังนี้

- 1) ผู้จัดการภาคสนาม (1 คน) – ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้ควบคุมงานภาคสนามกับทีมวิชาการ ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนามและพนักงานสัมภาษณ์
- 2) ผู้ช่วยผู้จัดการภาคสนาม (4 คน) – ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของผู้จัดการภาคสนาม
- 3) ผู้ควบคุมงานภาคสนาม (6 คน) – ทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของพนักงานสัมภาษณ์ในส่วน of พื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ ช่วยตอบปัญหาและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานภาคสนาม รวมทั้งรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่พนักงานสัมภาษณ์ได้สัมภาษณ์แล้วเสร็จตามพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อส่งต่อไปยังผู้จัดการภาคสนามต่อไป
- 4) พนักงานสัมภาษณ์ (ประมาณ 80 คน) – ทำหน้าที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม
- 5) ทีมวิชาการพื้นที่ – ทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการเก็บข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด และรับข้อมูลภาคสนามมาจากผู้จัดการภาคสนามเพื่อดำเนินการต่อไป

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างทีมสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่

2. การสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำความคิด

2.1 พื้นที่ในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

การสำรวจความคิดเห็นของผู้นำความคิด ในการศึกษาครั้งที่ 3 นี้ เป็นการศึกษาจากกลุ่มผู้นำที่ทำงานในระดับพื้นที่ จากพื้นที่หมู่บ้านตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลของกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 65 หมู่บ้าน (ครึ่งหนึ่งของหมู่บ้านตัวอย่างที่ทำการสุ่มได้) โดยขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มผู้นำความคิดในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากกลุ่มผู้นำ 4 กลุ่มในพื้นที่ ดังนี้

- 1) ผู้นำศาสนา มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณากลุ่มผู้นำศาสนาที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ คือ ต้องเป็นอิหม่ามจากมัสยิดที่จดทะเบียนก่อน ถ้าไม่ได้ เลือกเป็นคอเต็บ หรือบิหล่านตามลำดับ และหากหมู่บ้านใดมีวัดอยู่ ให้สัมภาษณ์เจ้าอาวาสหรือรองเจ้าอาวาสด้วย

- 2) **ผู้นำท้องที่** มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้นำท้องที่ คือ กรณีที่พื้นที่ตัวอย่างมีบ้านของกำนัน อยู่ในพื้นที่ให้เลือก **กำนัน** เป็นผู้ให้ข้อมูล ถ้าไม่มี หรือไม่สะดวกให้ข้อมูล ให้เลือก **ผู้ใหญ่บ้าน หรือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน** ตามลำดับ
- 3) **ผู้นำท้องถิ่น** หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้นำท้องถิ่น คือ กรณีที่พื้นที่ตัวอย่างมีบ้านของ นายก อบต. หรือ นายกเทศมนตรี อยู่ในพื้นที่ให้เลือก **นายก อบต. หรือ นายกเทศมนตรี** ถ้าไม่มี หรือไม่สะดวกให้ข้อมูล เลือกเป็น **รองนายกฯ อบต. สมาชิก อบต. หรือ สมาชิกเทศบาล** ตามลำดับ
- 4) **ผู้นำสตรี** หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้นำสตรี คือ เป็นสตรีที่มีบทบาทในการทำงานในพื้นที่ และได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่ โดยกรณีที่หมู่บ้านตัวอย่างมีมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ ให้พิจารณาจาก **ครูสอนอัลกุรอาน (ที่เป็นผู้หญิง)** ถ้าไม่มี หรือไม่สะดวกให้ข้อมูล เลือกเป็น **อสม. (ที่เป็นผู้หญิง)** แต่ในกรณีที่หมู่บ้านตัวอย่างมีพุทธเป็นส่วนใหญ่ ให้ถาม อสม. (ที่เป็นผู้หญิง) เหตุผลที่ใช้เกณฑ์จำนวนประชากรในการเลือกตำแหน่งนั้น เพราะเป็นเกณฑ์ที่สะท้อนลักษณะของสังคม

2.2 รายชื่อหมู่บ้านตัวอย่างในการศึกษากลุ่มผู้นำความคิด

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนผู้นำความคิด
1	ยะลา	เมืองยะลา	สะเตงนอก	ตือเบาะ	4
2	ยะลา	เมืองยะลา	ต.ยุโป	ยุโป	4
3	ยะลา	รามัน	เกะรือ	บ้านปูลามอง	4
4	ยะลา	รามัน	อาซ่อง	บ้านกือเม็ง	4
5	ยะลา	กรงปินัง	สะเอะ	คูซงกูจิ	4
6	ยะลา	กรงปินัง	ปูโรง	ตะโล๊ะปานะ	4
7	ยะลา	บันนังสตา	บาเจาะ	บาเจาะ	4
8	ยะลา	ธารโต	ธารโต	มายอ	4
9	ยะลา	ธารโต	คีรีเขต	นครธรรม	4
10	ยะลา	ยะหา	บาโงยซิแน	ตันหยงกาลอ	4
11	ยะลา	กาบัง	กาบัง	ลูโป๊ะบันยัง	4
12	ยะลา	เบตง	อัยเยอร์เวง	บ้านสามร้อยไร่	4
13	ยะลา	เบตง	เบตง	ชุมชนบูเกะตักโกร	4
14	ยะลา	เบตง	เบตง	ชุมชนแกรนด์วิลล่า	4
15	ปัตตานี	เมืองปัตตานี	บาราโหม	ปาเราะ	4
16	ปัตตานี	เมืองปัตตานี	ปะกาสะรัง	กือยา	4
17	ปัตตานี	โคกโพธิ์	ป่าบอน	ดอนเค็ด	4
18	ปัตตานี	โคกโพธิ์	นาเกตุ	ป่าไผ่/หัวควน	4
19	ปัตตานี	หนองจิก	ตุง	บ้านโคกดีป्ली	4
20	ปัตตานี	หนองจิก	ยาบี	บ้านยาบีได้	4
21	ปัตตานี	มายอ	ลางา	ม.6 บ้านจูนง	4

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนผู้นำความคิด
22	ปัตตานี	มายอ	เกาะจัน	ม.2 บ้านลาเกาะ	4
23	ปัตตานี	ทุ่งยางแดง	พิเทน	โต๊ะชูด	4
24	ปัตตานี	แม่ลาน	ป่าไร่	บ้านควนแปลงงู	4
25	ปัตตานี	แม่ลาน	แม่ลาน	บ้านนางโอ	4
26	ปัตตานี	ยะรัง	ยะรัง	กรือเซะ	4
27	ปัตตานี	ยะรัง	ระแว้ง	ปูลา	4
28	ปัตตานี	ยะหริ่ง	ตันหยงดालอ	ตือระ	4
29	ปัตตานี	ยะหริ่ง	ปูลากง	บือแนละที	4
30	ปัตตานี	ปะนาเระ	ดอน	หมู่ที่ 1 บ้านราวอ	4
31	ปัตตานี	ปะนาเระ	บ้านน้ำบ่อ	หมู่ที่ 3 บ้านท่าสุ	4
32	ปัตตานี	สายบุรี	บางเก่า	ม.3 บ้านบางเก่าทะเล	4
33	ปัตตานี	สายบุรี	ทม.ตะลุบัน	ชุมชนบ้านกาหยี	4
34	ปัตตานี	กะพ้อ	ต.กะรุบี	กำปงบารู	4
35	ปัตตานี	กะพ้อ	ต.ตะโล๊ะดีอรัมมัน	ตะโล๊ะดีอรัมมัน	4
36	ปัตตานี	ไม้แก่น	ดอนทราย	ละเวง	4
37	นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	บางนาค	ณ นคร	4
38	นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	บางนาค	สุหยังตันหยง	4
39	นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	มะนังตายอ	จุดแดง	4
40	นราธิวาส	รือเสาะ	รือเสาะออก	ปลายนา	4
41	นราธิวาส	รือเสาะ	สามัคคี	บาโงกือเตะ	4
42	นราธิวาส	ตากใบ	บางขุนทอง	บ้านบางขุนทอง	4
43	นราธิวาส	ตากใบ	นาค	บ้านแมแบ๊ะ	4
44	นราธิวาส	บาเจาะ	บาเราะใต้	ฮูแตยือลอ	4
45	นราธิวาส	ยี่งอ	จอบะ	พงบือเราะ	4
46	นราธิวาส	ยี่งอ	ลูโปะบือซา	ลูโปะบือซา	4
47	นราธิวาส	เจาะไอร้อง	บุกิต	บาตาปาเซ	4
48	นราธิวาส	สุไหงโกลก	สุไหงโก-ลก	หัวกูญแจ	4
49	นราธิวาส	สุไหงโกลก	สุไหงโก-ลก	สันติสุข	4
50	นราธิวาส	สุไหงโกลก	ปูโยะ	ลาแล	4
51	นราธิวาส	สุคิริน	ภูเขาทอง	โต๊ะโมะ	4
52	นราธิวาส	แว้ง	เอราวัณ	ตือมายู	4
53	นราธิวาส	แว้ง	กายูละ	บาโง	4
54	นราธิวาส	ระแงะ	บองอ	จุฬาภรณ์พัฒนา 5	4
55	นราธิวาส	จะแนะ	จะแนะ	ไอร์มือเซร์	4

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนผู้นำความคิด
56	นราธิวาส	จะแนะ	ดุซงญอ	กาเต๊ะ	4
57	นราธิวาส	สุไหงปาดี	ริโกะ	กำบังปือแน	4
58	นราธิวาส	สุไหงปาดี	ปะลารู	ชุมชนตันไม้สูง	4
59	นราธิวาส	ศรีสาคร	ศรีสาคร	ไอรือปือแก	4
60	สงขลา	จะนะ	จะโหนด	ตรับใต้	4
61	สงขลา	จะนะ	สะพานไม้แก่น	ท่าล้อ	4
62	สงขลา	เทพา	ปากบาง	เกาะแลหนัง	4
63	สงขลา	นาทวี	นาทวี	ชองใต้	4
64	สงขลา	นาทวี	คลองทราย	ลำพด	4
65	สงขลา	นาทวี	คลองกวาง	คลองกวาง	4

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งรวบรวมจากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันทบทวนและพัฒนาแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลในครั้งที่ผ่านมามีด้วย โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ / สันติสุข
- ส่วนที่ 3 ทศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ / สันติสุข
- ส่วนที่ 4 ทศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสำรวจของผู้นำความคิดในพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-face interview) โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล และแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อเพิ่มเติม การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมนักวิชาการในพื้นที่ที่ผ่านการทำความเข้าใจประเด็นคำถาม และวิธีการดำเนินงานมาแล้ว ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลคือเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2560 ขั้นตอนในการทำงานภาคสนามมีดังนี้

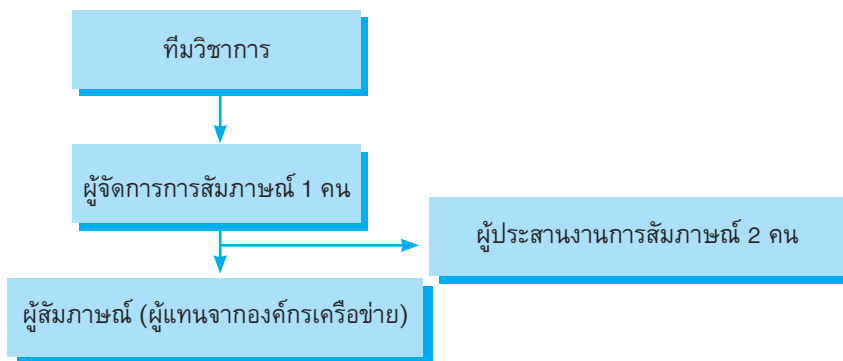
- 1) พนักงานสัมภาษณ์เตรียมเอกสารและสิ่งของดังต่อไปนี้ 1) รายละเอียดโครงการ 2) แบบสอบถาม 3) หนังสือชี้แจงโครงการฯ ของผู้นำความคิด 5) ของที่ระลึก
- 2) เมื่อเดินทางไปถึงหมู่บ้าน พนักงานสัมภาษณ์จะเข้าไปพบกับผู้นำในพื้นที่ เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และประสานขอสัมภาษณ์
- 3) เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์อนุญาตให้สัมภาษณ์แล้ว ให้พนักงานสัมภาษณ์เริ่มต้นสัมภาษณ์ได้
- 4) เมื่อสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ให้ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์อย่างจริงใจ พร้อมกับมอบของที่ระลึกแก่ผู้ให้สัมภาษณ์
- 5) ในกรณีที่ไม่มีบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์ หากบุคคลดังกล่าวไม่อยู่ในพื้นที่นั้นแล้ว ให้เปลี่ยนเป็นตำแหน่งสำรองแทน แต่หากยังอยู่ในพื้นที่แต่ไม่อยู่ในวันที่ไปพบ ให้นัดหมายเพื่อเข้าไปพบอีกครั้ง
- 6) ส่งแบบสอบถามที่สมบูรณ์ให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนามที่รับผิดชอบพื้นที่ของตน

2.5 บทบาทและหน้าที่ของทีมงานภาคสนามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำความคิด

ผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ของทีมงานภาคสนามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำความคิด มีดังนี้

- 1) ผู้จัดการการสัมภาษณ์ (1 คน) – ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้สัมภาษณ์กับทีมวิชาการ ช่วยตอบปัญหาและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานสัมภาษณ์ รวมทั้งรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ผู้สัมภาษณ์ได้สัมภาษณ์แล้วเสร็จตามรายชื่อที่รับผิดชอบ เพื่อส่งต่อไปให้กับทีมวิชาการต่อไป
- 2) ผู้ประสานงานการสัมภาษณ์ (2 คน) – ทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวกระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์กับผู้สัมภาษณ์
- 3) ผู้สัมภาษณ์ – ทำหน้าที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม
- 4) ทีมวิชาการ – ทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการเก็บข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด คัดเลือกรายชื่อที่จะสัมภาษณ์เพิ่มเติม และรับข้อมูลจากผู้จัดการการสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการต่อไป

แผนภาพที่ 2 ทีมสัมภาษณ์ผู้นำความคิด

3. การอบรมพนักงานสัมภาษณ์และการควบคุมคุณภาพข้อมูล

3.1 หลักการอบรมพนักงานสัมภาษณ์

เมื่อจัดทำคู่มือการสัมภาษณ์และการทำงานภาคสนามเสร็จแล้ว จะทำการอบรมหัวหน้าทีมและพนักงานสัมภาษณ์ เนื้อหาในการอบรมครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการสำรวจ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการสำรวจ และการเข้าหากกลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาของแบบสอบถาม เทคนิคการสัมภาษณ์ ข้อพิจารณาเชิงจริยธรรม ทำการอบรมทั้งในเชิงทฤษฎีและการทดสอบความเข้าใจเนื้อหาและขั้นตอนการสำรวจ และการทดลองฝึกปฏิบัติจริง และการนำเสนอปัญหาที่พบขณะฝึกปฏิบัติหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่พบในขณะปฏิบัติงาน

3.2 การควบคุมคุณภาพข้อมูล

การสำรวจในครั้งนี้มีการควบคุมคุณภาพข้อมูลหลายวิธีเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นมีความถูกต้องและมีคุณภาพ ข้อแรกคือ การมีผู้ควบคุมงานภาคสนามโดยหัวหน้าทีมในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากจะทำการติดต่อประสานงานกับพื้นที่เพื่อเตรียมแผนงานภาคสนามแล้ว ยังมีหน้าที่คอยดูแล กำกับ และให้คำแนะนำพนักงานสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่อง ข้อที่สองคือ การมีคนในพื้นที่พาเข้าไปหาตัวอย่างและแนะนำ

ทีมงานภาคสนามทำให้มีความน่าเชื่อถือ โดยการควบคุมคุณภาพของข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1) ตรวจสอบโดยพนักงานสัมภาษณ์

- 1.1 พนักงานสัมภาษณ์ต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของตน
- 1.2 ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลทันทีหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีคำถามใดที่หลงลืมไปและคำตอบที่บันทึกไว้นั้นถูกต้องชัดเจน
- 1.3 เมื่อตรวจสอบแล้ว ให้เซ็นชื่อและลงวันที่กำกับไว้ในหน้าสุดท้ายของแบบสอบถาม
- 1.4 ส่งแบบสอบถามที่ได้สัมภาษณ์แล้วให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนาม ภายใน 3 วันหลังจากวันสัมภาษณ์

2) ตรวจสอบโดยผู้ควบคุมงานภาคสนาม

- 2.1 ผู้ควบคุมงานภาคสนามต้องตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อให้แน่ใจว่าคำตอบทุกข้อมีความชัดเจนและสมบูรณ์
- 2.2 ถ้าแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ต้องแจ้งให้พนักงานสัมภาษณ์คนนั้นทราบ และให้ทำการตรวจสอบอีกครั้ง
- 2.3 เมื่อตรวจสอบแบบสอบถามจนสมบูรณ์แล้ว ให้เซ็นชื่อและลงวันที่กำกับไว้ในหน้าสุดท้ายของแบบสอบถาม
- 2.4 หลังจากนั้นให้รวบรวมแบบสอบถามส่งต่อให้ผู้จัดการภาคสนามต่อไป ภายใน 3 วันหลังจากได้รับจากผู้ควบคุมงานภาคสนาม

3) ตรวจสอบโดยผู้จัดการภาคสนาม

- 3.1 ผู้จัดการภาคสนามสุ่มตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม
- 3.2 ถ้าแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ต้องแจ้งให้ผู้ควบคุมงานภาคสนามที่รับผิดชอบทราบ และให้ทำการตรวจสอบอีกครั้ง
- 3.3 หลังจากนั้นให้ส่งแบบสอบถามให้กับทีมวิชาการทุก 1 สัปดาห์ เพื่อจัดส่งให้กับทีมบันทึกข้อมูลต่อไป

3.3 ข้อปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติของพนักงานสัมภาษณ์

- ทำความเข้าใจคำถามทุกข้อในแบบสอบถาม ให้รู้ถึงวัตถุประสงค์ของคำถามแต่ละข้อ
- ทำตามคำสั่งที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม เกี่ยวกับการถามและการกรอกข้อมูล
- ปฏิบัติต่อบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยความเคารพและสุภาพอ่อนน้อม ไม่ว่าจะเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ หรือประชาชนทั่วไป
- แต่งตัวให้สุภาพเรียบร้อย
- พกบัตรประจำตัวติดตัวไปด้วยทุกครั้งที่ยังสัมภาษณ์
- ไม่ใช้เวลาในการสัมภาษณ์นานเกินจำเป็น
- ไม่แทรกแซงเรื่องราวส่วนตัวหรือชักนำคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์
- ไม่แสดงปฏิกิริยาหรือทำที่ใดๆ ต่อคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์
- ไม่นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิพากษ์วิจารณ์หรือเปิดเผยให้ผู้อื่นรับรู้โดยเด็ดขาด
- ไม่กรอกข้อมูลในแบบสอบถามด้วยความคิดของตัวเองโดยเด็ดขาด

4. ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

ในการศึกษานี้ได้พิจารณาประเด็นจริยธรรมในหลายด้าน การขอความยินยอม คือการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตลอดจนการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ และให้เพื่อการวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น รวมทั้งกรณีที่ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพิ่มเติมก็สามารถติดต่อกับสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และ/หรือ สถาบันพระปกเกล้าได้

ประเด็นเรื่องความเป็นส่วนตัว และการเก็บรักษาความลับของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยผู้ที่ให้สัมภาษณ์จะมีความเป็นส่วนตัว การย้าในเรื่องการเก็บรักษาข้อมูลของผู้ตอบเป็นความลับ และไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อสาธารณะ ข้อมูลจะถูกนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยจะถูกนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม และนำเสนอเป็นรายงานการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)